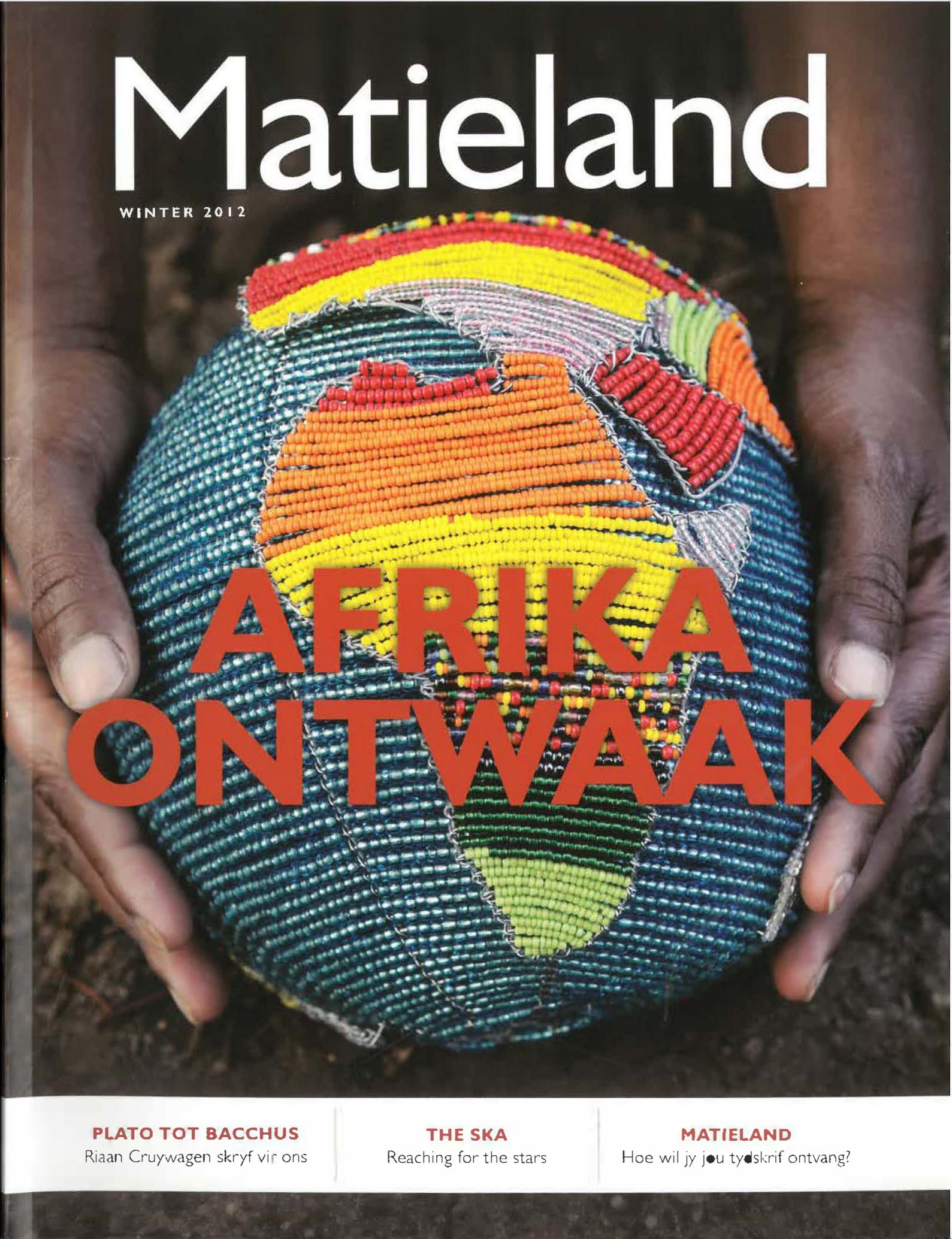

Matieland

WINTER 2012

A close-up photograph of a person's hands holding a traditional beaded basket. The basket is intricately woven with a repeating geometric pattern of blue, yellow, red, and green beads. The hands are dark-skinned and visible at the edges of the frame.

AFRIKA ONTWAAK

PLATO TOT BACCHUS

Riaan Cruywagen skryf vir ons

THE SKA

Reaching for the stars

MATIELAND

Hoe wil jy jou tydskrif ontvang?

Matieland

WINTER 2012

INHOUDSOPGawe | CONTENTS

HOOP PROJEK | HOPE PROJECT

- 14** Maties maak wesenlike verskil met die HOOP Projek

MENING | VIEWPOINT

- 12** Africa's development challenges in a resource-constrained world
13 A view from the other side
28 Hoop vir my generasie!
46 Kinderkanker in Suid-Afrika – daar is hoop

AKTUEEL | CURRENT

- 8** Hoop vir Afrika
29 Stryd van die generasies!
30 Generation Y – our Generation of HOPE?
32 Reaching for the stars, the Stellenbosch way

ALUMNI

- 27** Maitland Maties: Só bied ons HOOP!
52 Studente maak 'n verskil!
54 Nyukela Notes
56 Alumni prestasies

GEREELD | REGULAR

- 2** Redakteursbrief | Editor's letter
3 Briewe | Letters
6 Studente | Students
36 Universiteitsnuus | University News
40 Fakultetsnuus | Faculty news
48 Boeke & Kultuur | Books and culture
58 Konvokasie | Convocation
59 Sport
62 In Memoriam
64 Agterblad

HOOP PROJEK

Besoek
www.diehoopprojek.co.za
vir meer inligting

FACEBOOK

Besoek die alumni-blad op Facebook by www.facebook.com/stellenboschalumni

TWITTER

Volg US alumni tweets by: @
SU_Alumni

FLICKR

Kyk na Stellenbosch foto's by
www.flickr.com/photos/stellenboschuniversity

YOUTUBE

Watch University videos at
www.youtube.com/stellenboschuni

ENGLISH

Read Matieland in English
[at alumni.sun.ac.za](http://alumni.sun.ac.za)

Matieland

Is hierdie jou laaste uitgawe?

Matieland is die nuus- en alumnitydskrif van die Universiteit Stellenbosch. / Matieland is the news and alumni magazine of Stellenbosch University.

Gepubliseer sedert 1957 / Published since 1957

Jaargang / Year 54 01:2012
ISSN 0025 5947

Redakteur / Editor
Martin Viljoen

REDAKSIEKANTOOR / EDITORIAL OFFICE

Kommunikasie en Skakeling / Communication and Liaison,
Universiteit Stellenbosch / Stellenbosch University, Privaat Sak / Private Bag X1,
Matieland 7602

Tel 021 808 4921
Faks/Fax 021 808 3800
E-pos/E-mail: media@sun.ac.za

SIRKULASIE / CIRCULATION

Malena Fourie, Privaat Sak /
Private Bag X1, Matieland 7602
Tel 021 808 4843
Faks/Fax 021 882 8405
E-pos/E-mail: alumni@sun.ac.za

ONTWERP EN UITLEG / DESIGN AND LAYOUT

Deep Agency
www.deepagency.co.za

DRUK / PRINTING

Deep Agency
www.deepagency.co.za

MEDEWERKERS / CONTRIBUTORS

Ilse Arendse • Mandi Barnard
Alec Basson • Liz Bressan • Lei Chen
Riaan Cruywagen • Engela Duvenage
Robert Kaden • Mariana Kruger
Sonika Lamprecht • Jaco Leuvenink
Wena Moelich • Wayne Muller
Stephanie Nieuwoudt
Simone Nortmann • Mariette Odendaal
Liezl Scholtz • Mark Swilling
Desmond Thompson • Elanza van der
Merwe • Eunice Visagie

Menings uitgespreek in Matieland is nie noodwendig dié van die redakteur of die Universiteit Stellenbosch nie. / Viewpoints expressed in Matieland are not necessarily that of the editor or Stellenbosch University

UNIVERSITEIT
STELLENBOSCH
UNIVERSITY

Vir die eerste keer in 55 jaar versoek Matieland sy lezers om te sê of hulle nog die tydskrif wil ontvang en in watter formaat - die gedrukte weergawe of aanlyn. As jy die aanlyn weergawe kies, het jy 'n keuse tussen 'n weergawe geskoei op die gedrukte weergawe of 'n weergawe wat meesal in Engels is. Dié besluit ('n dekselse moeilike een!) is geneem omdat die kostes gewoon te hoog geword het en omdat ons as Universiteit 'n besluit vir volhoubaarheid geneem het.

Met die skerp styging in studentegetalle oor veral die laaste 10 jaar, het daar letterlik duisende alumni jaarliks bygekom. (Die groei het natuurlik 'n reuse invloed op ons leserprofiel: as jy ouer as 40 is, is jy ouer as meer as die helfte van alle alumni!)

Stygings in drukkostes én posgeld is ook van die sondaars wat Matieland se bekostiging nie makliker gemaak het nie. In die verband moes ons reeds die besluit neem om nie meer die tydskrif in gedrukte formaat aan oorsese alumni – buiten dié in Namibië – te stuur nie. Oorsese alumni ontvang die aanlyn weergawe. Uit 'n volhoubaarheidsoogpunt maak die besluit natuurlik sin. Meer as 'n 100 000 kopieë van Matieland is nie net 'n paar bome nie. Buitendien is daar reeds tale alumni wat verkies om 'n elektroniese weergawe te ontvang. En bygesé, die e-opsie bied baie voordele waarvan ingebedde video's net een is.

Matieland word steeds gratis uitgestuur. Sien bl 53 vir meer inligting

HOW TO RECEIVE YOUR MATIELAND

From the next issue onwards, Matieland will only be sent to alumni who have given an indication that they still want to receive magazine. All that you need to do to keep on receiving Matieland is to tell us in what format you would like to receive the magazine: **the printed version (roughly 70% Afrikaans and 30% English) or the online version.** With regard to the online version you can choose between the "Afrikaans" version – based on the printed version – or the English version, which is a translated version.

HOE KIES 'N MENS?

Een van die grootste uitdagings met die saamstel van Matieland is om te besluit watter nuus moet in en watter bly by die huis. Boonop is daar ook nuus wat net voor 'n publikasiedatum breek en dan is dit te laat om in te sluit – soos ons US Koor wat weer by die Wêreld Koorspele twee van die drie kategorieë waarin hul deelgeneem het, gewen het. Dít alles getuig natuurlik van 'n universiteit – jóu universiteit – wat hope goeie nuus het om te vertel. Ons vertel juis in hierdie uitgawe meer van die suksesse van die HOOP Projek.

Geniet Matieland – ons sien uit na jou inskrywing op die tydskrif.

Martin Viljoen

Briewe

GEVANG IN IKEY-LAND!

Eugene Marais, Sasolburg

DIE SKRYWE oor die "MOZART FEES" in Matieland 2011:2, het my herinner aan ewe interessante gebeure in 1958 op Matieland.

Ons was tweedejaars, dit was Intervarsity en ons was vol energie en lus vir aksie en pret. Ons 5 manne op die foto, links agter Mannetjies Moller, Eufesius, Eugene Marais, en voor Polla Schoeman, en nog een wie se naam my ontgaan, het besluit om die tradisie voort te sit om Ikeys in hulle koshuise te gaan vang. Ons is een aand per motor na 'n Ikey-koshuis en het die koshuisgronde versigtig genader.

Ons is egter onmiddellik deur 'n oormag Ikeys oorweldig en gevange geneem. Nadat hulle ons duidelik bewus gemaak het van ons mislukte sending, het hulle al ons hare afgeskeer en ons teruggestuur Matieland toe!

Op pad terug was ons bra bedruk en toe het die vrees begin knaag oor mōre se klasse! Ek en Mannetjies moes die volgendeoggend 'n Fisiologie-klas bywoon en die lektor was Prof Harry "die Verskriklike" Brink! Ons het maar plekke ingeneem, maar pette op ons koppe gehou, en gehoop Prof kyk ons mis. Hy het ons egter onmiddellik raakgesien, beveel om op te staan, die pette af te haal en ons storie te vertel. Daar is ons skandes toe voor die hele klas uitgeblaker!

Die Saterdag op Nuweland se pawiljoene het ons darem hoofbedekkings gehad en met gawe dames aan ons sy, wat het die uitslag van die rugby nou eintlik saak gemaak? Nou wonder ek net, vind die soort van ding nog plaas op Matieland?

IETS OP DIE HART?

As jy in aanmerking wil kom vir 'n naweek vir twee in Eendracht Hotel, stuur jou brief van 200 woorde of minder aan:

Die Redakteur: Matieland
Afdeling Kommunikasie en Skakeling
Universiteit Stellenbosch
Privaat Sak X1, Matieland 7602

Offaks dit na 021 808 3800
of stuur per e-pos na media@sun.ac.za

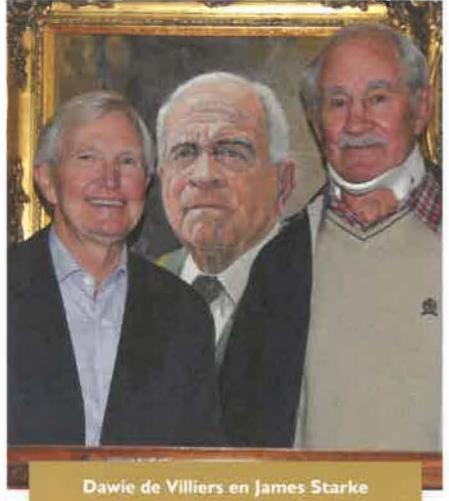
Matieland erken die skrywes van Pieter Claassen van Stellenbosch en JG Hou... n die Paarl.

WENBRIEF

Vir sy lekker vertelling van hoe hy en sy makkers in Ikey-hande beland het, wen Eugene Marais van Sasolburg 'n naweek vir twee by die bekende Eendracht Hotel in Stellenbosch.

Briewe

Dawie de Villiers en James Starke

JAMES STARKE WAS EEN VAN DIE GROTES

Koos Ludick, Somerset-Wes

Matieland is bekend vir uitstaande leiers wat op baie terreine presteer het. Die Rugbyklub is een hiervan.

In Dok Craven se woorde: "James Starke is van die grootstes van die grotes wat op Stellenbosch was. Ek sê dit omdat hy hier gekom het toe ons rugby-prestasies maar dun gesaai was. Hy is eintlik die brug tussen die oue en die nuwe. Die prestasies wat daarna behaal is, moet in 'n groot mate aan sy leierskap toegeskryf word. Hy was kaptein vanaf 1953 tot 1961".

Daarbenewens het hy ook vir die Springbokke en Westelike Provincie gespeel. Hy was kaptein van die

seëvierende gekombineerde Matieland-Ikeyspanne asook die SA Universiteitsspan.

Onlangs het 'n groep voormalige spanmaats sy 80ste verjaarsdag met 'n "losskrum" by die Coetzenburgklub gevier. Sy seun, André, 'n dokter in Kanada, was ook teenwoordig. Huldeblyke is gelewer deur Dawie de Villiers en staaltjies deur Hammie Frost, oud-skool en -spanmaat. Dirk Swart het ook hulde gebring aan die 38 spanmaats wat reeds oorlede is.

James, jy het met duikslae talle terugslae op en van die speelveld af, in oorwinnings omskep. Hou so aan – met energieke lewenslus.

EK WAS OOK BY DIE MOZART-FEES!

Edentraud Neumeister, Windhoek, Namibië

Die telefoon lui en 'n bekende 'Alma Mater' vra: "Het jy die Matieland al ontvang? Kyk op bladsy 3!" 'n Harde lekker lag uit die diepte van my keel weergalm deur die huis. Gou-gou kyk ek deur my foto album en daar is die einste bewys: ons jong klomp deftig uitgevat vir die dinne in Huis ten Bosch 1957, daarna Wolfgang Amadeus Mozart se konsert in die stadsaal. Intussen is ek ouma en het die foto vir ontleding aan my kleinkinders gewys. Sonder enige twyfel het hulle my herken en saam het ons geskaterlag. "Maar ouma jy was tog so seksie". Ek (vierde van links) en Maretha Steenkamp (derde van links) was kamermaats en Jokkel-studente by dr Danie Craven.

TÓÉ WAS ONS VREK ARM!

JP Matthews, Somerset-Wes

Ek skryf na aanleiding van die brief van Una Visser van Saldanha in Matieland 2011:1. Sy sê dat in haar dae, 1974 tot 1976, studente maar arm was. Sy moes in my dae, 1942 – 1947, daar wees – toe was ons almal vrek arm! My pa het my een pond gegee vir die kwartaal.

So het hy my op 'n Sondagmiddag by Van Riebeeck Huis afgelaai. Ek het nie mooi geweet wat ek gaan studeer nie. Daardie dae was daar geen voorligting nie. Die Maandagoggend staan ek toe by die

hekkie. 'n Eerstejaar kom verby en ek vra hom wat hy gaan studeer. "Geskiedenis," sê hy, "Weet jy waar die Universiteit is?" Nee, sê hy, hy gaan maar soek. Dieselfde gebeur met 'n tweede eerstejaar. 'n Derde kom uit: "Wat gaan jy studeer?" en hy sê Wetenskap. "Weet jy waar die klasse is?" vra ek. Ja, sê hy, ek weet, ek het laasjaar gedop en weet waarheen". "Dan gaan ek saam met jou," sê ek toe maar. So het ek in die Wetenskap beland, BSc in 1944, SOD in 1945 en MSc in 1947. Ek het egter nooit onderwys gegee nie, maar 'n mariene bioloog in Namibië geword.

Vanaf my tweede jaar het ek 'n kamer in

Dorpstraat gekry en moes ons, ons eie kos gaan soek. By Suikerbossie kafee het jy 'n vleispastei, 'n eier en 'n koppie koffie gekry vir een sjieling. By die kafee regoor het 'n middagete een sjieling en 1½ pennie gekos. Aandete was een sjieling en 'n tiekie.

Saterdagoggend het die meeste mansstudente witbroek gedra en het jy probeer plek kry in Suikerbossie waar Oom Pietie en sy Boere-orkes opgetree het.

Geen student is toegelaat om 'n motor te besit tensy jy 'n mediese sertifikaat kon bring. Stellenbosch was dus 'n dorp met honderde fietse.

(Brief verkort. Red.)

HARMONIE SE VOORPORTAAL

Jan Wagener, Lynnwoodrif

In Februarie 1941 daag die studente op vir die aanvang van die akademiese jaar. Een van die nuwe eerstejaars is 'n bloedjong sestienjarige meisie van Ceres se Bokkeveld, Ora Hanekom. Sy gaan huis in Harmonie en kry as kamermaat vir Ina Wagener, 'n jong dame vanuit die Sederberge. Daardie eerste aand stap Ina se ouer broer Gerrit oor vanaf Dagbreek om te sien of alles darem reg verloopt met sy sussie. Hy is twintig jaar oud en 'n voortvarende derdejaarstudent wat weet hoe werk dinge op kampus.

Daar, in Harmonie se voorportaal, stel Ina toe haar broer voor aan haar splinternuwe kamermaat.

Wat daarna volg is natuurlik geskiedenis. In 1947 word Gerrit en Ora in die huwelik bevestig op Vredenburg aan die Weskus en vandaag, meer as 71 jaar na daardie eerste ontmoeting, bring my ouers hul oudag rustig deur in 'n aflatte-oord in Durbanville. Oor die soliede fondasie van ons familie se geskiedenis staan daar in groot letters geskryf: DIE UNIVERSITEIT VAN STELLENBOSCH

NUWE GEBOU PLA

Rothea Louw, Wierdapark

Ek lees met opgewondenheid in die vorige uitgawe van die Matieland oor die ontrimpeling wat vir die US beplan word.

Die woord "modernisering" skop egter teen my grein. Ek sien nêrens die voorgestelde parkering nie. Ek sien die plakkerskamp wat op die tennisbane beplan word. En die wit-beton en glas geboue. Ek sien die spookgeboue op Huis Ten Bosch en Minerva se grasperke.

Dertig jaar gelede het ek vir vyf jaar in die Geesteswetenskappe-gebou klasgedraf. Funksioneel, maar lelik. Ek het baie in die Conserve gekom. Wit en nie tydloos nie. Stellenbosch het tog 'n bestaande karakter. Wanneer gaan Metanoia mooi wees?

Die dag as die glaskoepel by die Louvre mooi is, en die dag as die Ou Hoofgebou lelik word. Ag nee, moet tog nie die karakter van die kampus so skend nie.

Is daar 'n forum waar alumni ook voorstelle kan indien oor hul idees om die ruimte op die kampus meer effekief te benut? Ek is seker dat daar briljante idees en voorstelle kan kom van mense wat lief is vir die kampus.

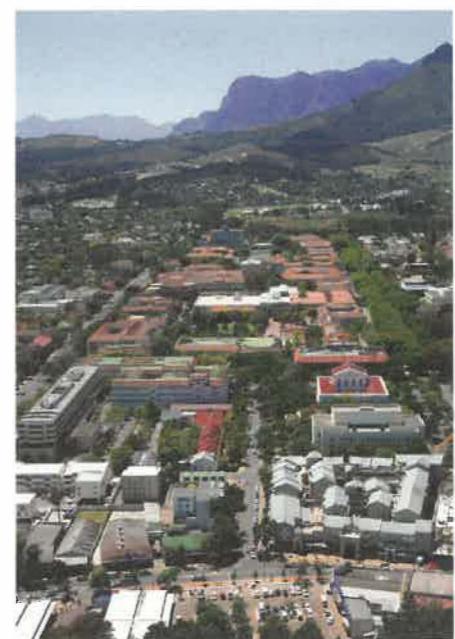
Die nuwe geboue is noodsaaklik, maar dit sal nooit 'n besienswaarde waardigheid word nie. Red die kampus se atmosfeer en gesig en sit tog érens vir my net 'n rooiteeldakkie by almal op.

(Brief verkort. Red.)

Swipe & support the SU Bursary Fund

It's easy to support the SU Bursary Fund! Every time a cardholder swipes the ABSA affinity credit card, ABSA will donate a percentage of the transaction to the University – at no additional cost to you. The card is exclusively available to students, alumni and friends of Stellenbosch University (SU), and offers all the benefits normally associated with an ABSA credit card. This year, based on sales between 1 April 2011 and 31 March 2012, ABSA donated an amount of R82 112 to the SU Bursary Fund. The SU Bursary Fund provides financial support to talented students across the spectrum of our diverse population.

- To get your affinity card, SMS your name, surname, ID number and the word 'Maties' (for example John*Smith*8012035156084*Maties) to 35435, or visit your nearest ABSA branch.

Matie wins DJ search competition

Nick Hamman, a second-year student in BA Humanities at Stellenbosch University (SU), was announced the third winner of the Good Hope FM campus DJ search, winning a one-year on-air DJ contract at the station. He is the second Matie to win this popular competition. In 2011, another SU student, Dell Mabunda, walked away with the prize. Nick has been hosting an afternoon show on MFM for the past year. He will receive training at the Good Hope FM studios in Sea Point, where he will also get to present a show.

Gladdebek! Maree Lambrecht, Alma Diamond, mnr. Japie Gouws, Uitvoerende Direkteur van die ATKV, Jana Roos en Ivan Vorster

MATIES WEER WENNERS IN ATKV-DEBAT

Maties is vir die tweede agtereenvolgende jaar as algehele wenners van die nasionale ATKV-debatskompetisie aangewys toe albei die Universiteit se spanne tot die finale ronde deurgedring het. Volgens Wynand Spruyt, afrigter en keurder van die Matie-spanne, was dit die eerste keer in die geskiedenis van die kompetisie wat een universiteit deur twee spanne in die finaal verteenwoordig is. Spanne van die Pukke, Tukkies, die Universiteit van Johannesburg, Kovsies en die Universiteit van Wes-Kaapland het ook deelgeneem. Die A-span (die uiteindelike wenners) het bestaan uit Ivan Vorster, Maree Lambrecht, Jana Roos en Alma Diamond. Die B-span was Clinton du Preez, Phillip de Beer, Wiaan Visser en Innes Barnardt. Maties het voorts die kampusbeker ontvang, en Jana Roos die prys vir die beste taalgebruiker.

Eerstejaars stel 'wêreldrekord' op

Eenduisend-vyf honderd menslike domino's, aërobiese rekspronge en dans op die maat van Abba se "Dancing Queen", rondspartel soos visse op droë grond, en lepellé. Dít was van die interessante items waarmee eerstejaarstudente van die Universiteit Stellenbosch (US) se Validus-kluster na bewering 'n nuwe wêreldrekord opgestel het vir die grootste groep mense wat dié items gelyktydig binne 'n uur uitgevoer het. Dié poging deur die koshuise Goldfields, Academia, Huis Marais, Huis Visser, Simonsberg, ISA en die privaat studentewyk Olympus was ter wille van kameraderie en spangees. Mnr Noel Bekkers, koördineerder van die Validus-kluster, het gesê die geleentheid was bedoel om eerstejaars te help vriende maak en verhoudings te help bou met mentors wat hulle in hul studie kan bystaan.

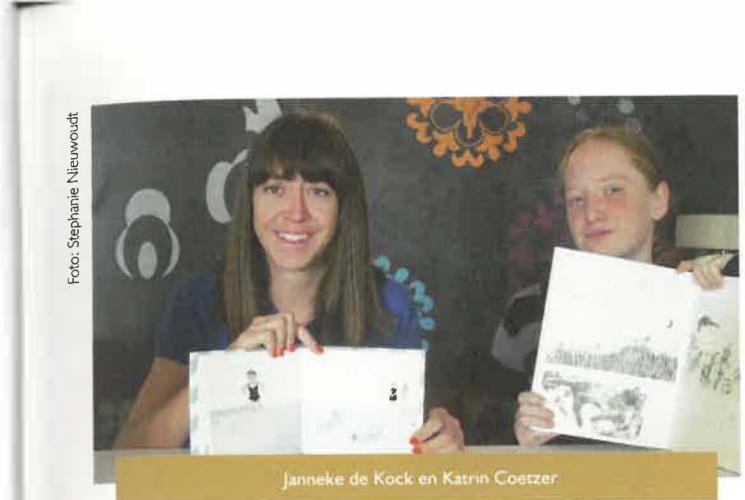
Alanna Rebelo ontvang die toekenning van mnr. Thomas Rachel van die Duitse Departement van Onderwys en Navorsing

INTERNASIONALE PRYS VIR MATIE

Alanna Rebelo, 'n magisterstudent aan die US, is een van drie Suid-Afrikaanse navorsers wat die top internasionale volhoubaarheidsprys Green Talents in Berlyn, Duitsland, ontvang het. Die Duitse Federale Ministerie van Opvoeding en Navorsing het die internasionale volhoubaarheidskompetisie van stapel gestuur wat gemik is op uitsonderlike jong wetenskaplikes wat aktief is op die gebied van volhoubare ontwikkeling. Altesaam 20 jong navorsers van regoor die wêreld het die einde verlede jaar op die derde Green Talentsgeleentheid prys ontvang. Rebelo, een van 21 SuidAfrikaners wat vir die kompetisie ingeskryf het, is vir haar interdisiplinêre navorsing beloon waarin sy soek na oplossings vir die bewaring van biologiese diversiteit te middel van globale ontwikkeling.

Maties bied suksesvolle MOJO-week aan

In Februarie het Matie-studente waar almal vryelik hul menings oor die hele Stellenbosch-kampus kuns-uitstallings, film-vertonings, openbare gesprekke en werkessessies bygewoon en met mekaar geskakel as deel van die eerste 'Maak Oop Jou Oë'- (MOJO-) week. MOJO-week is 'n kampuswyse, studentegedreve initiatief wat kritiese denke onder studente wil bevorder en 'n oop platform wil skep waaromsoekers wat gedurende vanjaar se MOJO-week bespreek is, sluit in seks en seksualiteit, gender, ras, die omgewing en identiteit. Volgens Studenteraadsvoorsitter Anina Botha is MOJO-week nie bedoel om 'n sekere agenda te bevorder nie, maar eerder om gesprekke en dialoog aan te wakker.

KUNSTSTUDENTE SE WERK BY KINDERBOEKBEURS IN ITALIË UITGESTAL

Katrin Coetzer en **Janneke de Kock**, MPhil-studente in die Departement Visuele Kuns, is vroeër vanjaar uit meer as 2 600 aansoekers wêreldwyd gekies om hul werk – 'n kinderboek elk wat hulle self moes skryf, illustreer, ontwerp en bind – in Maart by die Kinderboekbeurs in Bologna, Italië, uit te stal. "Om hier te kon uitstaal was 'n belangrike bevestiging vir my dat 'n mens wél op dié gebied kan werk," sê Coetzer. De Kock voeg by: "n Mens is veral trots as jy jou eie werk langs die fantastiese werk van ander illustreerders sien." De Kock se boek, *Hap*, vertel van 'n stel tande in 'n mensemond wat so vervaagd raak met dit wat hulle elke dag sien en eet, dat hulle uit die mond spring. Hulle kom 'n hond sonder tande teé, en saam vertrek hulle op reis. Coetzer se boektitel, *Annie leer swim*, is selfverduidelikend. "Dit was ongelooflik, maar ook oorweldigend," sê Coetzer oor hul Bologna-ervaring. "Daar was letterlik duisende mense – illustreerders, uitgewers, agente en skrywers." Danksy die beurs is hulle blootgestel aan die werkswyse van ander kunstenaars van elders ter wêreld, en kon hulle waardevolle kontakte opbou. Albei wil aanhou kinderboeke skryf. "Met 'n kinderboek kan jy fantaseer en 'n wonderlike klein verbeeldingswêreldjie skep," sê De Kock. • Gaan kyk gerus na hul werk by www.jannekedekock.co.za en www.katrin.co.za.

Medical student wins international essay competition

Mr Jonas Bovijn, a fifth-year MB,ChB student, won a prestigious invitation to the New England Journal of Medicine's symposium to celebrate its 200th anniversary in June. The symposium, "The Dialogues in Medicine", explored how medicine has interfaced with society to improve people's lives over the past two centuries. Bovijn had entered an essay contest for students and medical trainees. His entry

"Ubuntu Time for 21st-century healthcare's status update?", qualified as one of the top 51 essays submitted by medical students across the world, and one of only two from Africa, which landed him the symposium invitation.

He views his invitation as a great privilege and learning opportunity: "I have entered because it is one of the leading medical journals in the world and I am a regular reader."

MATIES RAAK MAL

EERSTEJAARSTUDENTE het vanjaar die heel eerste keer deelgeneem aan **MAL²** ("Making A Decision 2 Make A Difference"), oftewel **MAL²** (Maak Ander Lewens Maklik via Liefdadigheid), ná die Primkomitee ('n komitee van die studenteleiers van die onderskeie koshuise en privaat wyke) se besluit verlede jaar om Jool af te skaf.

MAL² is 'n studentegedreve geldingsameelingspoging. **Matiel Gemeenskapsdiens (MGD)** Die aktiwiteite het onder meer bondelsport, die tradisionele Venstersversierings, 'n gemeenskapsdag en die gemeenskapsfees ingesluit.

Dit word bereik deur minder geld-, tyd- en voorbereidingsintensiewe geleenthede aan te bied." Mnr Luke Cuff, Administratiewe Bestuurder: **MAL²**, sê planne vir volgende jaar se **MAL²** is al goed op dreef. Volgens hom gaan die "March for MADness" geheel en al herbedink word omdat dit nie vanjaar juis aftrek gekry het nie. "Ons sal weer toegangsgeld vra by Vensters, en sal dit volgende jaar nog beter moniteer. Verder was die terugvoer oor **MAL²** wat ons van huiskomiteelede en studente gekry het baie positief," het Cuff bygevoeg.

* Eendrag en Huis Francie van Zijl is in April as die eerste **MAL²**-wenners aangewys.

**MATIES
MAD²/MAL²
2012**

Gebruik jou slimfoon om na 'n video van die Gemeenskapsdag te kyk.

AFRIKA ONTWAAK

Die bewese suksesse van die Universiteit Stellenbosch se HOOP Projek - die rigtingsnoer waarmee die instelling volgens 'n wetenskap vir-die-samelewing-benadering van die grootste uitdagings in Suid-Afrika en op die vasteland pak - is vroeër vanjaar kampuswyd gevier. As voorste navorsingsprodusent in Afrika het die Universiteit 'n besondere verbintenis met én verantwoordelikheid teenoor die vasteland. En, moedig 'n Sondagkoerant onlangs aan, dit het tyd geword dat ons 'vergeet van donker Afrika', want 'daar's baie ligpunte'. Stemme wat wys op nuwe hoop vir Afrika het 'n koor geword - en allermens net omdat China in Afrika belangstel, skryf Jaco Leuvenink.

Die stereotipe van Afrika as die donker, hooplose, arm en bakhandstanende vasteland het die afgelope tien jaar geleidelik begin verander.

Afrika is deesdae naas China en Indië die streek met die vinnigste ekonomiese groei ter wêreld. Hiervan begin die wêreld kennis neem het die bekende scenario-beplanner, Clem Sunter, verlede jaar reeds gesê. Maar, sê prof Stan du Plessis van die US se Departement Ekonomie, 'n Afrika-prentjie kan nie met een kwaashaal geskilder word nie. Daar is verskillende werklikhede metalle ekonomiese suksesverhale, maar ook donker kolle met ernstige probleme, sê hy. Vorige sukkelende lande soos Mosambiek, Uganda, Rwanda, Ethiopië en Ghana groei deesdae fluks, hoewel van 'n lae basis. Daar is natuurlik ook Zimbabwe, mislukte state soos Somalië en die Kongo en strydbrandpunte soos die Soedan.

Prof John Powell, Direkteur van die US-Bestuurskool, sê die verskille in ekonomiese stand en politieke stabilitate in Afrika maak probleemoplossing 'n groot uitdaging. Gelukkig is die les meestal in Afrika geleer dat gesofistikeerde bloudrukke vir arm ontwikkelende gemeenskappe nie werk nie, maar stiewe basiese boustene eerder ontwikkeling bestendig.

CHINA EN DIE AFRIKA LEEUS

"Die Internasionale Monetêre Fonds verwag dat Suider-Afrika in 2012 teen 5.4% sal groei - sonder Suid-Afrika kan dit meer as 6% wees. Tussen 2001 en 2010 het Angola teen 'n ongelooflike 11.1% gegroei, Nigerië teen 8.9%, Etiopië teen 8.4% en Mosambiek teen 7.9%. Zambië en Mosambiek is onder die wêreldeconomieë wat na verwagting tussen vanjaar en 2015 die vinnigste gaan groei," sê mnr Harrie Esterhuyse van die Instituut vir Chinese

Studies aan die US. Daar word dus al hoe meer gepraat van die "Afrika Leeus" meen hy na aanleiding van die metafoor van die Asiatische Tiere.

Esterhuyse meen China bring vir Afrikalande goeie geleenthede vir ontwikkeling, beide wat betrek kennisoordrag en finansiering. Aanvanklike negatiewe reaksies van baie ekename, akademici en ontleders dat China besig is met 'n proses gelykstaande aan kolonialisme en dat menseregte, omgewingskwesties en die belang van plaaslike bevolkings nie in ag geneem word nie, is volgens hom

oordrewe. Hy erken nietemin dat die Chinese rekord nie vlekkeloos is nie. "Die Chinese ontwikkelingsmodel het in China self reeds reuse-omgewingskade aangerig, dit is berug vir lae standarde in die werksomgewing en minagtig van menseregte. Maar Afrika is nie meer 'n hulpeloze groepering van state wat uitgelewer is nie. Dit is nie een Chinese mag wat in Afrika werk nie, maar 'n verskeidenheid van individuele maatskappye en organisasies waarteen opgetree kan word. Die Chinese self begin ook hoér standarde toepas - in China self en met beleggings in ander lande. Sommige Chinese banke het begin om minimum-omgewingstandarde aan lenings vir buitelandse investering te koppel. Soos wat die fokus vir Chinese maatskappye skuif van hulpverlening na gewone sakebedrywighede, kry Afrikalande meer selfvertroue. Die magsverskuwing van hulpliens-ontvanger na kliënt maak behoorlike regulering makliker.

"China is 'n potensieel waardevolle sake-vennoot en bondgenoot vir Afrikalande. Afrikalande wat dit regkry om regule-ring toe te pas en hulle toespits op goeie regering, veral beheer, beter beleidimplementering en dienslewering, sal heel moontlik voordeel trek uit 'n groter Chinese teenwoordigheid," aldus Esterhuyse.

Jeremy Stevens, Standard Bank-ekonoom waarsku egter op die Bank se webblad dat 'n skerp verlangsming in Chinese groei Afrika, met sy afhanklikheid van die uitvoer van basiese kommoditeite na die Ooste, swaar kan tref. Daarom moet Afrikalande hul ekonomiese diversifieer en fyn dophou wat vorentoe in China en met die vraag na en prys van kommoditeite gebeur.

Ook sal volhoubare ontwikkeling, waar energie- en waterbronne, omgewingsgesondheid, klimaatsveranderinge en gemeenskapsontwikkeling 'n integrale deel van strategie vorm, groter voorrang onder sakelui, owerhede, akademici en die burgerlike samelewing moet kry.

Prof Willie Breytenbach van die Departement Politieke Wetenskap aan die US, sê Afrika se kommoditeite en 'n groeiende middelklas van verbruikers - die gevolg van vinnige verstedeliking - is die twee uitstaande tendense in die ontwikkeling van Afrika. "Daarom het talle Afrikastede van Lagos in Negerië tot Lusaka in Zambië deesdae hul eie Chinatown".

Hy is nie baie opgewonde oor vordering met demokrasie en goeie regering nie en sê daar is maar enkele werklike demokrasieë, soos Botswana en Ghana. Hy sê in baie gevalle is die rykdom nog in die politieke elite gesetel. "As die

meerderheid jong mense in 'n land die politiek wil betree, moet jy weet daar is moeilikheid. Hulpbronne soos olie, edelmetale en diamante in 'n arm land is ook meestal wat prof Terry Karl van Stanford-universiteit in die VSA noem 'the devils excrement'. Die feit dat vigs relatief onder beheer gekry is, is 'n positiewe ontwikkeling."

Prof Meshach Aziakpono, programhoof van ontwikkelingsfinansies by die USB, meen Afrika het geloofwaardige en versigtige beleidsrigtings met 'n langtermynigerigtheid nodig. Dit behels fiskale en monetêre stabilisering, 'n vryer omgewing vir investering en ook investering in infrastruktuur, industrialisasie en die ontwikkeling van mense om werk te skep. Afrikalande gaan mank aan betroubare infrastruktuur en goeie leierskap, sê hy.

Me Siphokazi Ndudane, SIGLA-direkteur (die US se Instituut vir Staatsbestuur en Leierskap in Afrika – 'n inisiatief van die HOOP Projek), sê hul doelwit is juis om in die behoefté aan strategiese denkers en transformerende leierskap wat politieke en regerings-leemtes en uitdagings kan oorkom, te voorsien. "Ons wil kundigheidsbronne beter koördineer om die aangesig van Afrika te verander van een van onrus en onveiligheid na een van vrede, goeie regering en sekuriteit."

Prof Andre Roux, Direkteur van die Universiteit se Instituut vir Toekomsnavorsing, sê Afrika mag nie sy "venster van geleenthede toeklap" wat oopgegaan het danksy die beleggersbelangstelling uit die Ooste nie. Regeringsvermoë het die hoeksteen van ekonomiese ontwikkeling geword en Afrikaleiers en die sakesektor moet besef dat potensiële geleenthede nie vir altyd daar sal wees nie.

TREK OP DIE SOKKIES, SUID-AFRIKA

Waar die prentjie oor Afrika heelwat hoop bied, is menings oor Suid-Afrika meer gemengd tot selfs swartgallig. Mnr Moeletsi Mbeki, bekende openbare kommentator het onlangs tydens 'n lesing by die US gesê ná 1994 was die maghebbers in Suid-Afrika nie grondbesitters nie, teenoor die vorige maghebbers sedert 1910 wat wel was. Die maghebbers is dus, anders as die voriges wat in hul eiendom en bates geïnvesteer het om produksie te verhoog, ingestel op groei deur verhoogde verbruik en gebruik staatsinkomste daarvoor. Dit lei tot verval, swak bestuur, korruksie,

en afhanklikheid van lenings en buitenlandse investering. Die groot behoefté aan werkskepping en investering kom volgens hom nie tot sy reg nie.

Sommige meen dat Suid-Afrika, as grootste ekonomie en een wat tans nog baie dienste (bankwese, kleinhandel en selfone) dwarsdeur Afrika lewer en as kragbron vir en toegangspoort na die vasteland gesien word, in vergelyking met die res van Afrika, agteruitboer. Dr Lyle White, direkteur by die Gordon Institute of Business, gaan selfs so ver as om te sê dat Nigerië, met sy 8% groei per jaar, Suid-Afrika binne die volgende paar jaar as grootste ekonomie in Afrika kan ontroon. Dalk is dit tyd dat Suid-Afrika sy sokkies begin optrek en die mantel van speelgrondboelie afgooi.

Bygevoeg, ras is baie mindervan 'n faktor in die res van Afrika as in Suid-Afrika. Prof Nomvula Mtewa, kultuur-en gemeenskapleier, het by 'n Afrikadagvierung by die USB gepraat van die "woundedness" wat maak dat Suid-Afrikaners van alle groepe op plekke en tye in hul eie land vervreemd voel en blote inwoners – nie verantwoordelike burgers nie – word. Is Suid-Afrika dus in 'n sekere opsig die probleemkind wat moet kan gaan leer by sy Afrika-genote?

Dit is duidelik dat Afrika begin het om valse hoop af te skud. Sy mense vertrou nie meer die prinse wat 'n slagoffermentaliteit, agteros-brandmerk en rykmanshulp vir selfverrywing wil misbruik nie. Dis tyd vir selfmoue oprol.

Voor in dié juk moet Suid-Afrika trek. Dit is nie net landsbelang nie, maar in dié van die hele vasteland. ▀

ENGLISH TRANSLATION:

As leading producer of research, Stellenbosch University has a strong link with Africa. The continent is fast shrugging off its image as the dark and hopeless continent. China brings great opportunities for development says researchers and experts, but there are pitfalls and challenges. In addition, South Africa, in relation to some other African countries, may just be dethroned as the foremost economy on the continent if it is not careful. It is time for Africa to roll up its sleeves – and in the front lines of this battle must be South Africa – not only in its own interest but in that of the continent.

SÓ LYK US-OOREENKOMSTE IN AFRIKA

DIE UNIVERSITEIT STELLENBOSCH

(US) het formele bilaterale ooreenkomsmeet nagenoeg 130 universiteite wêreldwyd. In Afrika is die US hetsy koördineerdeer of lid van bykans 150 aktiewe bilaterale en multilaterale samewerkingsprogramme.

"Feitlik alle US-departemente en meer as 200 akademiese personeellede is betrokke by hierdie programme, en bring die US in aanraking met meer as 400 navorsers en dosente van oor die hele vasteland," sê dr Christoff Pauw, Bestuurder: Internasionale Akademiese Netwerke in die Nograadse en Internasionale Kantoor. Dié netwerk verseker die US se betrokkenheid by die groei en ontwikkeling van die vasteland. "Namate Afrika groei, groei internasionale belegging in navorsing en uitruilprogramme ook. Ons is dus nie slegs rolspelers in die ontwikkeling van hoër onderwys in Afrika nie, maar ook in die ontwikkeling van die ekonomie, want in Afrika hou dié twee direk verband."

KENNISKOALISIES IN AFRIKA

- PANGeA ("die Venootskap vir Afrika se Volgende Generasie Akademici")
- TRECCAfrica ("Transdisciplinary Training for Resource Efficiency and Climate Change Adaptation in Africa")
- Periperi U ("University Network of Partners Enhancing Resilience for People Exposed to Risks")
- ARCADE-HSSR ("African Regional Capacity Development for Health Services and Systems Research")
- NetACT ("Network for African Congregational Theology")
- ASNAPP ("Agribusiness for Sustainable Natural African Plant Products")

BILATERALE VENNOTE

(in chronologiese orde)

- Makerere-universiteit (Uganda)
- Universiteit van Dar es Salaam (Tanzanië)
- Universiteit van Botswana
- Universiteit van Namibië
- Kwame Nkrumah-universiteit van Wetenskap en Tegnologie (Ghana)
- Universiteit van Zimbabwe
- Universiteit van Nairobi (Kenia)
- Universiteit van Malawi
- Mekelle-universiteit (Ethiopië)
- Universiteit van Ghana
- Eduardo Mondlane-universiteit (Mosambiek)

UNIVERSITEITSVERENIGINGS WAARTOE DIE US BEHOORT

- AAU (Assosiasie van Afrika-universiteite), waarvan prof Russel Botman, Rektor en Vice-kanselier van die US, ook die visepresident is
- ANAFE ("African Network for Agriculture, Agroforestry and Natural Resources Education")
- ANSTI ("African Network of Scientific and Technological Institutions")
- AUF ("Agence Universitaire de la Francophonie")
- ANIE ("African Network for Internationalization of Education")
- SANORD ("Southern African-Nordic Centre")

New York? Nee, Luanda in Angola. Tussen 2001 en 2010 het Angola se ekonomie teen 11.1% gegroei.

STELLENBOSSE SENTRUM WERP LIG OP AFRIKA-CHINA-BETREKKINGE

CHINA IS SUID-AFRIKA se belangrikste handelsgenoot, met uitgebreide ekonomiese, maatskaplike en omgewingsimplikasies. Tog is Afrika se kennis van hierdie ekonomiese reus nog betreklik gebrekig.

"Daar is soveel potensiaal vir selfs sterker bande tussen Afrika en China, maar die meeste mense se kennis van China is beperk. Ons weet bra min van die land se politiek, sy omgewingsbeleid en sy ekonomiese en maatskaplike stelsels." So sê dr Sven Grimm, Direkteur van die Sentrum vir Chinese Studies (CCS) in die Fakulteit Lettere en Sosiale Wetenskappe.

Die CCS het in Mei 'n werk sessie aangebied met die tema "Greening China-Africa relations" om gedagte wisseling tussen kundiges uit China en Afrika aan te moedig. Die agbare Tian Xuejun, Chinese ambassadeur in Suid-Afrika, en prof Doug Rawlings, die waarnemende Viserekotor (Navorsing) van die Universiteit Stellenbosch, het die werk sessie geopen.

As voorbeeld van die plaaslike gebrek aan kennis van sakegeleenthede verwys dr Grimm na die huidige Chinese tendens om rooiwyn voor te sit. Wyn wat na China uitgevoer word, het 'n stellige prisetket. 'n Bottel wyn wat teen R40 in Suid-Afrika verkoop, kan in China teen R400 van die hand gesit word.

"Wat kwantiteit betref is China 'n veel groter wynvervaardiger as Suid-Afrika, maar daar is beslis 'n mark vir Suid-Afrikaanse wyn. Regerings, sake en die samelewing in die geheel sal by deeglike kennis van China baat vind."

Die CCS, die enigste sentrum in Afrika wat hom ten volle op die studie van betrekkinge tussen China en Afrika toespits, se doelwit is om China se ontwikkelingsrol in Afrika, wat handel, belegging en buitelandse hulp insluit, te beoordeel. Die Sentrum onderneem China-verwante navorsing vir belanggroepes in die regering, die sakewêrelde, die akademie en nieregeringsorganisasies.

– Stephanie Nieuwoudt

Van links is dr Sven Grimm, Direkteur van die Sentrum vir Chinese Studies; die agbare Tian Xuejun, Chinese ambassadeur in Suid-Afrika, en prof Doug Rawlings, waarnemende Viserekotor (Navorsing) van die Universiteit Stellenbosch.

Africa's development challenges in a resource-constrained world

Thanks to high growth rates, a new wave of optimism is sweeping across Africa, but unless both environmental sustainability and social justice are pursued, the continent runs the risk of ruin in pursuit of prosperity, writes Mark Swilling.

AFRICA'S REAL GDP has increased by 4,9% per year since 2000, more than twice what it was in the 1980s and 1990s. This growth is underpinned by a rapidly urbanising, youthful and increasingly educated population. More than 128 million households are moving into the middle class to become vibrant consumer spenders.

However, Africa cannot escape the challenges of resource depletion that face the rest of the world. Real wealth accumulation per capita will not keep up with population growth unless economic growth rates are decoupled from resource depletion rates, and unless resource rents are reinvested in the development of human capital.

In 2000, the export of primary natural resources accounted for nearly 80% of all exports from Africa, and the situation has not improved much since. In fact, in a resource-constrained world there is a new scramble for Africa – but this time by both the West and the East. Africa needs fair prices for exported resources to cover restoration and innovation costs. If the continent continues to get poorer as it increases exports of primary resources at discounted prices, it will struggle to build up the financial resources required to invest in the kind of human capital and physical infrastructures it needs for its poverty-eradicating development strategies to succeed.

The alternative is to invest in human capabilities, technological innovations, infrastructures and renewable natural resources that set up African economies for a long-term sustainable future.

Admittedly, this is easier said than done. Like the rest of the world, Africa is facing a “polycrisis” consisting of a multiple set of nested crises that tend to reinforce one another. Attention is increasingly on the intersections between global warming, ecosystem breakdown, resource depletion, the global economic

crisis, poverty and urbanisation. Global warming of a minimum of 2°C, exacerbated by the 70% increase in greenhouse gas emissions between 1970 and 2004, is both an outcome of an unsustainable economy and the most significant catalyst for change. As the 2007 Stern Report made clear, poorer countries, especially in Africa, will suffer “first and most” from the consequences of global warming, even though they have “contributed least” to global warming.

Africa is confronting these challenges without the benefit of a developed knowledge infrastructure that can drive the kinds of innovations required to position itself more advantageously within the global economy. Without the kind of investments in infrastructures that will conduct key strategic natural resource flows through African economies in more efficient and effective ways, current projections for future growth will not be realised.

But the question is what kind of infrastructures will be built? Will they set up African economies to be resource efficient and low-carbon, or will they be built in accordance with the same criteria that have been used to build the unsustainable infrastructures in developed countries? Exactly how far is Africa prepared to go towards the building of rapidly growing green economies that do not exclude the poor?

Africa will have to discover ways of leapfrogging over stages of industrial development that have been particularly destructive and resource intensive in the developed economies. ▀

Swilling is a professor at Stellenbosch University's School of Public Leadership, and the project leader of the TsamaHub, an initiative of the HOPE Project. He recently co-authored Just Transitions – Explorations of Sustainability in an Unfair World with Eve Amane, the director of the Sustainability Institute.

A view from the other side

Matieland asked Dr Lei Chen, Assistant Professor at the School of Law of the City University of Hong Kong in China, to write on his experiences studying in Stellenbosch. Dr Chen completed his LLD degree at Stellenbosch University in 2008.

INTERNATIONAL STUDENTS, by and large, flock to Stellenbosch to acquire some of its academic prestige, enjoy its spectacular wines or, like me, to experience the adventure and mystique of the region. Mainly due to the geographical distance, and partly due to the Afrikaans-oriented language policy, bumping into Chinese faces on the Stellenbosch campus was rare when I was studying there.

I must confess that, before coming to Stellenbosch as the first Chinese doctoral student researching law in South Africa, I had no idea of the usual staples of Matie life, such as mountain hiking, wine tasting and rugby playing, or even of the South African legal system. I essentially had to learn everything from scratch – academically, personally and culturally.

Although I was preparing myself for a culture shock, I was still looking forward to immersing myself in the South African experience. My personal experience has shown that the absence of any knowledge of the place where you are going might not be a completely bad thing. Ignorance can also bring joy and excitement.

Why so? I soon discovered that the people around me were equally unaware of China and Chinese people. Psychologically, we were on a level playing field, and it is for this reason that I soon engaged enthusiastically in cultural dialogue with people around me. As a matter of fact, looking back, it is this initial ignorance and concomitant keen interaction with the local community that shaped and stimulated my learning experiences in Stellenbosch.

Throughout the course of my study I first

felt like I was on the moon, in a completely alien environment, until I gradually started feeling right at home. I realised that however different our cultures may be, in customs, religion, language, mentality, etiquette, etc., there was one thing that would always assure any international student that they would not be very homesick – and that is hospitality. This feeling of graciousness and hospitality is what I enjoyed most in Stellenbosch.

In Hong Kong, where I am living now, efficiency and convenience are so high that communicating with strangers is rare, and everyone keeps their distance. However, in Stellenbosch there will always be someone to answer your questions and lead you in the right way. Hospitality is the norm and ubiquitous in Stellenbosch.

What made me choose to study in Stellenbosch as a pioneer? There are a variety of reasons —the cultural dynamics of South Africa, its leading role in African

“In Stellenbosch, there will always be someone to answer your questions and lead you in the right way. Hospitality is the norm and ubiquitous in Stellenbosch.”

and world politics, and its wonderful sights and scenery, to name just a few. Yet, most important of all, I made my choice based on the recommendation of a person I trust. My doctoral co-supervisor, Professor Cornie van der Merwe, enlightened and inspired me to come to Stellenbosch when we met in Aberdeen while I was an LLM student there. I always believe that everything starts with meeting the right people. It was Hanri Mostert who encouraged and guided me to step into and rejoice in the field of study. ▀

Dean Gerhard Lubbe deserves special thanks for providing financial and logistical support, and I found a space in the research student room that became my second home. My wife and I have been kindly received and entertained by many other faculty members and International Office staff, including (but not limited to) Jacques du Plessis, Marius de Waal and Robert Kotzé.

My Stellenbosch journey proved to be remarkably rewarding, both in career-enhancing and character-building spheres. Without my Stellenbosch studies, I would not have been approached to be a postdoctoral fellow in the Faculty of Law, National University of Singapore in my third and final year of study, and this led me to becoming an Assistant Professor at the City University of Hong Kong.

Likewise, without this Stellenbosch experience I would not have become one of the youngest associate members of the International Academy of Comparative Law. If anyone asked me what I took away from Stellenbosch University, I would say, “the desire to influence society positively, with genuine compassion and care”. That is what I felt to be the zeitgeist of Stellenbosch intellectual life during my stay there.

As a Chinese educated in the UK and South Africa, and having moved from Singapore to Hong Kong, I consider myself “international”, if not “global”. Nonetheless, I know that any issue can be interpreted and solved in many different ways and from diverse perspectives. China is the largest emerging market in the world and a top destination for investment, and South Africa has recently entered into BRICS as a leading player in the pan-Africa trading system. With my background, I am dedicated to engaging in bilateral legal and trade exchanges between South Africa and China, and I will be proud to be an ambassador of the South African legal system and Stellenbosch University in this part of the world. ▀

MATIES MAAK WESENLIKE VERSKIL MET DIE HOOP PROJEK

DIE UNIVERSITEIT STELLENBOSCH LEWER 'N GROOT BYDRAE TOT DIE ONTWIKKELING VAN SUID-AFRIKA EN DIE RES VAN DIE VASTELAND EN WERPALLES IN DIE STRYD OM SY UITNEMENDHEID VOLHOUBAAR TE MAAK, SKRYF PROF RUSSEL BOTMAN, REKTOR EN VISEKANSELIER VAN DIE UNIVERSITEIT STELLENBOSCH.

MET MY INHULDIGING op 11 April 2007 het ek gesê die Universiteit Stellenbosch (US) wil 'n ontwikkelingsagenda aanvaar om as teenvoeter vir wanhoop in ons land en elders op ons vasteland te dien. As 'n mens kyk na wat intussen bereik is, kan ons met regtrots wees op die wesenlike verskil wat Maties in mense se lewens maak. Hoogtepunkte sedert die openbare bekendstelling van die HOOP Projek op 21 Julie 2010 sluit die volgende in:

- Die eerste agt mediese dokters in Suid-Afrika wat hul finalejaar- kliniese opleiding uitsluitlik in landelike gebiede voltooi het, het verlede jaar aan ons Fakulteit Geneeskunde en Gesondheidswetenskappe afgestudeer.

- Matriekuitslae by 145 skole het in 2011 met gemiddeld 10,9% verbeter danksy uitsendings deur die Wes-Kaapse Onderwysdepartement en die US se Afdeling Telematiese Dienste.

- Bykans 80 PhD-kandidate uit Afrika het al via die Fakulteit Lettere en Sosiale Wetenskappe se Nagraadse Skool by die USingeskryf.

- Meer as 3 500 Maties het tot dusver by die Frederik Van Zyl Slabbert Instituut vir Studenteleierskapsontwikkeling ingeskakel. (Sien 'n volledige lys by www.diehoopprojek.co.za)

Die HOOP Projek is ook suksesvol as een van Afrika se grootste befondsingsveldtogene in die hoër onderwys danksy talle skenkings, navorsingskontrakte, toewyatings en borgskappe. Vir hul onbaatsugtige belegging in 'n beter toekoms bedank ek graag al ons ondersteuners – wat duisende alumni insluit. Julle help die Universiteit om sy uitnemendheid en relevansie in die 21ste eeu te handhaaf.

Hierdie beleggings het bygedra tot die US se akademiese en navorsingsprestasies. Ons is verlede jaar in drie internasionale ranglysse as een van die voorste universiteite ter wêreld opgeneem – dié van Quacquarelli Symonds (QS), die Times Higher Education en die Universiteit van Leiden. Die grondslag hiervoor is al jare gelede gelê deur die klem op uitnemendheid te laat val, en hierop word voortdurend voortgebou. Wat navorsingsuitsette per voltyds-ekwivalente

akademiese personeellid betref, het die Departement van Hoër Onderwys en Opleiding ons vir die derde agtereenvolgende keer as nommer een in die land aangewys. Ons talentvolle en hardwerkende personeellede verdien krediet hiervoor, en ek gebruik graag hierdie geleenthed om weereens my gelukwense en dank aan hulle oor te dra. Hoekom maak hierdie prestasies saak vir diegen wat lankal afgestudeer het? Want die huidige status van jou alma mater beïnvloed hoe die kwalifikasie wat jy destyds hier verwerf het, bejoeën word. Dit is dus in alumni se belang om te help om die sukses en uitnemendheid van die US sterk te hou.

Ons reis van hoop is allermins verby. Hier, vroeg in my tweede termyn, is dit vir my duidelik dat die US se nuwe kwantumuitdaging verband hou met die handhawing van ons sukses in die jare wat kom. En daarvoor is goeie faciliteite, infrastruktuur en snypunt tegnologie nodig.

Die kenniseconomie van die 21ste-eusee inligtingsera vereis van universiteite om met die snelle pas van tegnologiese verandering tred te hou. In hierdie digitale tydvak met sy omvattende inligtingsnetwerke is dit noodsaaklik om by nuwe maniere van kennisverwerking, -oordrag en -toepassing aan te pas. Ons studente kom Stellenbosch toe om toegerus te word vir die uitdagings wat vir hulle voorlê – nie net in die werkplek nie, maar ook in die samelewing. Daarom beklemtoon ons nie net die verwerking van vakkundige kennis nie, maar ook die waardes wat met volhoubaarheid, leierskap en entrepreneuriek gepaardgaan.

Op dié manier lever Stellenbosch gegraadueerdes op wat nie net dinamiese beroepslei uitmaak nie, maar ook aferonde en kritiese individue wat 'n opbouende bydrae as land- en wêreldburgers lewer.

Só laat ons hoop vir ons land en vasteland werk. Só laat ons hoop vir toekomstige geslagte werk.

Gebruik jou slimfoon om na 'n video van hoogtepunkte van die HOOP Projek te kyk of besoek hierdie skakel: <http://bit.ly/Pcyqfa>

Foto: Bernard Bravenboer

Prof. Russel Botman, Rector en Visekansler

ENGLISH SUMMARY

In this article, Prof. Russel Botman, Rector and Vice-Chancellor of Stellenbosch University, gives feedback on the successes of the HOPE Project. He makes mention of the fact that the Project is also successful in terms of being one of the biggest fundraising efforts in the history of institutions of higher education in Africa. Achievements such as these matter because "the current status of your alma mater influences the way in which your qualification is viewed". Importantly, he points out, is that our journey is far from over. "Here, in my second term, it is clear that Stellenbosch University's new quantum challenge is linked to maintaining our success in years to come. For this we need good facilities."

Read the full article on alumni.sun.ac.za

US VIER SUKESSE VAN HOOP PROJEK

DIE UNIVERSITEIT STELLENBOSCH (US) HET IN APRIL DIE SUKESSE VAN SY HOOP PROJEK GEVIER. DIE HOOP PROJEK IS DIE VOERTUIG WAARMEE DIE UNIVERSITEIT VOLGENS SY WETENSKAP-VIR-DIE-SAMELEWING-BENADERING VAN DIE GROOTSTE UITDAGINGS IN SUID-AFRIKA EN IN AFRIKA DIE HOOF WIL BIED. HIERDIE UITGAWE VAN MATIELAND VERTEL MEER OOR DIÉ SUKESSE. ENKELE HOOGTEPUNTE IS:

Op kampus

Die HOOP Projek se Energie en die Omgewing-inisiatief spog met 63 Meesters- en 32 PhD-grade in drie jaar.

Die Kommunikasie en Inligting-inisiatief in die Fakulteit Ingenieurswese lever 66 Meesters- en 10 PhD-grade in drie jaar.

Die Waterinstituut, gesetel in die Fakulteit Natuurwetenskappe, lever 15 MSc- en PhD-grade in 5 jaar.

Die interdissiplinêre Voedsel-sekerheid-inisiatief het 70 ingeskreve Meesters- en 14 PhD-studente en 42 Meesters- en 5 PhD-grade is reeds toegeken.

Van die 76 voltydse PhD-studente by die Nagraadse Skool en Afrika Doktorale Akademie kry 31 graad in 2012.

In die Fakulteit Teologie word 11 PhD- en 5 Meestersgrade danksy HOOP Projek-beurse voltooi.

Meer as 3500 studente (15%+ van studenteliggaaam) trek voordeel uit die Frederik Van Zyl Slabbert Instituut vir Studenteleierskapsontwikkeling se programme in 2011/2012.

Die nuwe Regshulpkliniek help 64 studente in 2012 omregsvaldigheide te ontwikkel teenoor 32 in 2011.

Die Leersentrum in JS Gericke Biblioteek kry 289 117 besoekers oor 12 maande, waarvan 14 532 unieke besoekers.

In die samelewing

Die Regshulpkliniek help 4000 kliënte per jaar

Die Nederlandse ambassade kies die Sentrum vir Menslike Prestasiewetenskappe om 50 volwassenes met gestremdhede op te lei as aanstelbare sport- en selfverdedigingsafrigers.

Meer as 350 skoolmeisies word bereik via die Akademie vir Leierskap en Sportontwikkeling.

Navoring kan die minibustaxibedryf moderniseer danksy intelligente Vervoerstelsel-tegnologie.

Meer as 10 000 mense word onder die vaandel van die Bekamping van Armoede, Dakloosheid en Sosio-ekonomiese Kwasbaarheid kragtens die Grondwet-inisiatief in die Fakulteit Regsgeleerdheid gehelp.

Die musiekblyspel, Lucky the Hero!, 'n inisiatief van die Africasentrum vir MIV/Vigsbestuur, bereik meer as 200 000 mense oor vier jaar, waarvan 70% nou weet wat hul MIV-status is. Die Sentrum lever 3000 greadueerdes uit 48 lande en versprei die MIV-vorkomingsboskap so aan 12 miljoen mense

Kinders in die Jeugsport-inisiatief se naskoolprogram se skoolbywoning styg met 40%; sport-prestasie met 28% en syfervaardighede met 20%.

Die Standard Bank Sentrum vir die Ontwikkeling van Agribesigheidsleierskap en -Mentorskap se

6 Imbizos -oor agritransformasie lei tot 'n verslag aan Nasionale Beplanningskommissie.

Studente wat hul studies in die SciMathus-program afgeskop het, voltooi 124 grade en 33 nagraadse kwalifikasies; sewe doktors en 11 ingenieurs. SciMathus is die Universiteit se jaarlange oorbruggings-program vir belowende matrikleerders uit opvoedkundig benadeelde omstandighede wat nie ook matrikulasiyrvrystelling beskik nie.

Die Sentrum vir Indringerbiologie se navorsing oor slaapsiekte en malaria wat deur tsetse vlieë en muskiete veroorsaak word, kan 'n verskil maak in die lewens van meer as 60 miljoen mense in Afrika

Die teesakkie-waterfilter, wat watergehalte vir potensieel 300 miljoen mense in Afrika kan verbeter, maak opspraak in plaaslike en internasionale media, ook BBC, CNN en Scientific American terwyl 'n video daaroor meer as 40 000 kykers op YouTube lok.

Die Sentrum vir Studies in Kompleksiteit kry fondse van die Nasionale Navorsingstigting (NRF) om 'n nasionale kompleksiteit-forum bekend te stel.

Meer as 4000 individue skryf jaarliks in vir Matiesgemeenskapsdiens se geletterdheidsvaardighedsklasse.

Eerste navorsing oor Bio-houtskoel in Suid-Afrika bevind dat die inwerk van 10 ton per hektar geplante koring die oes met tot 20% kan verhoog.

ONDERSTEUN HOOP

Word deel van die HOOP Projek-suksesverhaal en ondersteun een van die inisiatiewe of die projek in sy geheel. Die Universiteit Stellenbosch Ontwikkelingskantoor sal gedetailleerde inligting verskaf oor skenkingsopsies, belastingvoordele en betalingsmetodes.

Skakel met Annamia van den Heever, Direkteur: Ontwikkeling, Universiteit Stellenbosch, Privaat Sak XI, Matieland, 7602 Tel +27 (0)21 808 4895 Faks +27 (0)21 808 3026 of +27 86569 5372 E-pos avdheever@sun.ac.za Vir meer inligting, sien www.diehoopprojek.co.za

Careers@Maties: giving HOPE to talented learners

By Elanza van der Merwe

AN INNOVATIVE PROGRAMME

to take career counselling to previously disadvantaged communities is bearing fruit. The programme, a sponsored career assessment and guidance initiative that supports top achievers with limited exposure to higher education in reaching their career ideals, was rebranded last year as Careers@Maties.

The programme's coordinator, Mr Hamby Matthews, a counselling psychologist at the Centre for Prospective Students (CPS), conducts psychometric testing and feedback sessions with participating learners and their parents on location at the various schools taking part in the programme.

Earlier this year, some 170 matriculants who participated in the programme in 2011 (in their grade 11 year) were welcomed on the Stellenbosch Campus for a Day in the Life of a Matie visit. The learners attended information sessions in the faculty of their choice. "This project makes access to SU possible. And by giving proper career guidance, we are contributing to the preparation of learners for higher education," says Mr Leon van den Heever, Director: Centre for Prospective Students. All learners who meet specific academic criteria will receive recruitment bursaries from the University to enable access to SU.

Careers@Maties contributes significantly to student success – a central theme of the University's HOPE Project.

- Contact Hamby Matthews at 021 808 4709 or hrm@sun.ac.za for more information

Ms Joanne Pedro of Cloetesville High School; Prof Russel Botman, Rector and Vice-Chancellor; Ms Shereen Barend of Luikhoff Senior Secondary; Mr Hamby Matthews, counselling psychologist and Project Coordinator of the Centre for Prospective Students; and Ms Farah Fredericks, an advisor at the Centre for Prospective Students.

Foto: Anton Jordaan

Me Jane Slabbert, eggenote van dr Frederik Van Zyl Slabbert en me Marcia Haak, suster, het by die geleentheid 'n skildery van dr Slabbert onthul. Hier is me Slabbert en die digter Breyten Breytenbach. Die skildery hang in die eetsaal van Wilgenhof Manskoshuis waar dr Slabbert primarius in 1963 was.

The programme started out as a community outreach project in 2002 to support grade 12 learners in making informed career choices. The positive feedback and impressive successes have resulted in its continuous growth. In 2011, nearly 200 learners from 40 educationally disadvantaged feeder schools were selected to take part in the programme.

Die MATIE FIETS-span wat aan die Argus deelgeneem het, was Hans Heuer, Carinus Lemmer, Andrew Smith, Anja van Zyl, en Stephan Nieuwoudt, met Desmond Thompson voor. Die Matie-gelukbringer, Pokkel (voorop die saal), het ook heelpad saamgery. Jan-Hendrik Verdoes was afwesig met die neem van die foto.

Die learners attended information sessions in the faculty of their choice. "This project makes access to SU possible. And by giving proper career guidance, we are contributing to the preparation of learners for higher education," says Mr Leon van den Heever, Director: Centre for Prospective Students. All learners who meet specific academic criteria will receive recruitment bursaries from the University to enable access to SU.

In sy toespraak het mnr Pakendorf, wat ook 'n vriend van dr Slabbert was, op sy kenmerkende uitdagende manier verskeie aspekte van die Suid-Afrikaanse politiek bespreek – onder meer die sogenaamde tweede transformasie in die Suid-Afrikaanse politiek.

Prof Russel Botman, Rektor en Visekanselier het by die geleentheid gesê dat die leierskapontwikkeling die kernfunksie van hoëronderwys geword het. "Dit is nie meer genoeg dat universiteite graduandi van 'n uitstekende akademiese kwalifikasie moet voorsien nie. Ons moet jong leiers bemagtig met die vaardighede om van die wêreld 'n beter plek te maak." Die lesing is geborg deur die Konrad-Adenauer-Stiftung (stigting), 'n Duitse politieke organisasie wat demokrasie, goeie regering en die oppergesag van die reg wêreldwyd bevorder.

Die FVZS Instituut, die eerste in sy soort in die Suid-Afrikaanse hoër onderwys, is in Maart 2011 amptelik geopen om etiese leierskap te kweek en studente se leiers-, kommunikasie-, konseptuele en bestuursvaardighede te ontwikkel. Die Instituut word ook ondersteun deur 'n ruim skenking van die Abe Bailey Trust. Die trust het sedert 1992 betekenisvolle bydraes gemaak vir verskeie projekte en programme aan die US. Die FVZS Instituut is 'n inisiatief van die HOOP Projek.

- Besoek www.diehoopprojek.co.za/fvzs en <http://blogs.sun.ac.za/fvzs> vir meer inligting.

Groen is die nuwe maroen!

'N GROENER KAMPUS, baie meer fietse en veel minder motors. Dit alles vorm deel van die Universiteit se Kampusmeester- en mobiliteitsplan wat vroeër vanjaar bekendgestel is. **Matieland** het vroeër berig oor die Kampusmeesterplan wat onder meer voorsiening maak vir beter onderrigfasiliteite en studenteverblyf. Prof Russel Botman, Rektor en Visekanselier, het tydens die ampelike bekendstelling gesê dat een van die Universiteit se uitdagings sy ongekende groei is wat onder meer 'n groot tekort aan parkering veroorsaak. "As elkeen 'n parkeerplek moet kry, is daar 'n tekort van 7 200. Hoe meer voertuie, hoe groter is ons kool-stofvoetspoor. As universiteit wys ons ons toe aan die bevordering van 'n volhoubare omgewing. Hieruit het die Kampusmeesterplan voortgevloeи wat beide fasiliteite en mobiliteit insluit want dit is nou verwant." Deel van die planne is om die Stellenbosch-kampus 'n 'woonerf' te maak. Dit maak die kampus baie veiliger vir voetgangers wat voorrang geniet. Boonop sal 'n spoedbeperking van 35 km/h vir voertuie geld.

Die MATIE FIETS-span wat aan die Argus deelgeneem het, was Hans Heuer, Carinus Lemmer, Andrew Smith, Anja van Zyl, en Stephan Nieuwoudt, met Desmond Thompson voor. Die Matie-gelukbringer, Pokkel (voorop die saal), het ook heelpad saamgery. Jan-Hendrik Verdoes was afwesig met die neem van die foto.

MATIE FIETS

Saam met die US se mobiliteits-plan is 'n unieke fietsryprojek waarin personeel en studente 'n spesiale Matiefiets kan huur, aangekondig.

Die projek is tydens die US se eerste Volhoubaarheidsdag bekendgestel waarvan die hoogtepunt 'n fietswedsren op kampus was. Spanne van vier lede elk het deelgeneem met die laaste deelnemer wat die roete met die nuwe MATIE FIETS moes voltooi. Sewe fietsryentoesiaste het ook vroeër vanjaar suksesvol aan die strawwe Cape Argus Pick n Pay Fietsstoer op dié enkelspoed MATIE FIETS deelgeneem – geen geringe prestasie met vanjaar wedren een van die warmste nog.

"Dit was fantasties! Baie van die ander Argus-ryers

het die MATIE FIETS herken. Hulle wou die heeltyd weet, 'Is dit daai nuwe die kampus-fietsie?' het mnr Desmond Thompson, senior skrywer en navorsier in die US se Afdeling Kommunikasie en Skakeling en organiserer van die MATIE FIETS-Argus inisiatief, gesê. Die MATIE FIETS kom oorspronklik van Nederland waar die Nasionale Spoorweë hulle vir sy fietshuurskema vir treinpendelaars aangewend het. Toe hulle se vervang is, het die Bicycling Empowerment Network (BEN) hulle na Suid-Afrika ingevoer en dit is deur die US vir sy nuwe fietsprojek aangekoop.

Gebruik jou slimfoon om na 'n kort video van die fietsryers te kyk wat aan die Cape Argus Pick n Pay Fietsstoer deelgeneem het.

Foto: Justin Alberts

Mnr Adwill May saam met dr Antoinette van der Merwe en prof Tom Park in die ateljee by die Afdeling Telematiese Dienste.

Uitsendings verbeter uitslae

Weerskante van TV-kameras in 'n ateljee by die Universiteit Stellenbosch lê 'n onderwys-suksesverhaal soos min.

Alec Basson vertel meer.

Verlede jaar het hy ekstra klasse bygewoon om hom met sy skoolwerk te help; vanjaar studeer mnr Adwill May rekeningkunde aan die Universiteit Stellenbosch (US) – met 'n beurs wat hy losgeslaan het nadat hy onder die top 100 matrikulante in die Wes-Kaap geëindig het.

Die Wes-Kaapse Onderwysdepartement het in 2011 bykomende lesse in sleutelvakke na 20 000 graad 11- en 12-leerders by 145 skole in die provinsie gebeeldsend. Die fasiliteite hieroor is deur die US se Afdeling Telematiese Dienste verskaf. Die lesse is regstreeks per satelliet uitgesaai, en hoogs bekwame onderwysers is as aanbieders gebruik. Dieselfde benadering word gevolg in die Afdeling se HOOP Projek inisiatief, genaamd Virtuele Nagraadse Leerondersteuning, wat op studente van die Universiteit gemik is. "Die virtuele lesse was goed aangebied en maklik om te verstaan. Ek het die notas gebruik om vir die eindeksamen voor te berei en kon my prestasie in die meeste van my vakke verbeter," sê May, wat aan die Hoërskool Bernadino Heights in Kraaifontein gematrikuleer het. Hy het onlangs die eerste keer die Afdeling Telematiese Dienste besoek om 'n kykie

te gaan hou. "Ons speel 'n aktiewe rol in die ontwikkeling van die Suid-Afrikaanse gemeenskap." Formele terugvoer van leerders en skoolhoofde dui ook op 'n verbetering in die leerkultuur by skole terwyl onderwysers se hulle baat by 'n blootstelling aan verskeidenheid gevind. "Die gemiddelde verbetering in die matriekslaagsyfer van Wes-Kaapse skole wat deur die US se telematiese program gesteun is, was 10,9% terwyl 20 uit die 145 skole wat aan die program deelgeneem het 'n verbetering van 50% en meer gevind."

"Ons is baie opgewonde oor die feit dat die projek vanjaar na 69 skole in die Noord-Kaap uitgebrei word," sê Van der Merwe. • Besoek www.diehoopprojek.co.za/virtueel_vir_meer_inligting.

iShack kan lewens wêrelwyd verbeter

Deur Desmond Thompson

'N PROTOTIPE EKO-VRIENDELIKE woning in Enkanini in Stellenbosch, die iShack, kan lewens in ontwikkelende lande wêrelwyd verbeter.

Die iShack – die “i” staan vir “improved” – is 'n sinkplaat-hut wat ontwerp is om sy inwoners teen uiterste temperature te beskerm en sluit 'n sonpaneel vir basiese elektrisiteitsbehoeftes in. Boonop is die dak skuins gebou om reënwater op te vang. “Hierdie huis is geriefliker as ons vorige plek, en ek is baie bly oos het ligte, want daar is nie elektrisiteit hier nie,” bevestig me Nosango Victoria Plaatjie, die trotse inwoner van die woning, die sukses van die projek. Die iShack is die produk van 'n 18-maande lange transdisiplinêre navorsingsprojek deur die Universiteit Stellenbosch (US) se TsamaHub, 'n inisiatief van die HOOP Projek, sowel as die Volhoubaar-

Die iShack front noord met 'n oorhangdak vir soveel moontlik passiewe verhittingspotensiaal in die winter sowel as skadu in die somer. Vensters is strategies aan die noorde- en oostekant geplaas vir beter lugsirkulasie.

'n Laag ou kartonbokse wat met 'n brandbestande verf bespuik is, is teen die sinkmure en -dak aangebring. “Ou melkkartonne met 'n silwer voering is tussen die bokse en sinkplate geplaas vir ekstra isolering,” verduidelik Keller, 'n MPhil-student in Volhoubare Ontwikkeling aan die US se Skool vir Publieke Leierskap (SPL). Die geraamde 8 000 inwoners van Enkanini moet klaarkom met net 36 krane, 60 toilette, geen elektrisiteit nie, onvoldoende vullisverwydering, en saamgeflanste wonings wat uiters kwesbaar is vir vloede en brande.

Die iShack het 'n klein fotovoltaïese paneel op die dak wat krag voorsien aan twee binneligte, 'n bewegingsensitiewe buitelig en 'n selfoonlaaier.

“In die volgende fase sal ons verbeterde stelsels installeer wat genoeg krag vir huishoudelike toestelle sal kan voorsien,” sê Wessels, ook 'n MPhil-student. Ses inwoners van Enkanini het opleiding ontvang in die installering, instandhouding en herstel van die sonkragsstelsel. Die bedoeling is dat hulle energie-entrepreneurs sal word wat in die gemeenskap se behoeftes sal kan voorsien. Prof Mark Swilling, 'n professor in Volhoubare Ontwikkeling aan die SPL en projekleier

US-navorsers Lauren Tavener-Smith, Barry Wessels en Andres Keller.

heidsinstituut by Lynedoch buite Stellenbosch, in samewerking met die Stellenbosch Munisipaliteit. 'n Drietal nagraadse studente, Lauren Tavener-Smith, Andreas Keller en Berry Wessels het in Enkanini gebly en die struktuur in oorleg met plaaslike inwoners ontwerp.

“Die materiaal en ontwerp vir die iShack is op grond van bekostigbaarheid, bekomaarheid en termiese gerief gekies,” sê Tavener-Smith wat haar doktorsgraad in die ekonomiese van water- en sanitasie-opgradering in informele nedersettings doen.

die plaaslike filiaal van Slum Dwellers International, die Informele Nedersettingsnetwerk (ISN); en die Hulpbronsentrum vir Gemeenskapsorganisasies (CORC).

- Besoek www.diehoopprojek.co.za/tsama vir meer inligting.

Volg hierdie QR-kode om na 'n kort video oor die projek op jou slimfoon te kyk.

Thinati Manxiwa (11) in die iShack wat sy met haar ma, me Nosango Plaatjie en twee broers deel.

LOOK TOWARDS THE SUN FOR OUR ENERGY NEEDS

BACKED BY MORE THAN 40 YEARS OF RESEARCH AND SUPPORTED BY THE CENTRE FOR RENEWABLE AND SUSTAINABLE ENERGY STUDIES (CRSES), THE SOLAR THERMAL ENERGY RESEARCH GROUP (STERG) AT STELLENBOSCH UNIVERSITY IS CONSIDERED A MAJOR ROLE PLAYER IN RENEWABLE ENERGY IN SOUTH AFRICA. MR PAUL GAUCHÉ, THE GROUP'S COORDINATOR, WAS ASKED ABOUT TAPPING INTO THE SUN'S POWER.

Why solar energy?

Solar energy is mandated as a major source of power generation for the future, as conventional forms are becoming very costly and coal resources are heading towards depletion.

How does the technology work?

Large solar thermal power stations use vast arrays of mirrors that focus sunlight to a point, creating a very high temperature on a receiver. The receiver either sends this high-quality energy directly to a turbine, or it sends it to a storage system for later turbine operation. At that point, it works the same way as a typical Eskom power plant. This technology is called concentrating solar power (CSP).

Why is South Africa so ideally positioned for generating solar energy?

CSP plants require very high-quality, direct sunlight. South Africa is blessed with an abundance of top-quality solar energy. If we consider just the area near transmission lines, SA could generate 15 times its current electricity demand using solar thermal energy.

When will it become a reality?

CSP is a relatively new technology and, like many renewable technologies, the upfront capital costs are high, even though the fuel is free. In the long run, CSP plants will be cost competitive, but it is difficult to make commitments to CSP in South Africa when coal

is still quite cheap. However several quite large CSP plants are expected to be operational in a few years.

Is it really feasible?

Feasibility is not the question in regions where the technology has been operating continuously for more than 25 years. The question is about a commitment to cost reduction and about cutting-edge engineering. We turned heads by braaing boerewors during the recent SU Sustainability Day using nothing other than a 1,5 m diameter cheap Chinese solar cooker. We have tested this cooker to a temperature of over 1 000 °C. The sun is the source of 99.98% of all our energy. We just don't seem to see it.

How well is SU positioned in the field?

The research potential of solar thermal energy is huge and, with limited resources, SU has strategically chosen key technologies to focus on. These include condenser cooling of power stations and water reduction; finding innovative local and low-cost solutions to the storage of energy; and the development of heliostats, which are mirrors that track the sun to focus

energy on a specific point. Furthermore, STERG and Stellenbosch University has not only become synonymous with South African expertise in solar thermal energy, it is also responsible for the national strategic plan for government funding in solar thermal energy.

What comes next?

We are close to completing several infrastructure projects on campus that are nationwide firsts, including a new 18-m tower to be used for heliostat research. We are moving into a new building with dedicated space for all students and the growth in our postgraduate student numbers shows no signs of slowing down. Our solar resource mapping efforts will give rise to a spinoff company later in 2012 and we are building a portfolio of inventions that may lead to many exciting developments.

• STERG and the Centre for Renewable and Sustainable Energy Studies form part of the Energy and the Environment initiative of the HOPE Project. They hosted the first Southern African Solar Energy Conference in May. See www.thehopeproject.co.za/energy for more information.

Mr Karel Malan, left, a postgraduate student, and Mr Andrew de Wet, a STERG engineer, with a heliostat mirror that Malan designed to track the sun.

NAGRAADSE SKOOL BREI VAKKUNDIGHEID VIR AFRIKA UIT

DIE TWEEDE DIGSBEVOLKTE VASTELAND TER WERELD KAN GROOT BAAT VIND BY INHEEMSE INISIATIEWE OM DIE BREINKWYN TE STUIT EN NAVORSING 'N HUPSTOOT TE GEE, SKRYF STEPHANIE NIEUWOUDT.

"EK GENIET DIT OM DEEL TE WEES VAN 'N GEMEENSKAP

vakkundiges van alle uithoeke van die Afrika-vasteland, wat almal hier in Afrika aan Afrika-oplossings vir Afrika-probleme werk," sê PhD-kandidaat mnr Elias Phaalha, wat deur die Nagraadse Skool in die Fakulteit Lettere en Sosiale Wetenskappe aan die Universiteit Stellenbosch (US) studeer.

Hy is een van 76 studente wat die afgelope drie jaar deur die Nagraadse Skool vir voltydse doktorale programme ingeskryf het. Hieronder tel 17 kandidate van Suid-Afrika, 30 van ander lande in die streek, en 29 van elders op die vasteland. "Die studente ontmoet gereeld formeel en informeel, en hierdie skakeling is altyd inspirerend. Só kry ons kans om die uitdagings en oorwinnings van ons reis met mekaar te deel," sê Phaalha, 'n Suid-Afrikaner.

Sy navorsing handel oor welsyn in Mauritius en Suid-Afrika, met die klem op staatsgefinsioneerde maatskaplike pensioene. "Mauritius voel verplig om hierdie skemas in stand te hou, want dit het deel geword van die maatskaplike weefsel. In Suid-Afrika is die skemas 'n onontbeerlike deel van die staatsbou-agenda ná apartheid. Tog kan dit ook 'n kultuur van voortdurende afhanklikheid skep."

Die Nagraadse Skool, 'n inisiatief van die HOOP Projek, werf en ondersteun voltydse doktorale studente van oor die hele Afrika om een van agt navorsingstemas te bestudeer wat relevant is vir die vasteland se een miljard mense. Die Skool sluit ook die Afrika Doktorale Akademie (ADA) in wat opleiding in teorie en navorsingsmetodologie bied. Voorts het die Skool bande met die Venootskap vir Afrika se Volgende Geslag Akademici (PANGeA), 'n netwerk wat uit die universiteite van Botswana, Dar es Salaam (Tanzanië), Makerere (Uganda), Malawi, Nairobi (Kenia) en Stellenbosch (SA) bestaan.

Hierdie inisiatiewe is daarop gemik om die breinkwyn uit Afrika te help stuit en die afname in vakkundigheid op die vasteland om te keer. Afrika het sedert 1987 11% minder tot die wêreldwetenskap bygedra. Die vasteland se navorsingsuitset is maar 0,7% van die wêreldtotaal. Tog het Afrika nou, meer as ooit tevore, 'n sterke

Mnr Elias Phaalha en me Emaculate Ingwane, studente aan die Nagraadse Skool, wil 'n bydrae maak tot Afrika-oplossings vir Afrika-probleme.

in Afrika. Tot dusver kon die Nagraadse Skool net 12% van aansoekersinneem. "Die enigste faktor wat keer dat ons die program verder uitbrei, is die beskikbaarheid van finansiering vir voltydse beurse," sê Groenewald. "Ons maak seker dat ons net kandidate toelaat aan wie ons wéé ons bevoegde leiding kan bied. Dit is 'n langtermynprojek, en ons wil dit volhoubaar maak."

• Besoek www.diehoopprojek.co.za/nagraadseskool vir meer inligting.

kennisbasis nodig "namate die vasteland al hoe verder by die wêreldeconomie geïntegreer raak," sê prof Johann Groenewald, Projekleier van die Nagraadse Skool. "Ons wil 'n verskil maak deur 'n nuwe geslag vakkundiges op te lei om die uitdagings van 'n veranderlike vasteland die hoof te bied."

Hierdie inisiatiewe is daarop gemik om die breinkwyn uit Afrika te help stuit en die afname in vakkundigheid op die vasteland om te keer. Afrika het sedert 1987 11% minder tot die wêreldwetenskap bygedra.

Een van Phaalha se medestudente is die Zimbabwier me Emaculate Ingwane. Haar navorsing handel oor grondtransaksies en beleid oor landelike ontwikkeling in Domboshawa naby die Zimbabwiese hoofstad Harare.

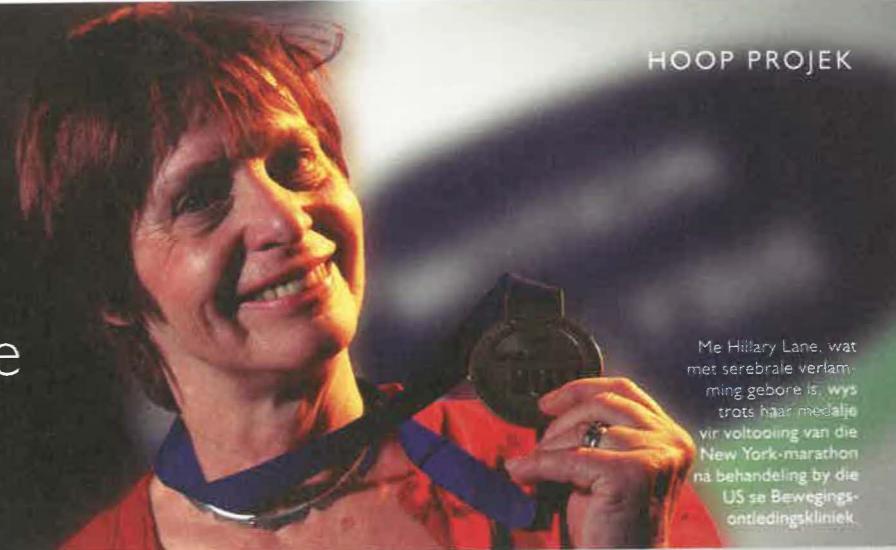
"Grondkwesties in Afrika is emosioneel en polities," sê sy.

"Markkragte moet in ag geneem word, maar terselfdertyd kan 'n mens nie grond verkoop wat onlosmaaklik deel is van mense se identiteit nie. Ek hoop dat ek deur my navorsing tot die beleidsdebat sal kan bydra." Groenewald sê die Nagraadse Skool sal na verwagting "binne die volgende vier jaar werkelik vrugte afwerp – wanneer die eerste groep doktorale kandidate gegradeer en bepaalde veranderinge in hul gekose werkgebiede aangebring het". Daar is duidelik 'n groot vraag na die ontwikkeling van gevorderde vakkundigheid

Tog was die persoonlike uitdaging én die behoefte om die weg vir ander met serebrale verlamming te baan, genoeg motivering vir Lane om met behandeling by die kliniek te begin. En op 6 November 2011 het sy die marathon in 10 uur 7 sekondes voltooi.

Kliniek bied hoop vir diegene met bewegingsprobleme

Deur Mandi Barnard

Me Hillary Lane, wat met serebrale verlamming gebore is, wys trots haar medalje vir voltooiing van die New York-marathon na behandeling by die US se Bewegingsontledingskliniek.

te wys dat baie van ons met serebrale verlamming ons nie deur ons óvermoëns laat bepaal nie, maar eerder ons vérmoëns." Lane is oortuig dat sy nie die marathon sonder die kliniek se hulp sou kon afle nie – "dis gewis!"

So, hoe het dit gewerk? "Eerstens het ons 'n uitvoerige beskrywing van haar stapspatroon met 'n bewegingsvasleggingstelsel verkry," verduidelik mnr Dominic Fisher, 'n fisioterapeut verbond aan die kliniek. "n Span spesialiste het toe met behulp daarvan 'n optimale diagnose gemaak, en oefening en fisioterapeutiese behandeling voorgeskrif om haar ligaamshouding en staptegniek onder maakte behandelingsprogram te ontwerp.

"n Kollega het my in Januarie 2010 gevra om die marathon te stap," sê Lane, die uitvoerende hoof van die Wes-Kaapse Vereniging vir Serebrale Verlamming.

"Toe ek ná die eerste sessie by die kliniek uitstap, het ek omtrent tien voet langer gevoel. Ek het myself die eerste keer objektief beskou en geweet ek kan baie van my probleme regstel."

"My instinktiewe reaksie was: Daar's nie 'n manier nie! Ek het immers 'n 'Gestremde Bestuurder'-plakker op my motor, en loop nie eintlik verder as wat ek moet nie."

Tog was die persoonlike uitdaging én die behoefte om die weg vir ander met serebrale verlamming te baan, genoeg motivering vir Lane om met behandeling by die kliniek te begin. En op 6 November 2011 het sy die marathon in 10 uur 7 sekondes voltooi.

"Dit was 'n geleentheid om aan die wêrel-

die HOOP Projek-inisiatief genaamd die Universiteitsvennootskap in Aangepaste Bewegingsaktiwiteite onder leiding van prof Liz Bressan, Direkteur van die Sentrum vir Menslike Prestasiewetenskappe aan die US.

"Hierdie inisiatief is 'n uitstekende voorbeeld van hoe die HOOP Projek wetenskap ten bate van die samelewing aanwend," sê prof Bressan.

• Besoek www.diehoopprojek.co.za/menslikeprestasie vir meer inligting

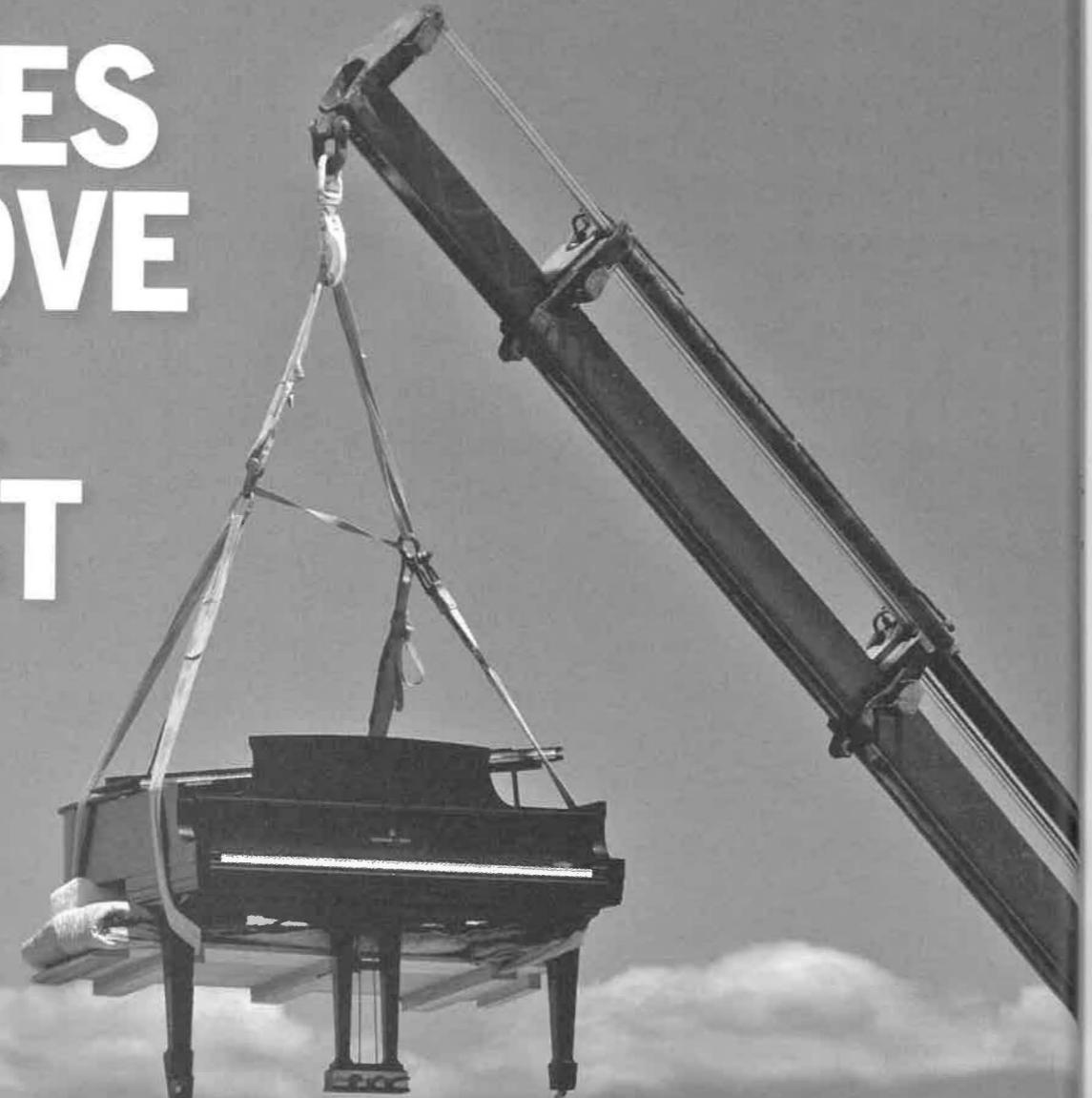
Gebruik jou slimfoon om na 'n video te kyk.

**HOOP
PROJEK**

LEES MEER HOOP PROJEK-STORIES HIER

Die artikel oor Hillary Lane en die Nagraadse Skool het oorspronklik in HOOP NUJS II, 'n Universiteitspublikasie wat die suksesse van die HOOP Projek vier, verskyn. Die publikasie is aanlyn in Afrikaans en Engels beskikbaar. Besoek www.diehoopprojek.co.za en klik op die toepaslike skakels of sleutel hierdie skakel in: <http://bit.ly/MTXpSw>

MILES ABOVE THE REST

Musikhaus
W.HEUER

LANDELIKE KLINIESE SKOOL LEWER EERSTE DOKTERS OP

DIE EERSTE MEDIESE DOKTERS in Suid-Afrika wat hul volle sesdejaar- kliniese opleiding in landelike gebiede voltooi het, het verlede jaar aan die Universiteit Stellenbosch (US) afgestudeer. Dié agt Maties was ingeskakel by die Fakulteit Geneeskunde en Gesondheidswetenskappe (FGGW) se Ukwanda-sentrum vir Landelike Gesondheid in die Boland

Die Ukwanda Landelike Kliniese Skool bestaan uit twee geboue, die hoofgebou met lesingsale, onthaalgeriewe en kantore (foto bo) en 'n koshuis wat tot 40 studente in enkele kamers met en suite badkamers kan akkommodeer.

en Overberg. Die Ukwanda Landelike Kliniese Skool (LKS) word in samewerking met die Wes-Kaapse Proviniale Regering bedryf met 'n spil in Worcester en speke in Ceres, Robertson, Caledon, Hermanus en Swellendam.

Die Ukwanda LKS is die eerste inisiatief in sy soort in die land en in ooreenstemming met internasionale tendense wat daarop dui dat voorgraadse landelike opleiding help met die werving van studente uit landelike gebiede en die vestiging van gegradeerde op die plat-

teland. Dr Owen Wiese, wat deel was van die Worcester-groep, sê dat studente nêrens beter blootstelling aan primêre gesondheidsorg kan kry as by Ukwanda nie. "Ons opleiding stel ons in staat om as dokters ons pasiënte te behandel in die konteks waarin hulle leef. Ek voel ten volle toegerus om in enige hospitaal in die land te gaan werk."

Dr Therese Fish, die FGGW se Visedekaan vir Gemeenskapsdiens en -interaksie, verduidelik dat mense in landelike gemeenskappe se gesondheid dikwels swakker is as dié van mense in stede met armoede as bydraende faktor. Dikwels is daar gewoon nie genoeg fasiliteite, dienste en personeel vir doeltreffende gesondheidsorg op die platteland nie. Ukwanda dien as teenvoeter hiervoor: "Ons studente doen noodsaaklike landelike ervaring op en die gesondheidsorg wat landelike gemeenskappe ontvang, sal in die lange duur verbeter."

Dr Elsabe Smit, wat haar opleiding op Ceres voltooi het, sê haar ervaring was "ongelooflik" en dat sy nie 'n oomblik spyt is nie. "Dit was 'n uitstekende werkomgewing en die persoonlike verhoudings wat 'n mens met jou mentor en die personeel opbou, is uniek."

Dr Frans Krige, Projekbestuurder van die Ukwanda LKS, sê 'n tweede groep van 21 MB, ChB-studente het vir 2012 plasing aanvaar. Hiervan werk 17 in Worcester en twee elk in Robertson en Swellendam. Die eerste sewe finalejaar- mediese studente het reeds in Maart in die nuwe Ukwanda-koshuis op Worcester ingetrek. Die res van die LKS se geboue word tans voltooi. • Besoek www.diehoopprojek.co.za/ukwanda vir meer inligting.

Die eerste LKS-graduandi is (agter) drs Mikhail Barday, Owen Wiese, Calvino Watt, Johan Gebhardt en Louwalle Volmink. Voor is drs Nicholas Fortuin en Elsabe Smit, prof Hoffie Conradie van Ukwanda en dr Montenique Jeffries.

SU, UN agreement to boost MDG goals

STELLENBOSCH UNIVERSITY (SU) became the first university in Africa to enter into an agreement with a United Nations (UN) organisation. The UN's Population Fund has concluded the agreement with SU to be an implementing partner for its Regional Programme for Africa, which is active in 46 countries on the continent. SU's

effort will be spearheaded by its Africa Centre for HIV and AIDS Management, which forms part of the University's HOPE Project. It is Stellenbosch University's great name in academia, research, its focus on community outreach and the excellent work being done by the Centre that have led to the agreement. This

was according to Mr Bunmi Makinwa, Director of Africa's Regional Office of the United Nations Population Fund, at the signing ceremony held in June. The Population Fund promotes the right of every woman, man and child to enjoy a life of health and equal opportunity. "This university is going through a transformative agenda which symbolises a South Africa of decades to come," Mr Makinwa said. "We identify closely with the HOPE Project," he added. The Africa Centre for HIV and AIDS Management is the largest programme of its kind in the world. Since its establishment in 2003, it has produced more than 3 000 graduates from 48 countries, and has reached more than 250 000 people with its stage productions. Through its graduates the Centre is estimated to have spread the prevention message to 12 million people. SU shall provide services Population Fund in such areas as capacity assessments, policy advocacy and rights-based approaches to gender equality and the empowerment of women. One of the organisation's priorities is to improve maternal health. "Africa has the highest maternal mortality rate in the world – on average, more than 500 per 100 000 live births, compared to 50-70 in other regions, such as Asia," says Mr Makinwa. • Visit www.aidscentre.sun.ac.za for more information.

Mr Bunmi Makinwa, Director of Africa and Prof Russel Botman, Rector and Vice-Chancellor of Stellenbosch University signed the agreement on behalf of UN's Population Fund and Stellenbosch University

Nuwe fasiliteite bevorder studentesukses

DIE UNIVERSITEIT STELLENBOSCH (US) HET VANJAAR DRIE NUWE GEBOUE GEOPEN WAT BEWYS DAT DIE INSTELLING AAN DIE VOORPUNT VAN INNOVASIE IS WAT SY FASILITEITE BETREF. DEURDAGTE, OMGEWINGSVRIENDELIKE ONTWERP, MODERNE, PRAKTISE INTERIEURS, EN VERNUWENDE DENKE WAS DIE FILOSOFIE AGTER HIERDIE ONTWIKKELINGS, WAT VERAL STUDENTESUKSES AS 'N KERNTHEMA VAN DIE HOOP PROJEK BEVORDER.

'N GROEN GEBOU VIR FASILITEITSBESTUUR

Op die rand van die Stellenbosse kampus in Hammanskloofweg is 'n nuwe kantoorgebou vir die Afdeling Fasilitetsbestuur gebou, wat omgewingsvriendelike ruimtes tot 'n nuwe vlak voer.

Die energiebesparende elemente het gesamentlik 'n 35%-besparing volgens die Energiedoeltreffendheidsindeks, oftewel SANS 204, tot gevolg

Met sy klem op minimalisme, volhoubaarheid, energiebesparing en onbelemmerde uitsig is die nuwe Fasilitetsbestuurgebou beslis 'n tipiese 21ste-eeuse werkplek.

Die drie verdieping gebou bring nou die ondernemings van die US se Afdeling Fasilitetsbestuur – naamlik Eiendomsdienste, Risiko- en Beskermingsdienste, Beplanning en Ontwikkeling, en Fasilitetsdienste – byeen. Die ligging

van die gebou op die rand van die kampus is in pas met die Universiteit se Kampuseesterplan, waarvolgens al die US se fasilitete oor die volgende dekades beplan word.

Die Fasilitetsbestuurgebou beslaan 1 412 m², en, sê Chris Munnik, Hoofdirekteur: Fasilitetsbestuur, is enig in sy soort op kampus – nie net oor die ruimtebenutting en doeltreffende aanwending van tegnologie nie, maar veral wat volhoubaarheid en energiebesparing betref.

Die energiebesparende elemente het gesamentlik 'n 35%-besparing volgens die Energiedoeltreffendheidsindeks, oftewel SANS 204, tot gevolg. Dit verteenwoordig 'n jaarlike besparing van minstens R128 000.

Óók in die gebou is die US se wêreldklas-fasilitetsbeheersentrum, wat onder meer die veiligheidskameras op straat en by geboue moniteer. Brand-, rook- en diefstalalarms en die Universiteit se noodkragopwekkers word ook van hier beheer, sowel as die sentrale energiebestuurstelsel, die lugreëlingstelsels en die voltydse Hulptoombank vir fasilitetsdienste.

DIE NUWE FASILITEITSBESTUUR-GEBOU SPOOG MET VELE INNOVERENDE 'GROEN' ASPEKTE:

- 'n Skadu-ontleding is gedoen ten einde die gebou optimaal te plaas om die hittelast tot 'n minimum te beperk, maar tog genoeg lig in die gebou toe laat.
- Die groot dakoorhang en gebruik van houtpanele aan die buitekant help om die gebou koel in die somer en warm in die winter te hou. Die houtpanele buite skakel tot soveel as 50% van die hittelast uit.
- Koue water word uit die Eersterivier gepomp en in die lugreëlingstelsel gebruik, waarna dit weer as besproeiingswater na die aangrensende sportterrein teruggepomp word.
- Energiebesparende verligting word gebruik. Namate meer natuurlike lig die gebou instroom, domp die ligte vanself om krag te bespaar.

Gebruik jou slimfoon om na 'n video van die openings geleentheid te kyk.

Dagstudente kry 'n tuiste op die Bosch

'N NUWE STUDENTEFASILITEIT, die amaMaties Hub, keer die konsep van 'n koshuis op sy kop en bied dagstudente nou ook 'n koshuiservaring. Dié fasilitet is bo-op die bestaande Tinie Louw-saal by die vrouekoshuise Erica, Nemesia en Serruria in De Waalstraat gebou. Dit bevat 'n eetsaal, stapelbeddens, 'n groot studieruimte, kuierareas, 'n laatnakafeteria – en 'n glyplank op die koop toe. Dit klink soos 'n koshuis, maar die amaMaties Hub is in werklkhed 'n huisbasis vir studente van twee privaat-studenteorganisasie- (PSO-)wyke, sowel as vir die koshuise Erica, Nemesia en Serruria en die manskoshuis Helderberg.

Dié unieke leer-en-leefsentrum is die eerste in sy soort op kampus en teen nagenoeg R10 miljoen opgerig. Sover vasgestel kon word, is daar nie nog 'n fasilitet van hierdie aard in Suid-Afrika nie, en kan min sentra oorsee boonop daarby kers vashou. Die amaMaties Hub is 'n uitvloei van die US se unieke Res-Ed-program, verduidelik Pieter Kloppers, Direkteur: Sentrum vir Studentegemeenskappe. "Die Res-Ed-program streef na beter integrasie van die universiteitservaring van studente wat privaat woon, en dié van studente in koshuise. Dit fasiliteer ook 'n beter versoening van alle studente se lewe buite die klaskamer met hul lewe binne die klaskamer." By die amaMaties Hub kan dagstudente mentorskap ontvang, groepwerk doen, koffie drink en gesels, en produktieftyd verwyd terwyl hulle vir 'n aandklas, toetse, sport-, kultuur-, sosiale of saamrygeleenthede wag. Hulle kan natuurlik ook hier studeer, boeke en toerusting soos rekenaars bêre, selfone laai, en aanlyn gaan. Studente kan selfs laatnak kos koop en in noodgevalle oorslaap.

"Dit is 'n plek waar jou leef- en leerruimte in een vloei. Kortom, ons wil vir dagstudente die voordele van die koshuislewe bied, en koshuisstudente se ervaring verder verryk," sê Kloppers. Die US beoog om nog ses sentra soos die amaMaties Hub oor die volgende paar jaare bou.

Die bou van die amaMaties Hub
dra by tot studentesukses. Koshuisstudente voar in die algemeen beter as dagstudente. Volgens Pieter Kloppers is die rede hiervoor dat koshuisstudente byvoorbeeld minder tyd hoeft af te staan om tussen die huis en kampus te pendel, nader aan die klas en die biblioteek is makliker hulp van medestudente kry, makliker studiegroepe vorm, en selfs bekostigbaar gesond kan eet. Die doel van die amaMaties Hub is dus ook om die deursetkoers van dagstudente beduidend te verbeter.

Ruimte vir navorsing

VYF NUWE NAVORSINGSLABORATORIUMS: 'n nuwe, uitgebreide sensoriese fasilitet; koel- en vrieskamers; werksareas vir nagraadse studente; rekenaarfasilitete vir voorgraadse studente; en 'n lesinglokaal met 126 sitplekke is deel van die nuwe vierverdiepingvleuel wat by die US se Departement Voedselwetenskap gebou is. In 2010 het bouwerk aan dié nuwe vleuel begin – die grootste opknapping tot op hede vir die Departement Voedselwetenskap – en dit is in Januarie vanjaar voltooi.

Die ontwikkeling het ook opknappingswerk aan bestaande fasilitete van die Departement op die hoek van Hammanskloofweg en die Helshoogtepad ingesluit. Finansiering vir die projek is van die Departement van Hoër Onderwys en Opleiding en die US se HOOP Projek bekom.

Een van die fokusgebiede van die HOOP Projek is juis om bepaalde fasilitete en infrastruktuur aandag te skenk ten einde dit te ontwikkel om die volgende generasie Afrikastudente, -navorsers en -opvoeders op te lewer, en terselfdertyd die US se ryke arsitektoniese erfenis te bewaar.

Die Departement Voedselwetenskap was die eerste in sy soort in Suid-Afrika, en het in 1952 – ses jaar voor die eerste soortgelyke departement in die Verenigde Koninkryk – sy deure geopen, met twee studente.

In 1995 was die totale studentetal 34, waarvan vyf nagraads was. Vanjaar – ook die viering van die Departement se 60ste bestaansjaar – het 60 eerstejaarstudente vir die kursus geregistreer, en staan die totale voorgraadse studentetal op 150. Altensam 50 studente is tans besig met nagraadse studie in Voedselwetenskap.

Voedselwetenskaplikes is tans so gesog dat bykans al die studente wat vanjaar afstudeer reeds werk het.

Prof Russel Botman, Rektor en Visekanselier, het die gebou ampelik geopen.
By hom is dr Gunnar Sigge, Hoof van die Departement Voedselwetenskap

Vooraansig van die nuwe vleuel by Voedselwetenskap

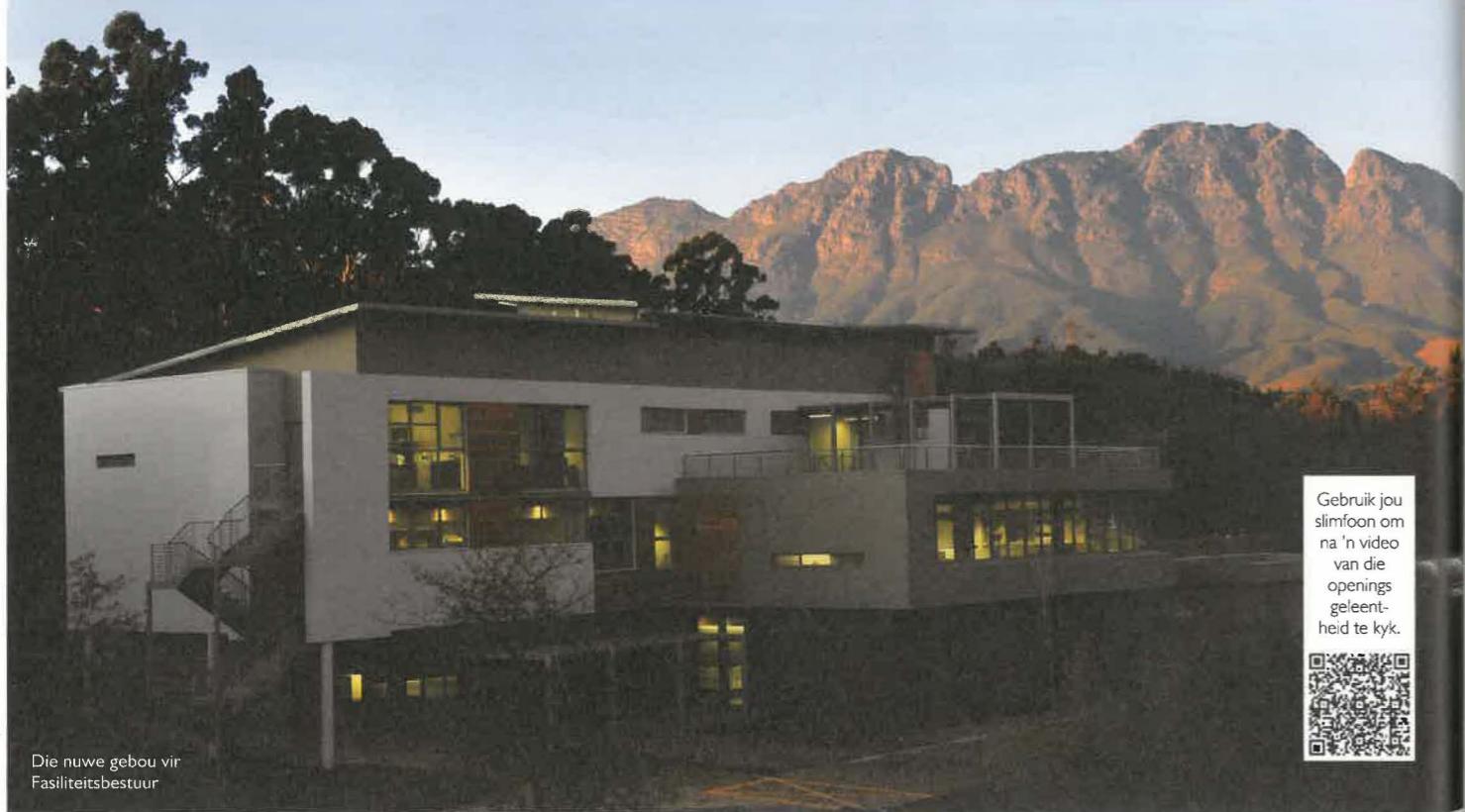

Foto Anton Jordaan
Die nuwe gebou vir Fasilitetsbestuur

'Kick TB' campaign keeps the ball rolling!

THE INNOVATIVE KICK TB CAMPAIGN OF THE DESMOND TUTU TUBERCULOSIS (TB) CENTRE – PART OF THE HOPE PROJECT – IS GOING FROM STRENGTH TO STRENGTH, REPORTS WENA MOELICH, NATIONAL PROJECT MANAGER OF THE CAMPAIGN.

WHAT STARTED AS A VISION in 2009, to address the dire need for an innovative national campaign to curb the incidence of TB, has progressed to a point where some 66 730 learners throughout South Africa have been reached and Advocacy, Communication and Social Mobilisation (ACSM) staff in all nine provincial

This cutting-edge campaign... utilises soccer balls carrying TB messages and a vibrant educational programme to educate primary school learners on the facts, signs and symptoms of TB.

Departments of Health in South Africa have been trained. The Kick TB Team even conducted training in the Philippines, Zambia and Ghana, while also exhibiting at the last three Union World TB Conferences – in Mexico (2009), Germany (2010) and France (2011). In July 2012, Kick TB will be exhibiting at the International AIDS Conference in Washington.

This cutting-edge campaign, a joint initiative between the Desmond Tutu Tuberculosis (TB) Centre of Stellenbosch University and the National Department of Health, utilises soccer balls carrying TB messages and a vibrant educational programme to educate primary school

learners on the facts, signs and symptoms of TB and, specifically, what to do should the symptoms present. Learners become little 'TB case finders' in their households and communities – a certain way to move towards a TB-free South Africa in the future!

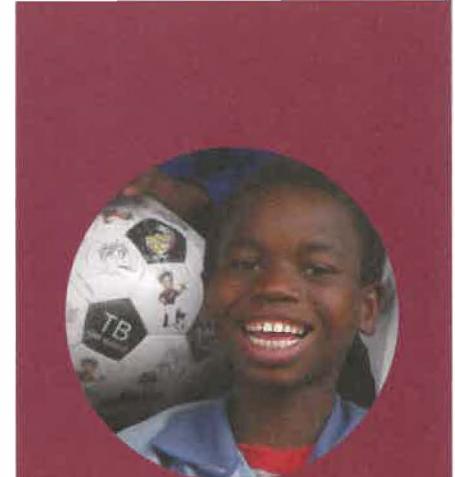
The Kick TB team has recently been challenged by a call to action by the South African Deputy President, Mr Kgalema Motlanthe, who said on World TB Day in March 2012 that we need to "intensify our efforts in the mining sector and to collaborate with the mining companies, workers, the unions, the communities surrounding the mines as well as other countries in Sub-Saharan Africa in order to develop sustainable strategies to control the spread of TB".

The aim is to reach 160 000 gold miners throughout South Africa by 2013. This includes screening and testing for TB and HIV. The Kick TB & HIV Campaign will be the vehicle with which to achieve this. It's a huge challenge for us as a team, but one that we bravely face with great enthusiasm. We are committed to keeping the 'Kick TB & HIV ball rolling'.

- The campaign needs your support! Contact Ms Wena Moelich on 083 233 8311, wena@sun.ac.za or visit www.kicktb.co.za for more information, to support the project or to watch videos.

Follow the QR with your smartphone to view a Kick TB video

MORE THAN 66 000 LEARNERS throughout South Africa have been reached by the campaign.

SOUTH AFRICA, WITH THE THIRD HIGHEST INCIDENCE of TB in the world, is one of the 22 high-burden countries that contribute about 80% of the total global burden of all TB cases. TB is one of the leading causes of death in South Africa, especially among people with HIV. The control and management of TB therefore is a governmental priority. Source: www.kicktb.co.za

ARCHBISHOP EMERITUS, DESMOND TUTU, supported 15 doctors and researchers, mainly from the Desmond Tutu TB Centre in the Faculty of Medicine and Health Sciences, who took part in the Cape Argus Pick 'n Pay Cycle Tour to raise awareness of childhood TB. "Our children shouldn't be exposed to conditions that make them liable to get TB. TB is a disease of poverty, because you have to have a good diet to combat it," Tutu said to the group of cyclists.

1 million is 1 million a year too many

Photo: Kim Cloete

Die Maitland Beursfondskomitee is (agter) Cuyler Meyer; Jeanne-Mari Andrag-Coetsee, Cindy Willoughby (met die pienk trui); Lindie Engelbrecht; Reinhold Ackermann, Adriaan Strydom en Hein Gericke (Subkomitee: Skenkings). Voor huk Gary Sparq en Inus Fouchee. Jason Hartmann (Subkomitee: Beurshouers), was nie teenwoordig met die neem van die foto nie.

MAITLAND MATIES: SÓ BIED ONS HOOP!

DIS 'N REUSE UITDAGING OM SONDER FINANSIELLE ONDERSTEUNING TE GAAN STUDEER. HIERVAN KAN GESLAGTE MATIES GETUIG. EN DAN MOET JY NOG JOU VOET IN DIE WERKSDEUR OOK KRY. DIE REGS- EN FINANSIELDIENSTEGROEP MAITLAND HET DIE GELEENTHEID AANGEGRYP OM DAADWERKLIK HOOP TE BIED, SKRYF MARIËTTE ODENDAAL.

én verblfykostes dék. In samewerking met die US se Alumnikantoor is die beursfonds deur middel van die US se HOOP Projek by die instelling se skenkingsinfrastruktuur geïntegreer.

"**DIE GROEIENDE GETAL 'MAITLAND MATIES'** – oud-Maties wat deel is van die Maitland-groep wêreldwyd – wou graag 'n gesamentlike poging aanwend om die voorreg om op Stellenbosch te kon studeer, te gebruik om minderbevoordele studente dieselfde geleentheid te bied."

So gesels Willem Badenhorst, 'n senior bestuurder van die internasionale regsy- en finansiëledienstegroep Maitland, oor die groep se besluit om 'n beursfonds aan die Universiteit Stellenbosch (US) te begin. Die inisiatief is Willem en die uitvoerende hoof van die Maitland-groep, Steve Georgala, se geesteskind. Steve spog self met jare lange betrokkenheid by verskeie alumniskenkingsprogramme.

"Die verwagting is natuurlik dat dié studente weer later op hulle beurt tot die transformasie van hul eie gemeenskappe sal bydra," sê Willem.

Nadat die besluit geneem is, is daar gewoeker om Maitland Maties vir dié spesiale projek te werf. 'n Beurskomitee – waarvan die lede almal in die Maitlandgroep se Kaapstad-kantoor werk – is saamgestel en binne slegs twee maande, teen November 2011, is 'n voldoende aantal skenkings (wat 'n skenking van die firma self ingesluit het) ontvang om 'n volle beursfonds te skep wat klasgeld

nié noodwendig finansieel tot die beursfonds kan bydra nie. In geleentheid om deel te neem en 'n daadwerklike verskil te maak," sê Willem, wat ook die voorsitter van die Beursfondskomitee is.

"Die inisiatief is ook in pas met die doelwitte van die US se HOOP Projek. Ons beskou dit as 'n belegging in die volgehoue akademiese uitnemendheid van die Universiteit én as 'n geleentheid om 'n aktiewe rol te speel om die knaende tekort aan vaardighede in die land te oorbrug."

Volgens Willem werk die groep ook ten nouste met die US saam om die Universiteit se skakeling met die sakewêreld te verbeter en ook vanuit daardie oogpunt groter betrokkenheid te skep.

"Maties-alumni werk in ondernemings oor Suid-Afrika én die buiteland. Maitland Maties is 'n goeie voorbeeld van hoe daardie bestaande netwerke saamgesnoer kan word om groter deelname aan die alumniskenkingsprogram te skep. Nou daag ons ander Maties in die sakewêreld uit om ons voorbeeld te volg."

- Aanvaar jy die Maitland-uitdaging? Skakel met Louise Enslin by 021 808 9351 of enslin@sun.ac.za vir meer inligting oor hoe om 'n beursfonds te begin of tot die US Beursfonds by te dra.

HOOP VIR MY GENERASIE!

DIE HOOP PROJEK HET MY GELEER DAT EK 'N ROLSPELER MOET WEES IN DIE VERBETERING VAN DIE SAMELEWING OM MY, EN DAT MY GENERASIE DAARDIE VERANDERING KAN TEWEEGBRING, SKRYF SIMONÉ NORTMANN, 'N VIERDE JAAR DRAMASTUDENT EN STUDENTERAADSLID VIR LEIERSKAPSONTWIKKELING EN DIE HOOP PROJEK.

DIT WAS 'N KOEL WINTERSMIDDAG in 2010 toe ek in Victoriastraat afstap klas toe. Die Konservatorium was versteek agter 'n lang horizontale banier met 'n klomp mense se vriendelike gesigte op. Aan elke fakulteit se voordeur het 'n lewensgroot banier gehang met die woorde: "Ons glo die Fakulteit [Teologie, Opvoedkunde, Ingenieurswese, ensovoorts] kan die wêreld verander."* Groot was my ontsteltenis toe ek by die

Saadjie vir saadjie, projek vir projek begin ons oplossings vind vir van die grootste uitdagings waarmee ons land en vasteland te kampe het.

Dramadepartement sien iemand het van óns banier vergeet! Later die dag het "Ons glo Drama kan (ook) die wêreld verander" op 'n A4-blad op die voordeur van die HB Thorri-theater gepronk.

Vir die volgende paar weke het ek elke dag verby Ruda Landman se vriendelike gesig in Victoriastraat gestap en gewonder hoe die Universiteit so braaf kon wees om te beweer dat ons dié wêreld kan verander.

'n Jaar later het ek met dieselfde vraag te doen gekry toe ek tot die Studenteraad (SR) verkies is. As ek ons studente in die SR wou verteenwoordig, moes ek weet waarom die HOOP Projek soveel aandag en prominensie geniet, en waarom dit om elke hoek en draai verskyn. Ek wou verstaan wat ons Rektor, prof Russel Botman, bedoel het toe hy gesê het die HOOP Projek is die praktiese verwesenliking van die Universiteit se morele besluit om van die verlede weg te breek en 'n beter toekoms te help bou. En een ding is seker:

Van die eerste dag wat ek my hande begin vuil maak het, kyk ek nog nie een keer terug of anderpad nie. Toe ek eers verstaan waaroor dit gaan, kon ek nie anders as om dié visie my eie te maak nie.

My generasie word dikwels bestempel as die generasie wat te klein was om regtig te verstaan wat die 1994-transformasie beteken het, en te jong was om te kon onthou hoe hoopvol die land se toekoms tóé gelyk het. Deesdae basuin koerantopskrifte en nuusberigte meestal uit hoe swaar mense kry in dié land wat eintlik steeds vir sy vryheid veg. Met skokkende statistieke oor misdaad, armoede, korupsie, vigs en werkloosheid lyk ons land allermis na wat dit veronderstel is om te wees, naamlik die 'broodmandjie' van 'n droë en honger vasteland.

Wat prof Botman met sy pedagogie van HOOP voorstel, is dat hierdie tyd waarin ons leef wél 'n doel het, en dat ons, as voorste universiteit, wél iets het om in ons gemeenskap terug te ploeg. Net toe ek begin dink my enigste rol as volwassene is om bloot seker te maak ek oorleef,

leer die HOOP Projek my dat ek eintlik 'n rolspeler behoort te wees in die verbetering van die samelewing om my, en dat ek en my generasie daardie verandering kan teweegbring. Die doel van die HOOP Projek is immers nie net om akademiese uitnemendheid en navorsing te gebruik om probleme in die samelewing te hanteer nie, maar

ook om indirek 'n kultuur van 'gee' onder Maties te kweek.

Dit is besig om die sogenaamde 'Stellenbosse borrel' te bars. Want dit gaan nie meer net oor ons en graadkry nie. Dit gaan daaroor om met jou graad iets betekenisvol te gaan doen; iets wat iemand anders se lewe kan verander.

Saadjie vir saadjie, projek vir projek begin ons oplossings vind vir van die grootste uitdagings waarmee ons land en vasteland te kampe het. Daarom beaam ek wat prof Botman in 'n toespraak by die HOOP-weekvieringe gesê het: "Hoop gaan nie oor optimisme nie; hoop gaan oor realisme. Dit vra watter stappe vandag nodig is

vir die volgende generasie om 'n beter lewe te lei – want toekomstige generasies verdien iets beter ..."

* 'n Slagspreuk wat in 2010 voor die bekendstelling van die HOOP Projek op kampus gebruik is.

STRYD VAN DIE GENERASIES!

DIE GENERASIES STAMP DIKWELS KOPPE – SELFS OP KAMPUS! MAAR DAAR IS BAIE RUIJMTÉ OM MEKAAR DEUR WEDERSYDSE BEGRIP EN GOEIE SAMEWERKING AAN TE VUL. MATIELAND HET DR LLEWELLYN MACMASTER, STUDENTEDEKAAN, EN ME ANINA BOTHA, STUDENTERAADSVOORSITTER, UITGEDAAG OM MEKAAR MET 'N PAAR MOEILIKE VRAE DIE STRYD AAN TE SÉ.

Ontspan tog net hieroor!

ANINA sê: Oor ons, die jeug! Julle dink ons kan nie spel nie, dat ons te veel tyd op Facebook deurbring, dat ons nie vir tien minute van ons selfone geskei kan wees nie – en dat ons alles gaan opmors. Hou op worry, ons gaan nie! Ons gee te veel om vir ons land en sy mense. **LLEWELLYN** sê: Oor ons issues! Ons kan ons nie net losruk van die verlede nie. As 'n mens die verlede te maklik vergeet, kan jy net so maklik dieselfde foute herhaal. Ons sit met baie seer as gevolg van die verlede – diep wonde en letsets wat ons bang maak om weer seer te kry.

Wat ek nie van julle generasie kan verstaan nie...

ANINA sê: Dit voel of julle bang is vir verandering; of julle dink dinge verander te vinnig. Ons verstaan dit nie, want ons floreer juis op die vinnige pas van verandering! **LLEWELLYN** sê: Dat julle ten spyte van die magdom kennis tot julle beskikking (soos die internet!), baie van ons foute herhaal. Op kampus is ek verstom dat soveel van die jonger generasie vaskleef aan ou kousuistradisies, wat glad nie meer inpas by die soort samelewing waarin ons vandag leef nie.

Wat ek van julle generasie waardeer...

ANINA sê: Dat julle veg vir dit waarin julle glo; dat julle opstaan vir wat reg is. **LLEWELLYN** sê: Julle help ons om nie so krampagtig aan die verlede vas te klou nie. Julle wil julle vlerke sprei en die wêreld ontdek, nuwe verhoudinge en verbintenisse vestig – teenoor ons wat maar te geneig is om ons heil in eie geledere te soek. Julie sê: "Make da circle bigger!"

Dit van julle maak my soms vies...

ANINA sê: Julle kan maklik negatief raak. Ja, julle probeer ons teen die wêreld se gevare waarsku, maar hierdie wêreld is nie so sleg nie! Ons is opgewonde oor Suid-Afrika se toekoms. Ons is bewus van die land se uitdagings, maar

Anina vra Llewellyn: Wat dink jy is ons, as huidige Maties, se grootste uitdagings?

Julle kan seker maak dat Stellenbosch 'n

wêreldklasuniversiteit bly deur suksesvol te wees in jul studie, deur verantwoordelike en kritiese burgers te wees, en deur agente van transformasie te wees wat 'n verwelkomende en inklusiewe kampuskultuur help vestig – nie onder dwang nie, maar omdat dit die regte ding is om te doen.

Generation Y – our Generation of HOPE?

GENERATION Y. MILLENNIALS. THE ECHO BOOMERS. NEXTERS. THE WIRELESS GENERATION. TODAY'S YOUTH SEEM TO GO BY MANY NAMES, BUT WHO ARE THEY REALLY AND WHAT DO THEY WANT FROM LIFE? ROBERT KADEN, A POSTGRADUATE JOURNALISM STUDENT, TALKS ABOUT HIS GENERATION, THEIR NEEDS AND THEIR ASPIRATIONS.

THE PAST THIRTY YEARS have seen many dramatic developments across the world. The Berlin Wall fell, the plight of our environment became a worldwide talking point, and Apartheid ended. Hip hop dethroned rock as the most popular music genre, and the global economy faltered. Big hair and shoulder pads went in and (mercifully) out of style. The internet and cellphones made our tiny planet even tinier.

It was in this world of constant revolutions that a new generation entered the scene. Generation Y – as they are popularly known – came of age in a time when the world was changing ten times faster than they were.

This generation recently became the subject of a new study by the Stellenbosch University (SU) Centre for Student Counselling and Development (CSCD). Undertaken by the Centre's Charl Cilliers, Christa Koch, Mariska Pienaar and Elmien Strauss, the study set out to gauge the changing profile and needs of students visiting the CSCD and "to optimise student success by means of the out-of-class experience".

The Centre's research seeks to highlight the key characteristics and needs of today's youth in order to find out if the CSCD (and, by extension, Stellenbosch University as a whole) can live up to their expectations.

According to CSCD Director Prof Charl Cilliers, this may be a unique study, as no evidence was found of similar studies in student counselling contexts in South Africa, or internationally.

"The question is shifting from 'How are things done?' to 'How should things be done?'" says Cilliers. At a recent HOPE Project event, the University's Rector, Prof Russel Botman, said that the University must empower people through its work. I realised that the CSCD can still do more to empower students. We need to create hope among students by talking to them about what they need and expect from us."

These needs and expectations are quite distinct from those of previous generations and have radically been shaped by a range of factors. Most influential of these is undoubtedly the Information Revolution. As opposed to previous generations, Generation Y-ers have been exposed to the internet for most of their lives. Contact with friends or information for an assignment is only the click of a mouse away. Theirs is a world populated by cellphones, iPods and social networks.

In a world where instant messaging is easily the main form of communication, and major news events break on Twitter rather than on the front page of newspapers, Generation Y-ers have a great need for speed. They have been socialised to live fast-paced lives and expect

instant gratification.

Mariska Pienaar, a counselling psychologist at the CSCD, says Generation Y prefers flexibility over rigid schedules as far as appointments are concerned. In this regard, the CSCD has implemented a walk-in service where students are helped immediately. The CSCD has also made self-help material available online.

Dr Wessel Visser, a senior lecturer in History at SU for 23 years, says that the IT revolution and social media have had a huge impact on this generation. "Students no longer come to see lecturers personally; they send e-mails from their Blackberries. Students have much easier access to lecturers, but it also creates a sense of anonymity."

While digital communication has created a sense of anonymity, it has also made Generation Y a truly network-centric generation, one that places great importance on connections and relationships. Social networks have made it all the more easy and efficient to address and nurture these relationships. Pienaar notes that one of the side effects of this is that Generation Y is far more comfortable with group work, peer-to-peer co-operation and collaboration. The implications for the CSCD are immense. The study recommends, among others, that students attend workshops online and that therapists talk to students about their "online

lives" too. In this regard, CSCD, in collaboration with the Centre for Teaching and Learning, will soon open a new, state-of-the-art venue that makes use of modern technology and cutting-edge techniques, and that will host workshops as well as simulation sessions during which lecturers can experiment with the use of the technology in a class-like situation.

According to Elmien Strauss, Head of Academic Counselling and Development at CSCD, this workshop venue takes its cue from the latest developments in brain-based learning, which, for example, incorporates sounds and images from nature in order to facilitate the process of learning, thinking and group work.

Generation Y and their parents

Another factor influencing Generation Y growth is the parenting style of their elders. As the study shows, in the past three decades, parents have been significantly preoccupied with the psychological wellbeing of their children and have given them a healthy dose of self-confidence.

This parenting style has also changed how children relate to their elders. "Students nowadays are far more close with their parents," Strauss explains. "Parents are almost overinvolved, making appointments on their children's behalf, but then also demanding to be included in their children's intervention process." This new parent-child dynamic has also shaped the way Generation Y relates to the world around them. With Generation Y's strong sense of confidence and self-worth comes an urge to question authority, as well as an immense need to attach a great deal of meaning to different aspects of their lives. "Generation Y could just as well be called 'Generation Why,'" Pienaar says. "They are always asking questions."

Whereas their parents were raised to look for work that would give them financial security and stability, Generation Y-ers are more likely to commit themselves to things which they feel are important and which give their lives purpose." According to Visser, this is particularly evident in the way that students have become more socially conscious and more involved in volunteer work. "Student politics is no longer as concerned with national political issues; now students are focusing more on gender and green issues. They are more concerned with

issues relating to their lives."

"These changes have significant implications for Generation Y's leadership style and could usher in a new style of leadership, which could mean big things for the future," says Cilliers. "For Generation Y it's not about how much you do, it's what you do. It's about the meaning you find in the work you do. Many student leaders suffer from burnout because they do a lot of work to which they don't attach significant meaning."

This has to change. The world is a university of life, and becoming a complete person is a lifelong becoming. If we want students to do this, Stellenbosch University needs to stay on the cutting edge".

SU ROLLS OUT NEW E-LEARNING PLATFORM

The report on Generation Y confirms the direction in which teaching and learning, and more specifically e-learning, is headed at SU. "With the new e-learning platform, Blackboard 9.1, being rolled out across the university from 2013, lecturers can easily incorporate collaborative and multimedia-rich learning through the use of blogs, wikis, and mash-ups like YouTube and Flickr," says Dr JP Bosman. Senior Advisor at the Centre for Teaching and Learning. "Regionally there also is a focus on the use of emerging technologies, such as Facebook, Google +, podcasting and open educational resources, for teaching and learning at university. In general there is a new drive at the university to use the Generation Y proficiency for peer learning and teamwork in the classroom, through team-work projects, and in-class peer-instruction and feedback techniques. This includes the planned incorporation of new educational technology in classrooms, such as visualisers, slate-computers, and cellphone-enabled connectivity, to make learning at SU a 'Y-friendly' experience."

GENERATION Y ON THE FUTURE OF THEIR WORLD

A variety of personalities and opinions ensures that there will be a healthy balance – the more realistic, "hard-working" members will shape our politics (for example), whilst

others will draw focus on the diversity of the country and the positive aspects thereof. Maybe this is an idealistic dream, but for these reasons, I am very hopeful for the future! - Nadia Gava (20), LLB

Despite the efforts of so many people to form an integrated South Africa with acceptance instead of tolerance, there are people working hard to maintain things of the past. However, I think once you get to varsity you reach a stage where you learn to think critically and you need to challenge yourself and the things that you have been taught and come to believe in. And that's just not happening for a lot of people. In the South African context, we need radical action if ever we are to become this integrated society that we have been struggling to be and have failed at dismaly. - S'thembile Cele (20), BA International Studies

I know that we have a million challenges ahead of us – our time is not like the other generations where one or maybe even two challenges stood out – we have many battles ahead of us, and

hopefully many victories. - Gina King (23), Master's in History

We certainly have many problems that must be solved but I strongly feel that our generation can do it. I am very optimistic about the future. - Marais Goosen (20), BComm

YOUR VIEWPOINT
Write to us at media@sun.ac.za ?
or send a fax to 086 628 8428

Reaching for the stars, the Stellenbosch way

By Engela Duvenage

WHEN ELECTROMAGNETIC EXPERT Prof Howard Reader was first asked to help keep the Karoo "radio whisper quiet" – a key element of South Africa's successful bid to build the ambitious Square Kilometre Array (SKA) radio telescope – he assumed he only needed to work on one dish antenna.

Back in 2005 he hadn't yet realised that the project scope would eventually include all the intricacies surrounding the equipment for the SKA's precursors, the seven centre-fed radio telescopes of KAT-7, the 64-dish MeerKAT demonstrator and the 90 km of power lines from Carnarvon to the telescope site on the farm Losberg. Or that he'd have to help decide on the type of lighting for a shed or the choice of a microwave to use in the staff office.

His expertise in ways to

minimise radio frequency interference (RFI) was called in because no one wants to build a multi-billion Euro radio telescope, only to find out that the cell phone of the farmer next door is swamping its data signal.

Electromagnetic energy is found throughout the universe. Radio telescopes detect this radiation from space, where it is emitted by stellar objects such as stars, pulsars and neutron stars at much the same frequencies at which radios, cell phones and radars operate.

"For a radio telescope to detect the tiny signals coming from the outer reaches of the universe, levels of unwanted electromagnetic radiation or RFI must be ultralow," Reader explains.

His Electromagnetic Compatibility and Metrology research team in the

Department of Electrical and Electronic Engineering has since helped the civil, mechanical and electrical teams of the SKA Project Office with on-the-ground decisions about the building of KAT-7 and MeerKAT.

They've made plans to curb the influence of lightning, to minimise sparking noise caused by power lines, to deploy appropriate power cables and to shield Losberg site systems. They've used physical scale models, computational electromagnetic techniques and one of the completed KAT-7 telescopes as prototypes for their efforts every step of the way.

"One of the beauties of working at the site is that there's no cell phone reception," smiles postdoctoral researcher Dr Paul van der Merwe, a member of Reader's group

who has spent extensive periods at Losberg.

He is one of nearly 400 postdoctoral fellows, undergraduate and postgraduate students from South Africa and other African countries whose studies have already been funded by the SKA SA Project Office since 2005. Many students have since been employed by the SKA SA team or related companies.

"SKA is a major investment by the South African government to develop human capacity," reflects Ms Kim de Boer, SKA SA's director for People Development and Support and Communications. "And the bulk of the funding to build engineering capacity has gone to Stellenbosch University."

During one site visit along with other SU engineers, Van der Merwe climbed up the

Losberg koppie. From there, he had a good view over KAT-7 and the site where MeerKAT is being built. By 2024, this will be a confetti landscape of thousands of dishes.

It's the precise placement of these dishes in the array, and matters relating to the so-called "hardware" of astronomy – the telescope and the antenna dishes – that occupy Prof David Davidson, holder of the SKA research chair in Electromagnetic Systems and Electromagnetic Interference Mitigation in the SU Department of Electrical and Electronic Engineering. The chair – one of five SKA chairs funded at South African universities by the Department of Science and Technology and the National Research Foundation – coordinates an extensive research programme on electromagnetic engineering.

interference studies, and characterising the overall interferometric array. Davidson has recently published the second edition of a book on computational electromagnetics. The techniques it describes to simulate the radiation and scattering of electromagnetic waves on a computer are widely used in engineering radio telescopes.

"The antennas and the radio frequency 'front-end' systems in a radio telescope play the same crucial role which a lens does in optical instruments, and their design is crucial to the success of the project," explains this Matie alumnus, who recently became a Fellow of the Institute of Electrical and Electronics Engineers, which has over 400 000 members and is the world's largest professional organisation for the advancement of

"We have the luxury to find out how changes we make on one end can influence the overall operation of the system, and to experiment more," he believes. "We look at things that might be important in the future development of the systems."

SU research team member Dr Dirk de Villiers is working closely with EMSS Antennas and the SKA SA office to optimise the design of the new offset Gregorian antenna for MeerKAT. The company was started about ten years ago – preceding SKA – in Technopark by graduates of the department.

Two Matie alumni, Dr Leendert du Toit and Dr Isak Theron, are EMSS Antenna's managing director and chief antenna and RF engineer respectively.

About South Africa's successful SKA bid, Davidson says: "I think the Australians

Building blocks of a successful SKA bid

- South Africa's long-standing interest and expertise in astronomy gained renewed impetus after the White Paper on Science and Technology of 1996 identified astronomy as an area in which our country could excel.

- In 2003, South Africa entered the bidding process to host the Square Kilometre Array (SKA), the most sensitive radio telescope yet to be built. In May this year it was announced that two of the three receiver components of the SKA would be built in South Africa and its eight African partner countries – the rest will be erected on Australian and New Zealand soil.

- To prove to the world that South Africa has the necessary radio astronomy and engineering capacity to host the SKA, seven dish-shaped antennae for the Karoo Array Telescope (KAT-7) have been developed, erected and networked together near Carnarvon in the Northern Cape since 2006.

- Experts, students and alumni of Stellenbosch University, like so many others from institutions around the country, have been involved every step of the way in the building of KAT-7 – just as they are with the development of MeerKAT and the SKA.

- The building of the first of the 64-dish MeerKAT (meaning "more of KAT" in Afrikaans, as well as being a reference to a type of mongoose found in the Northern Cape) technology demonstrators, the precursor for the SKA, has started. MeerKAT's science operations are expected to start in 2016.

- Then the construction of the more than 3 000 dishes and other hybrid receiving technology for SKA will start...

Prof Howard Reader (2nd from left) and SU research team members Drs Gideon Wiid, Paul S van der Merwe, Braam Otto, along with KAT engineers at the MeerKAT site base

This includes Reader's work on RFI techniques, as well as studies by other Matie engineers, such as Prof Petrie Meyer, on the simulation and design of the antennas, the so-called radio-frequency front-end systems such as feeds and receivers, correlators, electromagnetic

technology. Whereas Readers' team does lots of site-specific work crucial to the "critical path" of construction, Davidson has so far focused mainly on training and supervising students who can go on to influence future SKA endeavours.

underestimated the ability of our engineers, scientists and policy makers at the highest level to plan, construct and deploy a complex instrument such as KAT-7, which has taken only a few years to do.

"They just might have underestimated the brain power in South Africa."

Artist's impression of the MeerKAT array in the Karoo

On visiting pulsars and other dense matter

UNLIKE MANY OF THE STELLENBOSCH UNIVERSITY ENGINEERING STUDENTS

who work on projects related to the actual "hardware" of the dishes, antennas and wiring of KAT-7 and MeerKAT, physics PhD student Jacobus Diener has not yet visited the site in the Northern Cape where thousands of SKA radio telescope dishes will be up and running by 2024. He might never need to – except as a tourist.

Jacobus, along with MSc student Marisa Geyer – the only SU physics students among the current SKA bursary holders – is doing a theoretical physics study on the possible magnetic characteristics inherent in pulsars.

Pulsars are the remnant cores of massive stars that have exploded in a supernova. "We know very little about them," explains this born and bred Stellenbosch resident with a passion for cycling. "They are extremely small and spin very fast. Luckily their super strong magnetic fields generate electromagnetic

radiation that, due to the star's rotation, we observe with radio telescopes as a pulse."

The SKA will help astronomers, astrophysicists and cosmologists to understand the universe better by providing more detailed observations of galaxies, pulsars and interstellar gas.

However, the scientists

will not need to travel to Carnarvon to gaze back on 13 billion years of history. A supercomputing system will process the staggering exabytes of data that the SKA will generate every day – more information than is currently available on the entire Internet. This data will then be "pumped" ultrafast via fibre optic cabling to Cape Town, and from there to researchers across the globe.

"Perhaps one day theoretical predictions from my project could be validated by SKA data," Jacobus muses on a winter's morning shortly after the announcement that South Africa will host two thirds of the SKA. "And I'll not mind to visit the site at some stage, if the opportunity ever arises."

"Although the bulk of the dishes will be erected in the

Energising the SKA

AS PART OF HER DAY JOB, Cecilia van der Merwe helps to plan the infrastructure needed to provide adequate power to the telescope sites near Carnarvon. To do this, this fulltime staff member of the SKA SA engineering office in Johannesburg has made regular trips to the Northern Cape site over the past three years.

Now that the bid announcement has been made, she says it's exciting to visit the site and to realise how things are starting to fall into place. "And how plans that were made on paper a year or two ago are slowly coming to fruition," explains this 29 year old alumnus from the University of Pretoria.

Earlier this year, she became a Matie when she started studying towards her MSc in Mechanical and Mechatronic Engineering under guidance of Prof Wikus van Niekerk of Stellenbosch University's Centre for Renewable and Sustainable Energy Studies.

"Although the bulk of the

Karoo, there will also be 25 stations in South Africa's eight African partner countries," she explains. "Our challenge is to ensure that these sites, which are in very remote areas, have uninterrupted power for 24 hours a day."

As part of her thesis, she is now looking at how renewable energy sources such as solar power and wind power can be part of the package.

"In South Africa's bid for the SKA, we said it will be possible to power the remote sites with renewable energy sources," Van der Merwe adds. "Now we must ensure that it is done and effectively so."

New deans up for the challenge

Earlier this year, Professors Maureen Robinson and Sam Tshehla started their terms as Deans of Stellenbosch University's Faculties of Education and Military Science respectively. They share their plans for building and strengthening their faculties.

LEADING A UNIVERSITY FACULTY comes with its own set of challenges. But, say Professors Maureen Robinson and Sam Tshehla, they are up for these challenges. While Tshehla has been working at the Military Academy on the Saldanha Campus for a decade, Stellenbosch University (SU) is a new experience for Robinson.

Born near Tzaneen in Limpopo Province, Tshehla obtained a BSc degree in Mathematical Science from the then University of the North in 1997. Post-graduate studies in Applied Mathematics followed, and in 2009 he completed his PhD at the University of Cape Town (UCT). He first cut his teeth in the academic world as a junior lecturer at the University of the North until 2001, after which he did a stint at the Department of Water Affairs before joining SU.

Robinson is a born and bred Capetonian who studied at UCT and the University of Leiden in the Netherlands, before completing her MEd and DED studies at the University of the Western Cape (UWC). She taught English at high schools before joining UWC in the 1980s. In 2002 she was appointed as Professor and Dean in the newly-established Faculty of Education at the Cape Peninsula University of Technology. She has served on many committees and has been involved in national and international networks advancing research in education.

For Robinson, joining SU has been a pleasant experience. "Everybody has been very welcoming. It has been an adjustment working in a multilingual environment. However, as South Africa is a multilingual country, I value the

experience of having to work across different languages," she says.

In the past months, Robinson has met with the staff of all the departments and centres within the faculty, and has been impressed by what she has seen. "There is a strong work ethic, a professional ethos, an excellent organisational infrastructure and a range of projects and interventions connected to research, teaching and community interaction. But I think we could do more to profile what the faculty is doing, both internally amongst colleagues and in the region."

Building a sense of community in the faculty, as well as developing its curriculum, is important to Robinson. "This is a way of asking questions about who we are teaching, what we are teaching, how we are teaching, and why we are teaching. In general, I would like to see the faculty as a learning organisation that constantly seeks ways of enhancing both its success and its significance," she adds.

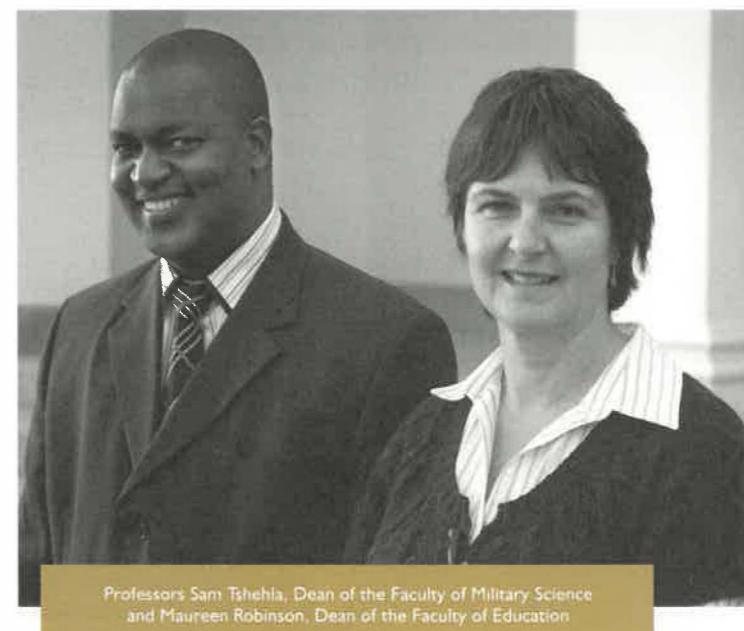
For Robinson, the alumni of the faculty are a wonderful resource to draw on.

"Many graduates of this faculty are teachers in schools who have supported young student teachers during Teaching Practice. We would want to draw on them more in the future, possibly through curriculum discussions, and to encourage those alumni who are involved in community-based projects to invite our students to be part of such activities."

Tshehla has many plans for the Military Academy, one of which is to create a Soldier Scholar concept – the "Soldier of the 21st century".

"Given the rapidly changing and complex security environment, the soldier of the 21st century should be endowed with the requisite intellectual capacity to be in command at all levels and operate in a dynamic security context. The soldier also needs to be cross-culturally competent due to the increasing global demand for participation in multi-national peace missions.

"It is my view that all officers in the Department of Defence must be empowered with university education, and the

Professors Sam Tshehla, Dean of the Faculty of Military Science and Maureen Robinson, Dean of the Faculty of Education

Faculty of Military Science is in a good position to contribute to the education of SA soldiers as total military men with intellectual mobility," says Tshehla.

Under his leadership, plans to reach out more to alumni of the Academy will be implemented soon. "Currently, the alumni are not involved formally in the Academy's activities. It is envisaged to have regular alumni events, and to invite alumni to act as guest speakers and be more involved in projects at the Academy," he adds.

Esau receives prestigious award

Dr Omar Esau of SU's Department of Curriculum Studies has been honoured with the first ever Tim Noakes Award for Excellence in Scientific Research and Sports Performance.

The Western Cape Minister of Cultural Affairs, Sport and Recreation, Dr Ivan Meyer, presented the award to Esau, who was recognised for his ground-breaking research called

"Checkmating HIV/Aids as a teacher researcher". In the research project, the game of chess was used as an educational tool to raise participants' awareness with regard to HIV/Aids.

SA Akademie vir Wetenskap en Kuns bekroon Rufus Gouws

Prof Rufus Gouws, voorsitter van die Departement Afrikaans en Nederlands, en een van die voorste woordeboekmakers en teoretiese leksikografe in die land, is met die CJ Langenhoven-prys bekroon wat deur die Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns toegeken word.

Die prys is ter erkenning van sy voortreflike werk op die gebied van die taalkunde en veral die teoretiese leksikografie. "Dit was vir my 'n groot verrassing toe daar aangekondig word ek kry die prys," sê Gouws. "Ek het nie eens geweet ek is genomineer nie. As ek kyk na wie al voorheen die prys gewen het, voel ek maar klein. Maar ek is ook baie dankbaar. Die prys word net een keer aan 'n individu toegeken en 'n mens voel dankbaar as jy dit wel ontvang."

Four researchers scoop sought-after fellowships

Four researchers of Stellenbosch University (SU) were named winners of a recent fellowship competition of the Social Science Research Council (SSRC) based in Brooklyn, New York. Only nine fellowships were awarded to doctoral students at South African universities. The SU researchers who received fellowships are: **Frankie Lucas Monama** (History), **Gugulethu G Siziba** (Anthropology/Sociology), **Bernard Dubbeld** (Anthropology),

and **Kathleen Lorne McDougall** (Anthropology). The SSRC is one of the largest promoters of social science research in the world.

It positions itself explicitly in interdisciplinary (across the social sciences) and international terms. It gives out substantial fellowships every year to scholars and doctoral students, funding both established and cutting-edge social science research.

PROF EUGENE CLOETE, Dekaan van die Fakulteit Natuurwetenskappe sowel as voorsitter van die Universiteit Stellenbosch Waterinstituut, is aangestel as raadslid van Suid-Afrika se Wetenskaplike en Nywerheidnavorsingsraad (WNNR). Prof Cloete is 'n mikrobioloog wat spesialiseer in watersurveringstegnologie en waterbestuurskwesties. Hy het reeds nege uitvindings gepatenerteer en het vyf boeke en meer as 135 navorsingspublikasies agter sy naam.

A rating for professor in Paediatrics **PROF SIMON SCHAAF**, a clinical researcher in the Department of Paediatrics and Child Health at SU's School of Public Leadership (SPL). He was appointed chair elect of the prestigious International Leadership Association (ILA) as well as a professional fellow at the prestigious University of Leiden in the Netherlands. The ILA was founded at the University of Maryland in the United States, and is perhaps the largest professional and academic association focusing on leadership in general, as well as training and the knowledge interests of public leaders globally. Prof Schaff's position as professional fellow at the University of Leiden requires him to contribute professionally to the research agenda in the newly established Leiden Leadership Centre, and to teach in programmes of the University of Leiden.

PROF GARY STEVENS, South African Research Chair Initiative (SARChI) professor in Experimental Petrology in the Department of Earth Sciences, is the only scientist on the African continent named as "2011 exceptional reviewer" of Geology, the world's number-1 ranked geology scientific journal. He is also the director of the Central Analytical Facility (CAF) at Stellenbosch University.

Stellenbosch University MBA graduate and the University's Director: Human Resource Management, **GRETCHEN ARANGIES**, won the Association of MBAs' Global AMBAssador challenge. The Association of MBAs' Global AMBAssadors were asked to interview a leading business person or entrepreneur in their respective countries about responsible and ethical leadership, and to write an article about it. "Gretchen's interview demonstrated how sustainability is as important to a rural community in Africa as it is to a global corporation," said Sharon Barnford, Chief Executive of the Association of MBAs. "Her interview with Will Coetsee, an entrepreneur who set up the Mogalakwena Craft Art Development Foundation in Limpopo, articulated clear vision and inspirational leadership that embraced responsible and sustainable management."

Prof CG (CORNIE) VAN DER MERWE, 'n senior navorsingsgenoot in die Departement Privaatrete, is vroeër vanjaar met 'n boek, Essays in Honour of CG van der Merwe, vir sy merkwaardige loopbaan van meer as 40 jaar in die regssakademie vereer. Van der Merwe, wat ook aan die Universiteit van Aberdeen in Skotland verbond was, is 'n internasionale kenner op die gebied van die sakereg en deeltitelreg, en het 'n A-grading van die Nasionale Navorsingstigting (NNS). Die boek in die vorm van 'n bundel opstelle het 19 hoofstukke. Benewens Suid-Afrikaanse bydraes het dit ook 'n sterk internasionale inslag, met bydraes van skrywers uit België, Duitsland, Engeland, Hong Kong, Portugal, Singapoer, Skotland en Spanje.

Wes-Kaapse regering vereer Le Cordeur

Die Wes-Kaapse regering het dr Michael le Cordeur van die US se Fakulteit Opvoedkunde in Februarie vereer vir sy bydrae tot veeltalighed en die bevordering van Afrikaans en Xhosa as amptelike tale in die Wes-Kaap.

Le Cordeur was lid van die taalkomitee wat die taalbeleid vir die provinsie opgestel het. Daarna het Le Cordeur vir twee agtereenvolgende termyne as voorsitter van die Wes-Kaapse Taalkomitee gedien. Le Cordeur is ook onlangs verkieks tot voorsitter van die Afrikaanse Taalraad.

Dicks en Corfield met NWTF-toekennings vereer

Professeure **Leon Dicks** van die Departement Mikrobiologie en **Valerie Corfield**, hoof mediese wetenskaplike en medeprofessor in die Departement Molekulêre Biologie en Menslike Genetika, is by die prestigeryke Nasionale Wetenskap- en Tegnologieforum (NWTF) BHP Billiton-toekennings (die sogenaamde NSTF Awards) vereer. Dicks het die TW Kambule-toekenning in die kategorie vir 'n uitnemende bydrae deur 'n individu tot die WETI-omgewing oor die laaste 5-10 jaar, gewen terwyl Corfield die toekenning ontvang het wat

gaan aan 'n uitstaande bydrae tot wetenskapskommunikasie en om openbare bewustheid vir die wetenskap te skep. Dicks doen reeds geruime tyd uitnemende navorsing oor antimikrobiële peptide wat deur melksuurbakterieë produseer word, en fokus ook op probiotika wat aandoenings van die spysverteeringskanaal teenwerk. Corfield bied werkswinkels en uitstallings oor onder meer biomedisyne, die wetenskaplike aspekte van MIV/Vigs en Tuberkulose, ensieme en DNS-profiële in gemeenskappe aan. Sy gebruik gedrukte en elektroniese bronse om mense bewus te maak van die belangrikheid van die wetenskap en tegnologie vir ons alledaagse lewe.

NEW C-I-B LEADER RECEIVES AWARD Prof **Dave Richardson**, newly appointed director of the DST/NRF Centre of Excellence for Invasion Biology (C-I-B), will receive the FW Herschel Medal from the Royal Society of South Africa in September. This award honours the multidisciplinary

contribution to science by this A-rated scientist through his internationally recognised work on the ecology and management of invasive species. Richardson took over the lead at the C-I-B in May this year from founding director Prof Steven Chown, who is to further his academic career at Monash University in Australia. Along with Chown, Richardson played a leading role in establishing the Centre's reputation as an internationally recognised, prolific research entity. The Centre aims to deliver the science and research required to reduce the introduction rate and impact of invasive species.

Mnr George Steyn

Konvokasie kies drie nuwe lede vir US-Raad

Lede van die Konvokasie het dr Koos Bekker, prof Prieur du Plessis en mnr Piet le Roux vir die tydperk 2 April 2012 tot 1 April 2016 tot die Raad van die Universiteit Stellenbosch (US) verkieks.

Altesaam agt kandidate is vir die vul van die drie vakature in die US-Raad benoem. Die vakature het ontstaan na die verstryking van die ampstermyne van dr Bekker en dr Adelbert Scholtz, sowel as die bedanking uit die Raad van dr Rhoda Kadolie verlede jaar. Die Konvokasie het altesaam ses verteenwoordigers in die Universiteitsraad.

Donateurs van die US het mnr Jannie Durand onbestrede as Raadslid aangewys.

Mnr George Steyn is die nuwe voorsitter van die Universiteitsraad, en prof PW van der Walt die ondervorsitter. Steyn is die opvolger van dr Paul Cluver, wie se termyn as Raadslid op 1 April 2012 verstryk het.

Steyn het die grade BA Regte en LLB aan die US verwerf, waarna hy hom in 1986 by PEP aangesluit het. Hy het in 2011 agetree nadat hy in 2005 as besturende direkteur van die PEP-groep aangestel is. In sy termyn het die bedryfswins van dié maatskappy binne vyf jaar van R500 miljoen tot meer as R1,5 miljard gegroeи. In sy loopbaan het hy in bykans alle afdelings van die maatskappy ondervinding oopgedoen en onder meer die verkoop van sellulêre produkte geïnisieer.

* Die permanente nie-akademiese personeel van die Universiteit het mnr Glenda Jongh, hoof tegniese beampete in die Departement Chemie en Polimeerwetenskappe, as hul verteenwoordiger in die Raad aangewys.

National Research Foundation awards six SARChI chairs to SU

STELLENBOSCH UNIVERSITY

(SU) has been awarded another six research chairs under the South African Research Chairs Initiative (SARChI) of the National Research Foundation (NRF). SU was awarded the following chairs:

- **Integrated Wine Sciences**
- **Animal Tuberculosis**
This brings SU's number of SARChI research chairs to 17. In addition, a joint chair has been awarded to the University of Venda and the Centre for Invasion Biology (C-I-B), an inter-institutional NRF Centre of Excellence based at SU. In announcing the latest research chairs, the Minister of Science and Technology, Ms Naledi Pandor, said SARChI is a flagship initiative of government, designed to attract and retain excellence in research and innovation in the South African science system.

Hupstoot vir Afrikaans as wetenskapstaal

Die Universiteit Stellenbosch (US) se Taalsentrum het in Februarie 'n handleiding wat saam met rekenaarsagteware gebruik word, Dinklees met 'n plan: 'n Kursus in gevorderde taalvaardighede, bekend gestel. Dit salveral studente, maar ook ander gebruikers van Afrikaans, help om met groter begrip te lees. Die handleiding en rekenaarsagteware moet saam gebruik word. Die handleiding bestaan uit tekste, hulpnotas, 75 oefeninge en 16 voor- en na-toetse wat in agt modules op twee vaardigheidsvlakke gegroepeer is.

"Die program koncentreer op 'n spektrum van hoëerde-taalvaardighede wat aan die hand van leestegnieke soos oorhoofse lees, analtiese lees (vir kritiese onderskeidingsvermoë), vluglees en soeklees ontwikkel word," het dr Tobie van Dyk, Hoof: Eenheid vir Afrikaans en Engels by die Taalsentrum, gesê.

* Die ontwerp en program-

Heel Bo: Prof Detlev Kröger, regter Pius Langa, me Ruda Landman, prof John Dugard en mnr GT Ferreira Bo: Mnr David Piedt en prof Russel Botman, Rektor en Visekanselier, Regs: Mnr Roelof Botha en prof Russel Botman, Rektor en Visekanselier

SU launches new master's programme with Leipzig University

A NEW BI-NATIONAL MA double degree in German in partnership with the Herder Institute of Leipzig University in Germany has been launched by the German Section of the Department of Modern Foreign Languages at Stellenbosch University (SU).

The MA in German is a pioneering initiative in South Africa, in line with a new era in higher education all over the world, explained Prof Carlotta von Maltzan, Head: German in SU's Department of Modern Foreign

Languages. Stellenbosch students – two have already completed their stay in Leipzig – benefit from the Herder Institute's focus on German language and literature didactics, linguistics and cultural studies, as well as the opportunity to complete an internship while in Leipzig.

Similarly, Leipzig students – the first cohort arrived in Stellenbosch at the beginning of the academic year – complete an internship at the German Section of the Department or at a school in Stellenbosch, thus gaining first-

hand knowledge of the ins and outs of German foreign language teaching, while following literature, language and culture modules on offer.

* Stellenbosch University currently presents seven joint PhD programmes, with five programmes under development.

These stem from agreements with the United Kingdom, France, Belgium, Germany and the Netherlands, with agreements being finalised with the Karolinska Institutet in Sweden and Makerere University in Uganda.

Prof Magda Fourie-Malherbe, Voormalige Viserekotor; Onderrig: dr Tobie van Dyk, Hoof van die Eenheid vir Afrikaans en Engels; mnr John Blanckenberg, Programmeerder; me Collena Blanckenberg, kursusontwerper en prof Russel Botman, Rektor and Visekanselier

Raadslid Emor Nel, Uitvoerende Burgemeester en prof Russel Botman, US Rektor en Visekanselier, onderteken die Memorandum van Verstandhouding.

behoeftes in die Hessequastreek te voorsien. Die MVV versterk die bande tussen die twee instansies, en sal volhoubare ontwikkeling in Riversdal, Stilbaai, Witsand, Heidelberg, Gouritsmond, Albertinia en omstreke bevorder ten einde die inwoners van dié dorpe se lewensomstandighede te verbeter. Die US het ook bestaande MvV's met die munisipalteite van Drakenstein, Stellenbosch en Kaapstad.

USB-Ed opens office in Kenya

USB Executive Development (USB-ED), the public executive development and training company of the University of Stellenbosch Business School (USB), established a fully-fledged executive educational office in Nairobi, Kenya. The office is in collaboration with the Kenya School of Monetary Studies at the Central Bank of Kenya. Prof Kinandu Muragu, Executive Director of the Kenya School of Monetary Studies at the Central Bank of Kenya, stated that the collaboration will assist them in their journey to become the cream of executive of development in the area. At the opening of the office, USB-ED CEO, Frik Landman, said that a permanent presence in Kenya is "a dream come true". He also said that USB-ED has aspired for years to have a physical presence in the region and through partnerships they have finally achieved it.

US herwin maandeliks 18 ton kos

Die Universiteit Stellenbosch

doen al die afgelope twee jaar sy deel vir die omgewing met sy kosafvalherinningsprogram. Dié program, wat in 2009 deur die destydse inwonende hoof van die dameskoshuis Lydia, me Lydia Willems, begin is, is 'n eerste vir Suid-Afrikaanse universiteite.

Bokashi, die produk wat by kosafval bygevoeg word om dit te laat gis, is teen 'n minimale koste in gebruik geneem. Nagenoeg 18 ton kosafval word maandeliks by die US herwin. Wat die verkleining van die koolstofvoetspoor betref, is dit gelykstaande aan die

verwydering van nagenoeg 34 motors van die pad. Bokashi-mikroba laat kosafval gis en voorkom sodoende verrotting en slechte reuke. Alle kosafval – rou én gaar; vleis, suivel én bene – word deur middel van Bokashi herwin en dan in kompos omskep en in die grond teruggeploe. Volgens Willems was afvalbestuur die logiese keuse, aangesien die munisipale afvalhoop reeds vol is, herwinning van droë afval in die koshuis reeds goed op dreef was, en dit dus bloot sinvol was om ook onbenutte nat of kosafval vir kompos te herwin.

Photo: Anton Jordaan

Fakulteit kry nuwe naam

DIE FAKULTEIT GESONDHEIDSWETENSKAPPE van die Universiteit Stellenbosch sal voortaan as die Fakulteit Geneeskunde en Gesondheidswetenskappe bekend wees. Prof Jimmy Volmink, Dekaan van die Fakulteit, verduidelik dat dit uit 'n bemarkingsoogpunt al hoe belangriker word om die Fakulteit te onderskei van ander fakulteite vir gesondheidswetenskappe in Suid-Afrika wat nie mediese opleiding bied nie. "Daarbenewens word die term 'fakulteit van gesondheidswetenskappe' internasionaal gebruik vir instellings wat juis nie mediese onderrig bied nie. Dit veroorsaak verwarring, veral wanneer ons met internasionale instellings skakel. Dit was 'n struikelblok vir die bevordering van die Universiteit sowel as die Fakulteit se statuur as instelling wat uitnemende opleiding aan mediese dokters bied."

SU and SANDF conclude new agreement

STELLENBOSCH UNIVERSITY and the Department of Defence have concluded a revised agreement that cements the long-standing relationship between the Faculty of Military Science and the South African National Defence Force (SANDF).

In May this year, Prof Russell Botman, SU Rector, and Dr Sam Makhudu Gulube, Secretary for Defence, co-signed a new memorandum of agreement, which covers the parameters within which university education is provided to officers, candidate officers and midshipmen at

the SANDF Military Academy. The Academy, based in Saldanha on the West Coast, is one of the SANDF's training units. The Faculty provides contextualised Military Science programmes to its students. The new agreement is but the third update to the original agreement concluded in 1961. It was first amended in 1999, and revised in its entirety in 2009. The latest agreement includes refinements to accommodate specific higher-education needs, as well as management arrangements relating to staff and students.

Die Tygerberg-kampus

DNA data made easier thanks to new equipment

Stellenbosch University's ability to lead genome and gene-related research in Africa has been enhanced thanks to the acquisition of next-generation sequencing technology.

An Ion Torrent™, a SOLiD4 analyser and a 5500xl SOLiD sequencer are the pride and joy of the DNA Sequencing Unit of the University's Central Analytical Facility (CAF). The new equipment was funded jointly by the National Research Foundation and the University.

The latest acquisitions are used in conjunction with other sequencing equipment in the DNA lab to determine the genetic information (deoxyribonucleic acid/DNA and ribonucleic acid/RNA) of living organisms, such as bacteria, plants, animals and humans.

"With the new equipment, we can do much more fine-scaled gene and genome sequencing within a shorter time frame," says CAF analyst Dr Ruhan Slabbert.

Dr Ruhan Slabbert with the equipment

SA kry unieke laserstelsel

'N HIPERTEGNOLGIESE laserlaagvervaardigingstelsel wat komplekse driedimensionele voorwerpe mikroskopies laag vir laag uit fyn metaalpoeier bou, is vroeër vanjaar by die Universiteit Stellenbosch (US) bekend gestel.

Die Concept Laser M2 LaserCusing-stelsel is enig in sy soort in die land, en is teen R5 miljoen uit Duitsland ingevoer. Dit is deur die Agentskap vir Tegnologiese Innovasie (TIA) gefinansier. Die toerusting is in die Instituut vir Gevorderde Gereedskapkunde (IAT) in die Departement Bedryfsingenieurswese se Snelproduksionontwikkelingslaboratorium geïnstalleer.

Die hooftoepassing van die stelsel is die vervaardiging van komplekse gereedskapvormkomponente vir metaalgietvorms wat in verskeie nywerhede aangewend word. Gietvorms word gereeld gebruik om produkte van verskeie stowwe, soos plastiek, glas en metaal, te vervaardig.

Daarbenewens kan die masjien gebruik word om komplekse metaalkomponente vir benutting in die lug- en ruimtevaart, motorbedryf sowel as mediese en tandheelkundige omgewings te vervaardig. Hierdie wye verscheidenheid toepassings fasiliteer sinergie tussen talle navorsings-, ontwikkelings- en nywerheidsprojekte.

Volgens prof Dimitri Dimitrov, die hoof van die Snelproduksionontwikkelingslaboratorium aan die US, kan die masjien komponente vervaardig wat op geen ander manier gemaak

kan word nie, en maak dit algehele ontwerpsvryheid moontlik – die stelsel kan enigsy denkbaar bou.

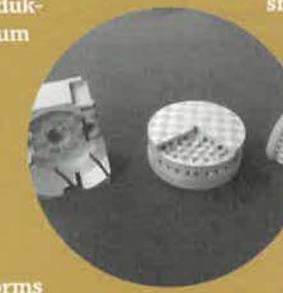
Een van die masjien se groot voordele is dat dit 'n groot verscheidenheid metale kan verwerk, onder meer aluminium, vlekvrye staal, verskeie hittebestande gereedskapstale, titaan sowel as die kobalt-chroom- en nikkelgebaseerde allooi.

In teenstelling met die bekende driedimensionele drukproses, word metaalpoeier hier direk deur die laser gesmelt – in werklikheid deur middel van selektiewe en mikro-sweel-laser-smelting. Die stelsel is ontwikkeld en vervaardig deur Hoffmann Innovation Group AG, 'n voorste Duitse gereedskapvervaardiger.

Die naam LaserCusing is geskep deur die letter 'C' van "concept laser" te kombineer met die woord "fusing", wat volledige smelting beteken. Die vervaardigers beskryf die stelsel as die tegnologie van die toekoms.

Die metaalpoeier wat in die stelsel gebruik word, bestaan uit fyn korrels van 20 tot 40 mikron groot. Die laser smelt dit teen temperatuur van meer as 1 000 °C, en voer die proses in uiters dun lae van 20 tot 30 mikron elk uit. Die stelsel sal vir gevorderde navorsing deur nagrade studente aan die US en IAT-gereedskapstegnoloë gebruik word. Daarbenewens sal die stelsel die gereedskapsvervaardigingsnywerheid bedien, wat tot werkskepping en groter ekonomiese groei sal bydra.

• Vir meer info, kontak Karina Smith by ksmith@sun.ac.za of 021 808 4234.

Mnr Xola Madyibi, LaserCusing tegnoloog van die Instituut vir Gevorderde Gereedskapkunde en prof Dimitri Dimitrov, Hoof van die Snelproduksionontwikkelingslaboratorium aan die US.

Foto: Justin Alberts
Biskop Merwyn Castle en prof Russell Botman onderteken die ooreenkoms.

US en Angliaanse Kerk sluit ooreenkoms

DIE UNIVERSITEIT STELLENBOSCH (US) en die Angliaanse Bisdom van Valsbaai het 'n ooreenkoms geteken om bande tussen die twee instansies formeel te versterk.

"Vandag beleef ons 'n geskiedkundige oomblik omdat Stellenbosch vir die eerste keer 'n venoot van buite die gereformeerde tradisie bykry. Dit simboliseer die konkrete stapte om mekaar te vind en ons studente in dieselfde konteks te laat leer," het prof Russell Botman, Rektor en Visekanselier van die US by die ondertekeningsgeleentheid gesê. Die ooreenkoms is deur prof Botman en biskop Merwyn Castle van die Angliaanse Bisdom van Valsbaai onderteken. Ingevolge die ooreenkoms word die Bisdom van Valsbaai 'n kerklike venoot van die US om predikante van die Angliaanse Kerk van Suider-Afrika by die Fakulteit Teologie in kerklike bediening op te lei. Die Bisdom sal ook, in ooreenstemming met die vereistes van die Universiteit, voltydse of deeltydse dosente kan aanstel om Angliaanse Studies vir sy studente by die fakulteit aan te bied.

Volgens biskop Castle is die fakulteit een van die land se voorste teologiese skole is waar van die beste navorsing en onderrig in die land gedoen word. Die US se Fakulteit Teologie het reeds ooreenkoms met die Nederduitse Gereformeerde Kerk, die Verenigende Gereformeerde Kerk en die Presbiteriaanse Kerk gesluit.

Geurwiel vir heuningbostee se vele smake

NOOI GERUS MATIE-ALUMNUS prof Lizette Joubert van die Landbounavoringsraad (LNR) en Nina Muller, dosent in Voedselwetenskap in die Fakulteit AgriWetenskappe, oor vir 'n koppie heuning-bostee sodat hulle jou rustig kan vertel presies hoe 'n geurige brousel van hierdie unieke Suid-Afrikaanse tee behoort te smaak.

Die twee vroue het onlangs saam met MSc-student Alicia Theron van die Universiteit Stellenbosch (US) se Departement Voedselwetenskap 'n geurwiel – 'n eerste in die ontlukende heuningbosteederyf – ontwikkel. Dit is soortgelyk aan die geurwiel wat ook vir Suid-Afrika se bekendste inheemse tee, rooibos, ontwikkel is.

Die wiel word gebruik om heuningbostee uit 'n sensoriese oogpunt akkuraat te tipeer, en om hierdie warm drankie doeltreffender op te markte wêreldwyd te bemark. Die navorsing is deur die Departement van Wetenskap en Tegnologie via die Nasionale Navorsingstigting gefinansier.

Heuningbostee is bekend vir sy unieke geur- en gesondheidseienskappe, en word ook in waardebelaaide voedselsoorte, medisinale produktes en skoonheidsmiddels gebruik. Meer as 200 ton heuningbostee word jaarliks na meer as 25 lande uitgevoer. Die grootste gedeelte van die Suid-Afrikaanse produksie word geoes van plante wat wild groei – veral *Cyclopia intermedia* of 'bergtee'. 'n Klein dog groeiende groep boere verbou ook spesifieke spesies kommersieel.

"Die meeste soorte heuningbostee wat tans verkrybaar is, is 'n mengsel van twee of meer van die 23 *Cyclopia*-spesies," verduidelik Joubert. "Tee is 'n uiters kompleks produk, met baie verskillende geur- en aromaverbindings wat dikwels moeilik is om te identifiseer en te beskryf," verduidelik Joubert, wat onlangs as buitengewone professor aangestel is in die einste Departement Voedselwetenskappe waar sy haar drietal grade verwerf het. "Om dit doeltreffend in hoogs mededingende internasionale teemarkte te bemark, moet 'n mens die eienskappe van 'n spesifieke soort tee

in die taal van teekopers kan beskryf.

Die heuningbos-geurwiel sal 'n nuttige gehalte-instrument wees vir produsente, bemarkers en kopers, waarmee hulle inligting oor spesifieke lotte tee kan deel en profiele van spesialiteitsproduktes kan opstel en posioneer," voeg sy by. Muller vertel dat 'n spesiale sensoriese paneel in die Departement opgeleid is om die aroma, geur en mondgevoel van 58 monsters tee van verskillende heuningbosspesies te evalueer. "Heuningbostee se tipiese sensoriese gehalte is blomagtig, soet, vrugtig en fynbosagtig, met 'n soet smaak en 'n effe frank mondgevoel," verduidelik sy die navorsingsresultate.

Die sensoriese paneel het egter beduidende smaak- en geurverskille tussen verskillende heuningbosspesies bemerk. So byvoorbeeld het *Cyclopia maculata*, wat rondom Genadendal groei, benewens die standaardgeurprofiel ook 'n betreklik

sterk speseryagtige kassia-/kaneelaroma en -geur.

• Besoek www.sahoneybush.co.za vir meer inligting oor heuningbostee.

MAAR AS ROOIBOSTEE EERDER JOU DING IS, IS DAAR GOEIE NUUS!

Voel jy groen om die kiewe, of sien jy rooi op 'n blou Maandag? Jou ouma en ma was straks reg – 'n koppie rooibostee kán jou beter laat voel.

Dit is wat navorsing deur biochemikus professor Amanda Swart nou aan die hand doen. Swart het onlangs wetenskaplike bewyse gepubliseer dat rooibostee die produkse van kortisol verlaag. Kortisol, die sogenaamde 'stresshormoon', word deur die byniere vervaardig.

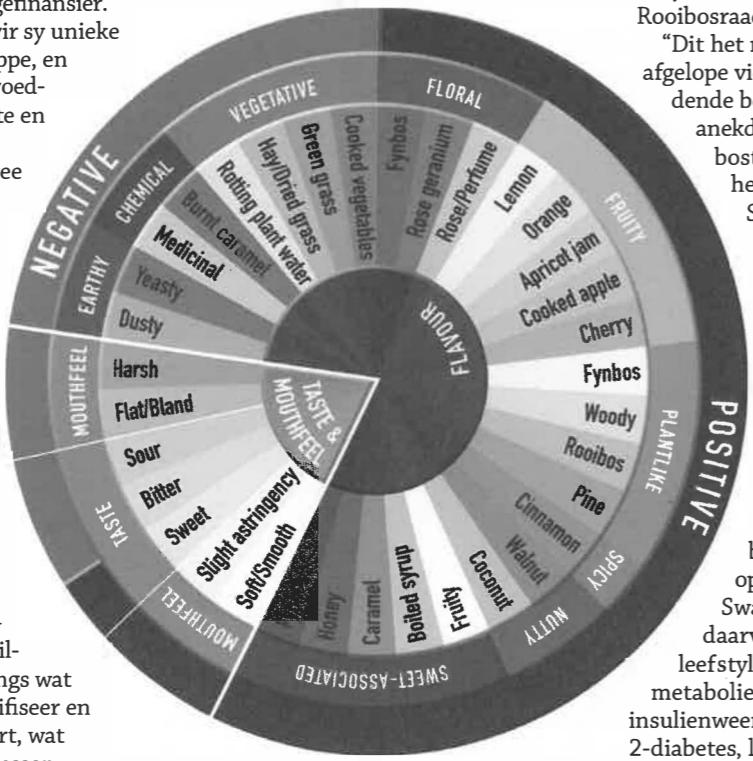
Swart se navorsing oor die stresverlagingseienskappe van rooibostee word vanjaar weer deur die Suid-Afrikaanse Rooibosraad (SARR) ondersteun.

"Dit het my navorsingspan oor die afgelope vier jaar kans gegee om beduidende bevindinge te maak en om die anekdotiese aansprake dat rooibostee 'n kalmerende uitwerking het, wetenskaplik te bewys," sê Swart, 'n medeprofessor in die Universiteit Stellenbosch se Departement Biochemie.

Kortisol maak 'n normale deel uit van die mens se metabolisme. Stresvolle lewenstyle kan lei tot hoë vlakke van dié steroïedhormoon. "Kortisol help om die metabolisme van vet, proteïen en koolhidrate te reguleer en speel 'n belangrike rol in hoe mense op stres reageer," verduidelik Swart. "n Oormatige produksie daarvan weens stres kan egter tot leefstysiektes soos hoë bloeddruk, metaboliese sindroom, hartsiektes, insulienweerstandigheid en tipe 2-diabetes, lei."

Swart het twee komponente by rooibos uitwys – die flavonoïede bekend as aspalatien en notofagien – wat 'n invloed op kortisol se biosintese het.

Aspalatien is nog in geen ander plantmateriaal aangetref nie, terwyl notofagien baie beperk in die natuur voorkom.

Die geurwiel help produsente met die uitken van spesifieke geure in tees wat van verskillende heuningbosspesies gemaak word, of om tee-lotte te vermeng volgens die voorkeur van 'n teekoper. Dit kan selfs help om ongewone eienskappe soos 'n medisinale of hooiagtige geur te identifiseer.

Stellenbosch se radiostemme

Engela Duvenage het gaan gesels met die Matie-stemme agter Hoe verklaar jy dit?, die gewilde RSG-radioprogram.

UNIVERSITEIT STELLENBOSCH

(US) geograaf Piet Eloff het 'n jagveldstorie soos min oor sy betrokkenheid by dié Sondagoggendprogram vir weetgieriges.

"Op 'n keer, terwyl ons besig was om die vleis te bewerk, merk een van die jaggidse op dat my stem vir hom baie bekend klink," vertel Piet, wat ook koshuisvader van Eendrag is.

"So kom dit toe uit dat hy Sondae graag na Hoe verklaar jy dit? luister."

"En toe hy nou eers 'n gesig by een van dié stemme kon sit, is daar nogal moeite gedoen om my binne trefafstand van die wild te bring," lag Piet, watveral vrae oor die weer en stedelike kwessies beantwoord, tevrede.

Op sy beurt onthou geomorfoloog en grondkundige Bennie Schloms 'n gesiggstrengende student se uitroep in 'n apteek: "Dié stem ken ek mos!"

"Jy is Bennie-Schloms-en-Piet-Eloff-van-die-Universiteit-Stellenbosch-se-Departement-Geografie-en-Omgewingsstudies," verkondig die student toe soos 'n ware programmaankondiger.

"Ons twee verstaan mekaar nou al so goed dat die een maar net 'n vinger so effens lig as hy 'n byvoeging wil maak by 'n ander een se antwoord," vertel Piet oor sy eertydse Dagbreekkamermaat. Hoe verklaar jy dit? word al meer as 30 jaar uitgesai, en sowat 165 000 mense skakel elke Sondag in. Oor di redes vir die gewildheid van die program

bespiegel prof Hendrik Geyer, fisikus en Direkteur: Stellenbosse Instituut vir Gevorderde Navorsing (STIAS): "Daar is 'n behoefte in die gemeenskap om natuurlike verklarings vir waarnemings te kry, en om beter ingelig te wees oor wetenskaplike verwikkelinge."

"Dit hang dikwels af van die onderwerpe wat die voorafgaande Sondag bespreek is, maar ek kry dikwels tot 20 e-posse op 'n Maandag," vertel die huidige programmaanbieder en oud-Matie Chris Swanepoel, wat aanbieders soos Eben Cruywagen, Gerda Coetzee, Gustav Pienaar en Frik Pieterse opgevolg het. "En ek staan dikwels verstom oor die oplettendheid, waarnemingsvermoë en nuuskierigheid van ons luisteraars."

"n Vraag wat beslis baie reaksie uitgelok het, was toe ons gepraat het oor 'n nuwe manier om lyke te hanter deur vriesdroging pleks van verassing," onthou prof Jannie Hofmeyr van die Departement Biochemie, wat antwoorde verskaf op enigets van lewe op dievlak van molekules, tot musiek, kos

en die wetenskap van die kombuis.

"n Ander keer het 'n brief opgedaan waarin klippies netjies met wondergom vasgeplak is," onthou Bennie weer die navraag van 'n boer uit Kimberley op wie se plaas vir diamante geprospekteer is.

Vir die akademici is hul deelname so 'n heerlikheid dat hulle meestal nie eens meer kan onthou wanneer hulle daarmee begin het nie.

"Dalk so iewers in die 1990's," kom die vae antwoorde as 'n mens hulle daarna uitvra.

Die oudste paneellid in lewensjare is die insekkenemeritus professor Henk Geertsema van die Departement Bewaringsekologie en Entomologie, terwyl Dave Pepler van die Sentrum vir Indringerbiologie die kortste diens doen as spanlid.

Van tyd tot tyd praat kenners van onder meer die Universiteit van die Vrystaat ook op die program, maar vandat opnames veral by die US Konservatorium se klankateljees gedaan kan word, is die Matie-

kontingent besonder sterk.

Prof Le Fras Mouton van die Departement Plant- en Dierkunde, wat oor reptiele en ander diere gesels, onthou die tyd toe hy nog moes inry na die SAUK se Seepunt-ateljees om daar telefonies met omroeper Gerda Coetze in Port Elizabeth te gesels: "Dit was maar baie alleen."

"Die dinamiek is soveel beter as 'n mens saam om die mikrofoon kan gesels," beskryf evolusiekennner en paleontoloog dr Jurie van den Heever, ook van die Departement Plant- en Dierkunde, die gemoedelike geskerts en kameraderie wat 'n opname kenmerk.

"Behoed ons egter as omroeper Chris sommige van die goed wat ons sé, laat deur-glip," lag prof Jannie oor die geskerts en gegorrel waarvan die meeste luisteraars salig onbewus is.

'n Collage van mense wat aan die program deelneem. Voor is prof Hendrik Geyer (Direkteur van STIAS), omroeper Chris Swanepoel van RSG, en mnr Bennie Schloms (Departement Geografie en Omgewingsstudies). Agter staan mnr Piet Eloff van die Departement Geografie en Omgewingsstudies, emeritus professor Henk Geertsema van die Departement Bewaringsekologie en Entomologie, asook prof Le Fras Mouton, dr Jurie van den Heever (beide van die Departement Plant- en Dierkunde) en prof Jannie Hofmeyr van die Departement Biochemie.

Sport for Society – Expanding the Impact of the University as a Knowledge Partner

The Centre for Human Performance Sciences in the Faculty of Science embraces the challenge to combine science and its applications to the benefit of athletes, writes Prof Liz Bressan, Director of the Centre. As a postgraduate interdisciplinary organisation, the Centre systematically increases collaboration, cooperation, synergy and joint ventures within the University, as well as with other tertiary, public and private institutions. Special attention is paid to the development of partners in the corporate sector.

LOUIS PASTEUR ONCE SAID, “There is no such thing as a special category of science called ‘applied science’. There is science and its applications, which are related to one another as the fruit is related to the tree that has borne it”.

Pasteur’s is a philosophy that is embraced by the Centre for Human Performance Sciences. In striving to fulfil its mission within the broader vision of the University as a knowledge partner of the South African society, the Centre has defined two directions in which to focus its activities: First, to build bridges between knowledge and innovation, and second, to explore the link between knowledge and inspiration.

KNOWLEDGE AND INNOVATION

As a partner in knowledge and innovation, the Centre is helping several clubs associated with Maties Sport to take their training to a new level. Technology such as the “Mobile Eye” micro-camera (see article overleaf) supports vision and decision training with rugby players and golfers, while athletes benefit from the laser-based FAST Sprint Analysis System.

KNOWLEDGE AND INSPIRATION
The Centre’s expertise in the assessment of movement performance illustrates how scientific expertise can help redefine best professional practices. Although the Centre was established only in 2010, it is already immersed in some very interesting research projects.

These included equine-assisted therapy and dance therapy, which both explore promising new intervention strategies. Research on the impact of riding on the balance control and coordination of children with disabilities is helping define the potential of the horse-person relationship for rehabilitation purposes, while the potential of the dance experience is another exciting area for research. The joy that children with disabilities experience in moving to music provides them with access to rich social as well as physical benefits.

Community interaction programmes are also receiving increased research attention in the Centre’s new partnership with the University of Minnesota (USA). Among these are the Girls’ Leadership and Sport Development Academy, which specifically targets high school girls with a regionally-relevant curriculum that promotes girls’ self-esteem and community engagement skills. The Boys’ High School Sport Development Programme is a joint project with Maties Rugby. Rugby coaches are exploring various ways of helping boys acquire critical life skills, such as anger management and emotional regulation, while also improving their rugby skills.

- Visit www.sun.ac.za/humanperformance for more information.

Top to bottom: Girls from Cloetesville, Rhenish and Lückhoff practise both their sport and leadership skills during a workout at a camp; Children from the African Circle of Dance entered the 2011 South African National Championships held at Stellenbosch University; The Centre is conducting research on equine-assisted therapy.

Helping Maties Rugby go high-tech

LED LIGHTS, GPS PERFORMANCE

tracking and micro-cameras are taking Maties Rugby into the age of technology.

The Maties Rugby project focuses on technology-based innovations in rugby training. The coaches and fitness trainers work with specialists in the Centre’s Sport Technology Unit, who are able to apply their knowledge from science and engineering to real-world problems related to sport and exercise.

Special attention is paid to vision and decision training. The “Mobile Eye”, developed in the Netherlands and the first of its kind to be used in South Africa for sport research, consists of an eye-piece fitted with two micro-cameras.

“One camera digitally films what is happening in the environment, while the other films the exact positioning of the player’s eye,” explains Gareth Paterson, a research assistant at the Centre and PhD candidate at the Vrije University of Amsterdam.

Computer-based software continuously compares the position of the eye in relation to points in the environment. “This generates a dynamic record of the exact locations on which the player fixes his gaze,” says Paterson. Recording the gaze control of players while they are

practising kicking for goals or throwing in for line outs is especially valuable. According to Paterson, “coaches will be able to provide specific corrective feedback to help their players learn to look at the right place at the right time so that they make the right decisions”.

Nike Strobe™ glasses have also been introduced into the rugby practise sessions. The strobe effect blocks most of the vision of either both eyes or one eye at a time for eight levels of difficulty.

“This progressively reduces the amount of visual information that is available to a player on the basis of which he must make decisions about how, when and where to react,” says Grant van Velden, the Centre’s Sport Vision Specialist. “By wearing this eyewear during the specific eye-hand coordination training drills, players learn to judge distances and predict the flight path and speed of the rugby ball more efficiently.”

Another piece of equipment recently introduced into training is the BATAK, consisting of 12 LED cluster targets that are programmed to light up in either random or repetitive ways by a dedicated microcomputer. Specific routines are designed to challenge players’ reaction speed, hand-eye coordination and visual concentration.

Making sprinters FASTER

THE FAST SPRINT ANALYSIS SYSTEM (FAST) has brought scientific measurement into the training of sprinters at Maties Athletics. The system uses a laser beam, which focuses on the lower back of an athlete to gather continuous position-time data, as well as force plates in each starting block. “When used together with high-speed cameras, we can use the information to precisely analyse an athlete’s acceleration capacity and sprint velocity,” reports Sean Surmon, Manager of the Centre’s Research and Development projects. Specific information from the FAST system is used to design and implement innovative Force-Acceleration-Speed-Time training programmes. “With support from the precise information we can provide, coaches have been able to help athletes produce dramatic improvements. Both 2012 Paralympic athletes and aspiring young sprinters who dream of participation in the 2016 Olympics have achieved substantial gains,” he says.

Top to bottom: GPS units are slightly larger than a matchbox and weigh only 50 g, but they communicate by satellite to tell coaches how far and fast a player is running; Warren Adams works on his visual concentration skills while wearing the NIKE Strobe glasses; Gareth Paterson gives Merlin Diamond (from Namibia) the start signal for her FAST assessment.

Kinderkanker in Suid-Afrika - daar is hoop

Min siektes wek soveel emosie soos kanker by kinders. Een uit elke 600 kinders onder die ouderdom van 15 word met dié leuke gediagnoseer, en meer seuns as meisies word aangetas. Met vroeë diagnose, beskikbare behandeling en ondersteuning aan pasiënte en hul gesinne is die kans op oorlewing egter vandag baie beter as net enkele dekades gelede. Prof Mariana Kruger van die Universiteit Stellenbosch se Departement Pediatrie en Kindergesondheid in die Fakulteit Geneeskunde en Gesondheidswetenskappe, sowel as Afrikavoorsitter van die Internasionale Kinderonkologievereniging (SIOP), vertel meer.

DIE GESKIEDENIS VAN KINDERKANKER is een van die 20ste eeu se suksesverhale in geneeskunde: Van 'n nuloorlewingskyk in 1950, staan die genesingskoers in ontwikkelde lande vandag op meer as 75%. Die rede hiervoor is dat kinderkanker baie beter as volwasse kanker op chemoterapie reageer. Kinderkanker het 'n ander biologie met 'n meer aggressiewe groeipatroon, wat die kankerselle meer vatbaar maak vir chemoterapie.

Ander suksesfaktore sluit in die gespecialiseerde sorg wat kinderonkoloë in kinderonkologie-eenhede bied, sowel as die insluiting van kinders by goed beplande kliniese proewe. Hierdie kliniese proewe het 'n terapeutiese empiriese grondslag en werk streng volgens die behandelingsprotokol. Siektestadiëring, ofte wê die bepaling van hoe ver die siekte in die liggaam versprei het, sowel as steunterapie om die toksisiteit van behandeling te beperk, het boonop verbeter. Verder word gekombineerde behandelingsvorme, wat chemoterapie, chirurgie en radioterapie insluit, gebruik.

Kinderkankerbehandeling is reeds sedert die sestigerjare in Suid-Afrika beskikbaar, veral in die universiteitshospitale van Kaapstad, Witwatersrand en Pretoria. By Tygerberg-hospitaal het die kinderonkologie-eenheid in 1983 onder leiding van prof Peter Hesseling tot stand gekom.

Aangesien kinderkanker seldsaam is en gedeelde kennis die sleutel is tot sukses, is die Suid-Afrikaanse Kinderkankerstudiegroep (SAKKSG/SACCSG) in 1987 gestig. Dié groep hou jaarliks kongresse en versamel data oor nuut gediagnoseerde kinderkanker sedert 1993, wat dan in die Suid-Afrikaanse Kinderkankertumorregister opgeteken word. Voorts is die SAKKSG tans besig met die beplanning van standaardprotokolle vir die behandeling van kinderkanker.

Van ons grootste uitdagings is dat slegs

die helfte van kinderkanker jaarliks in Suid-Afrika gediagnoseer word - ongeveer 700 kinders per jaar teenoor die sowat 1 500 kinders wat ons behoort te diagnosteer as die aantal kinders onder 15 in Suid-Afrika in ag geneem word. Dit is waarskynlik te wyte aan onder meer verkeerde diagnose as gevolg van infeksiesiektes soos tuberkulose en MIV/vigs, wat soortgelyke simptome en kliniese tekens kan toon.

Hoewel die sleutel tot genesing juis vroeë diagnose is, word die vroeë gevartekens van kinderkanker dikwels misgekyk. Gevartekens waarna gesondheidswerkers én ouers moet oplet, sluit in gewigsvlies; onverklaarbare koors; abnormale massas, wat limfklievergrotting insluit; pyn wat die kind snags wakker maak; verandering in balans, wat met vroeëoggendhoofpyn en -braking gepaardgaan; spontane bloeding; bleekheid, en moegheid.

In die SAKKSG se poging om kinderkanker vroeg te diagnosteer, word ons bygestaan deur die CHOC Kinderkankergestigting, wat hulle bewy om die publiek en primêregesondheidsklinieke bewus te maak van die 'sint Siluan'-kinderkankergvattekens ('n vinnige manier om die belangrikste vattekens te onthou volgens die letters van dié Russiese heilige se naam). Daarbenewens verleen CHOC praktiese hulp aan ouers met finansiële en emocionele behoeftes in die moeilike fase van 'n gesin se lewe as 'n kind met kanker gediagnoseer word. CHOC ondersteun ook kinderonkologie-eenhede deur infrastruktuurverbeteringe en ander hulp, om te verseker dat behandeling van hoogstaande gehalte gelewer kan word.

Ons in Suid-Afrika is gelukkig om goeie kinderkankerbehandeling te kan bied. Nie almal in Afrika is egter so gelukkig nie, en daarom is dit belangrik om vir al ons vasteeland se kinders toegang tot behandeling te verseker. Reeds in 1994 het die Interna-

sionale Kinderonkologievereniging (SIOP) sy eerste Afrikakongres vir kinderkanker op Stellenbosch gehou. Dié geleentheid vind sedertdien elke twee jaar plaas.

In Maart 2012 is die 20ste SIOP-Afrikakongres gehou. Dit was verblywend om te hoor hoe kinderkankerbehandeling in Afrika verbeter het. Van die uitstaande hoogtepunte is die toename in die getal kinderonkologie-eenhede in Afrika, sowel as die toename in die getal samewerkingsooreenkoms vir die uitruil van kundigheid en leergeleenthede tussen die kinderonkologie-eenhede van Afrika en ontwikkelde lande. Stellenbosch het formeel uitreikaksies na Namibië en Kameroen, waar kinders suksesvol behandel word.

• Besoek CHOC (www.choc.org.za) en die SAKKSG (www.saccsg.co.za) se webtuistes vir meer inligting.

Loop lig vir dié agri-speurders!

Deur Wayne Muller

Akademici hou hulle lankal nie meer met net navorsing en klasgee besig nie – hulle gebruik ook hul kennis om die bedryf by te staan. Prof Chrisjan Cruywagen en dr Donna Cawthorn, albei van die Universiteit Stellenbosch (US) se Departement Veekundige Wetenskappe, is twee akademici wat dikwels die lyf wetenskaplike speurder hou.

Prof Chrisjan Cruywagen

Veediere moet letterlik ligloop, want die mis van hulle buit wat dikwels aan hul skoensole of klere vassit, kan hulle voortaan agter tralies laat beland. Dít is presies waarvoor prof Chrisjan Cruywagen sal sorg.

Weens sy werk met voermikroskopie – wat die eiening en kwantifisering van veevoerbestanddele behels – het die Suid-Afrikaanse Polisiediens (SAPD) se Veediefstaleenhed Cruywagen genader om veediere te help vastrek.

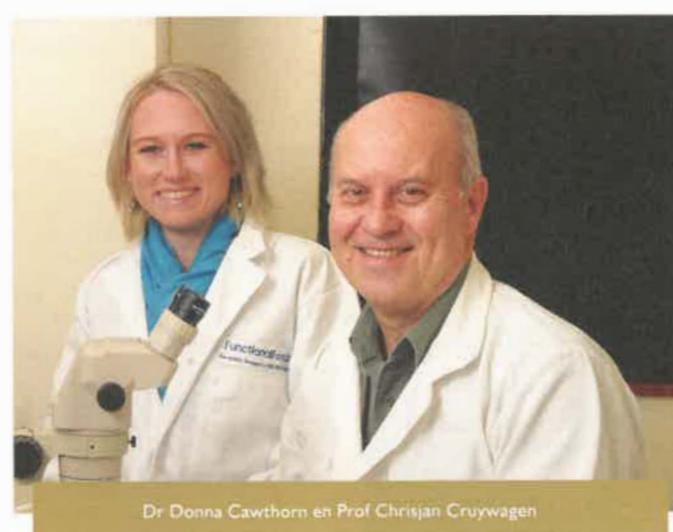
Cruywagen doen sedert 1994 voermikroskopie om die bestanddele van verskillende soorte voer te bepaal en ook die gehalte en suiwerheid van grondstowwe na te gaan. Sy mikroskopiese werk kry egter toe 'n ander, onverwagte toepassing toe hy dié proses begin inspan om bewysstukke vir die polisie te ontleed.

Die mis van gesteekte diere beland dikwels in die oortreders se voertuie of op hul klere en skoene. Dit is daardie mis, of soms pensinhoud, wat Cruywagen mikroskopies ontleed.

"Ek vergelyk die mis van die bewysstukke wat aan my gestuur word, of die pensinhoud as die slagplek gevind is, met dié op die plaas waar die dier gesteek is sowel as omliggende plase. Ek kyk veral na die veselmateriaal – die aard, tekstuur, kleur en so meer –

en die onkruidsaadprofiel en sanddeeltjies in die mis.

"Omdat mis nie so uniek soos DNS is nie, kan jy nooit bevestig dat dit van 'n betrokke skaap af kom nie, maar die mate van ooreenkoms tussen die bewysstukke kan 'n baie goeie aanduiding bied of die verdagte die dier op 'n spesifieke plaas gesteek het,"

Dr Donna Cawthorn en Prof Chrisjan Cruywagen

verduidelik Cruywagen, wat betrokke was by die eerste navorsing wat onderneem is om te bevestig dat melamien in koeivoer in die diere se melk uitgeskei kan word.

Oor die afgelope dekade het Cruywagen aan meer as 50 veediefstalsake oor die hele land gewerk – van Malmesbury in die Wes-Kaap tot by Cullinan in Gauteng. En in sy laboratorium wag nog etlike

"Vir my doktorale studie het ek 'n databasis van 54 visspesies se DNS saamgestel. Ek

het toe vis in winkels gekoop, dit ontleed, en bevind dat tot 30% van daardie vis nie die spesie is wat die etiket sê dit is nie," vertel Cawthorn.

Koningklip word dikwels met soortgelyke vissoorte vervang, en bottervis is gereeld 'n plaasvervanger vir kabeljou. "Dit hou gesondheidsrisiko's in, omdat sommige mense byvoorbeeld nie die olie in bottervis kan verteer nie."

Vir groothandelaars toets sy gereeld produkte – van vars vleis tot sap en olie – vir tekens van bestanddele wat allergiese reaksies kan veroorsaak. Volgens wet moet die aanwesigheid van die agt algemeenste allergene, waaronder neute, soja, koring en suivel, duidelik op produkte aangedui word. Rooivleis word ook dikwels met varkvleis vermeng, wat om godsdienstige redes op etikette verlaat moet word. "Ek sorg dus dat handelaars die regulasies nakom en dat wat hulle sê in hul produkte is, wél daar in is. Die hoë vlakke van vermenging en verkeerde etikettering laat 'n mens dink dit word moedwillig gedoen om verbruikers in te loop," meen Cawthorn. Gelukkig het haar bevindings nog nie tot hofsake gelei nie, maar produkte moes al van die rakke verwijder word.

Al sal daar seker altyd knoeiers wees, sorg Cawthorn dat hulle tot verantwoording geroep word.

Foto: Anton Jordaan

Krul op met 'n boek

DIS WINTER en vir boekwurms beteken dit gewoonlik kaggelvure, komberse en stapels boeke om daardie koue naweke of lang aande om te kry. Vir diegene wat agter die lekker aan lees, bied vandeesmaand se boek- en kultuurblad hopelik 'n paar wegwyzers na goeie publikasies – soos Sonja Loots se bekroonde *Sirkusboere* en Ashraf Kagee se *Khalil's Journey*. Wat sterk akademiese boeke betref, is *Welfare, Religion and Gender in Post-apartheid South Africa* 'n belangrike bydrae om 'n dialoog oor die belangrike onderwerpe in die titel tussen die Noorde en die Suide aan die gang te sit. *Law and Poverty: Perspectives from South Africa and Beyond* ondersoek weer die vermoë van die regstelsel om doeltreffend met sistemiese armoede en ongelykheid te handel.

Voorstelle vir die boek- en kultuurblad is welkom. Stuur gerus alle versoek, voorstelle en kommentaar aan Stephanie Nieuwoudt by snieuw@gmail.com

Tot Desember.
Stephanie

Helshoogte en Nerina kraai koning by Toneelfees

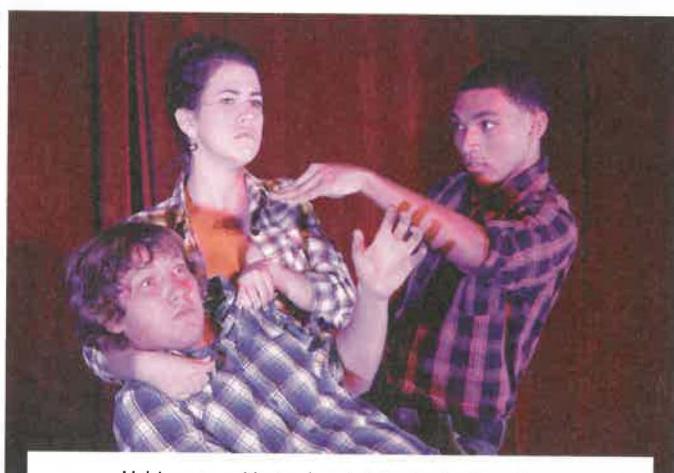
Helshoogte en Nerina se toneelstuk *Lyklokkery* is aangewys as vanjaar se wenner by die Standard Bank

Toneelfees, 'n inisiatief van die Studenteraad. Deelnemers kon in spanne saam met ander koshuise of

privaat wyke optree, óf die verhoog en intimiderende kollig alleen aandurf om die beoordelaars se guns te wen. Die ander finaliste was Oude Molen en Huis ten Bosch met *No Offence*, Wilgenhof en Monica met *Why't Burp*, en Helshoogte en Sonop met *Noises off*.

Liani Janse van Rensburg en Kay-Leigh Kock het die prys vir beste regie vir *Why't Burp* gewen. Piet Joubert het met die prys vir beste akteur weggestap vir sy vertolking van White in *Why't Burp*, terwyl Frea de Bruyn as beste aktrise in *This Property is Condemned* aangewys is.

(Bron: Die Matie)

Helshoogte en Nerina doen hul ding by die Toneelfees

HET JY 'N GUNSTELING BOEK

Vertel ons by media@sun.ac.za of stuur 'n faks na 086 628 8428

Willem Anker wen beurs vir Afrikaanse skryfwerk

Dr Willem Anker, romansier en dramaturg verbonde aan die Universiteit Stellenbosch se Departement Afrikaans en Nederlands, het in Desember die Jan Rabie & Marjorie Wallace-skryfbeurs van R350 000 ontvang. Dié beurs word deur die Universiteit van Wes-Kaapland (UWK) bestuur en stel die ontvanger in staat om sabbatsverlof te neem om op sy/haar skryfwerk te konsentreer en 'n boek te voltooi. Die beursgeld kom uit 'n bemaking van die Afrikaanse skrywer Jan Rabie en sy Skotse skildervrou, Marjorie Wallace. Dit word tweejaarliks toegeken en Anker is die tweede ontvanger daarvan. In 2009 het André P Brink die beurs ontvang.

State of Peril – Race and Rape in South African Literature

State of Peril – Race and Rape in South African Literature by **Dr Lucy Valerie Graham** (Oxford University Press) is a scholarly examination of rape narratives in the literature of South Africa. According to Graham, no evidence can be found that interracial rape is the norm. Yet, in literature portraying gender violence, interracial rape is a recurring narrative. For this book, Graham closely read a variety of texts dating as far back as the late 1800s. In an interview, Graham said that, although her study is not sociological, she was compelled to look at rape as a social issue. She claims that sexual violence has been a serious social problem in South Africa for a very long time, but that the debate around this issue increased in the post-apartheid era. On the subject of representations of white women under threat of being molested by black men, Graham writes: "... '(B)lack peril' discourse in South Africa has indeed been instrumental in a variety of racially oppressive measures, from justifying the momentous Natives Land Act of 1913 to maintaining a race and class-based system of oppression that denied education and full citizenship to members of the population deemed, in the negative parlance of racist ideology, to be 'non-white'."

A Treatise of Biological Models

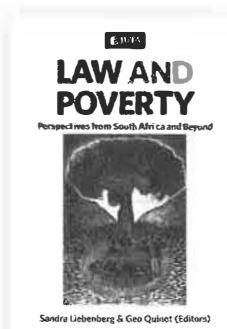
Dr Farai Nyabadza, a senior lecturer in the Stellenbosch University (SU) Department of Mathematical Sciences, is the chief editor of a research book designed to expose the current trends in mathematical modelling. *A Treatise of Biological Models* (Nova Science Publishers, Inc.) covers various applications of mathematics in biomedical sciences, resources management and social settings. The book contains current contentious issues in mathematical modelling and, as such, can be used to generate projects for bio-mathematics students. Graduate students wishing to acquire and consolidate knowledge in mathematical modelling will find this a useful text for their research. *A Treatise of Biological Models* is co-authored by mathematicians of the DST/NRF South African Centre of Excellence in Epidemiological Modelling and Analysis (SACEMA) at SU, and academics at universities in South Africa, Africa, Sweden and the United States.

Die boek waarna ek telkens terugkeer

Prof Lizette Rabe van die Departement Joernalistiek

Ek sal waarskynlik daardie trip na die eiland verpas as ek verplig word om net een boek te kies wat mag saamgaan. Met elke nuwe boek in die hand, sê 'n Jiddisje uitdrukking, is jy 'n pelgrim voor die poorte van 'n nuwe stad. Daar is te veel wat jou op te veel pelgrimstogte neem om net een boek uit te sonder. Maar in Afrikaans is daar net een: Elsa Joubert. Sy was al die jare my ikoniese skrywer, en nie net omdat ons deur La Rochelle in die Paarl se gange en klaskamers, en sekerveral biblioteek, begin het om op pelgrimstogte te vertrek nie. In my vyf jaar in daardie unieke skool met die naam 'die klein rotsie', aan die voet van die Paarl se magtige granietrots, was ek hiperbewus daarvan dat sy 'n klompie dekades voor my die wêreld daar begin ontdek het. Maar dis nie net omdat La Rochelle 'n spesiale spesie vroue al vir meer as 150 jaar magies – magneties, onder daardie granietkoepel? – saambind, wat my 'n Elsa-aanhanger maak nie. Haar *Reisiger* (2009), seker die kroon van haar oeuvre, was 'n persoonlike suurstoftent: reisigers, elkeen van ons. Dit is ook 'n studie van hoe om tegelyk klinies gestroop, ingehoue, maar tog pynlik liries te skryf. 'n Bewys dat 'n paradoks wél net 'n skynbare teenstrydigheid is? Maar as ek tog een boek moet kies vir daardie eiland, is dit John Steinbeck se versameling van vyf klassiekes, van *The Grapes of Wrath* tot by *Of Mice and Men* (Heinemann/Octopus, 1976). Dis seker dan kroek, want dis vyf verskillende boeke saamgebind in een. En so dik, ek sal ook vir *Reisiger* kan insmokkel. Albei skrywers was ook joernaliste, hul beskryfvermoë manjifiek, elke sin 'n meesterklas – só skryf 'n mens.

Law and Poverty: Perspectives from South Africa and Beyond (Juta & Co)

The ability of the law to respond effectively to systemic poverty and

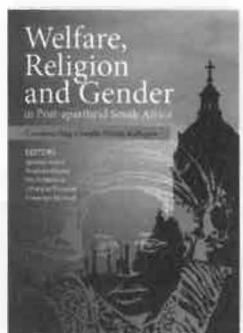
inequality in society is dealt with comprehensively in a new book Khalil's Journey edited by Professors Sandra Liebenberg and Geo Quinot of the Law Faculty.

The book contains essays by leading South African and international experts, together with emerging young scholars. These were first presented at a colloquium hosted by the Faculty in May 2011 under the banner of the HOPE Project. Topics include gender transformation, socio-economic rights and administrative justice, property law, land reform and security of tenure, housing, unemployment and the right to work, access to water,

and customary law.

International contributors include Professors Karl Klare of Northeastern University in Boston; Nancy Fraser of The New School for Social Research in New York; Lucy Williams, also of Northeastern University; Emilius Christodoulidis of the University of Glasgow; Sandra Fredman of Exeter College at Oxford University, and Frank Michelman of Harvard University.

Local contributors include High Court Judge Dennis Davis, Prof Cathi Albertyn, Dr Lilian Chenwi and Mr Sanele Sibanda of the University of the Witwatersrand; Professors Avinash Govindjee of

Welfare, Religion and Gender in Post-apartheid South Africa (SUN MeDIA)

Die boek wakker 'n dialoog oor verskeie maatskaplike kwessies tussen die Noordelike en Suidelike Halfmond aan.

Professeure Amanda Gouws van die Departement Politieke Wetenskap en Naas Swart, voormalige hoof van die Eenheid vir Gods-

diens- en Ontwikkelingsnavorsing (EGON), is onder die redakteurs van dié boek. Die publikasie is 'n uitvloei van 'n samewerkingprojek tussen EGON, die Navorsingsinstituut vir Teologie en Godsdienst (UNISA) en 'n navorsingsprogram genaamd "The Impact of Religion – Challenges for Society, Law and Democracy" van Uppsala-universiteit, Swede. Matieland het Swart kortliksoor die boek gepols.

In watter behoeftes kan 'n Noord/Suid-dialoog voorsien? Die keuse om 'n dialoog te konstrueer, spruit uit 'n nuwe internasjonale akademiese belangstelling in die welsynsrol van godsdienst as sektor, en instellings soos kerke en geloofsgbaseerde nieregeringsorganisasies.

In die inleiding word pertinent genoem dat internasionale

belangstelling deur armoede – toenemend 'n globale verskynsel – gestimuleer word, en dat regerings uit die Noorde het bewus geword van die ontwikkelingsgesentreerde benadering tot welsyn, die konsep van maatskaplike ontwikkeling in Suid-Afrikaanse verband, en die waarde wat dit tot hulle eie konseptualisering kan toevoeg.

Die klem wat die navorsers in die Noorde op gender as analitiese konsep plaas, het daartoe geleid dat dit nie slegs as 'n tekortkoming of gaping in bestaande Suid-Afrikaanse navorsing uitgewys is nie, maar dat gender as analitiese konsep ook by die gesamentlike projek geïntegreer is. Meer bepaald ontwikkel dit 'n beskouing van welsyn en godsdienst in Suid-Afrika.

Die ontwikkeling van vergelykende perspektiewe lei weer tot verdiepende akademiese debat en begrip van eie kontekste.

Ashraf Kagee receives European Union Literary Award

Ashraf Kagee, prolific researcher in the Department of Psychology was recently awarded the European Union Literary Award for his book *Khalil's Journey* which maps the life of an individual from his birth in 1903 to his death eight decades later. Kagee beautifully portrays the everyday life of an ordinary citizen – one who grows up in a fast-changing world, who marries, and devotes his life to ensuring the

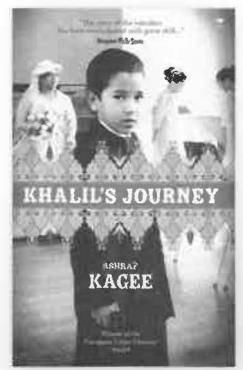
happiness of his wife and children. This portrayal of an ordinary life prompted Wally Serote, one of the judges, to write: "The voice of the voiceless has been emancipated with great skill." "I was surprised, shocked and delighted," Kagee says. "Before they announced the winner; extracts were read from the books of the four other contestants. They were so well written that I really thought I did not stand a chance."

the Nelson Mandela Metropolitan University and Danie Brand of the University of Pretoria; Dr Jackie Dugard and Adv Stuart Wilson of the Socio-Economic Rights Institute of South Africa; Dr Sindiso Mnisi Weeks and Ms Aninka Claasens of the University of Cape Town's Law, Race and Gender Project; Dr Gustav Muller of Rhodes University, and SU Professors Henk Botha, Ockert Dupper and Juanita Pienaar.

- Desmond Thompson

Use your smartphone to view a video of Professors Sandy Liebenberg and Geo Quinot discussing the book.

Sonja Loots wen Woordtrofee

Die skrywer Sonja Loots is onlangs met 'n Woordtrofee vereer vir die Woordfeesgesprek oor haar roman *Sirkusboere*. Daarbenewens het sy ook die Eugene Marais-prys ontvang én is sy vir die Jan Rabie- en WA Hofmeyr-prys benoem. *Sirkusboere* vertel van die Anglo-Boereoorlog-helde generaals Piet Cronjé en Ben Viljoen, wat kort ná die oorlog deur die sirkusmeester Frank Fillis gewerf is om in Amerika aan sy skouspel by die Wêreldtentoonstelling van 1904 in St Louis deel te neem. **Stephanie Nieuwoudt** het met haar gesels.

"Ek was in my noppies om die Eugene Marais-prys van die Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns te ontvang," sê Loots. "As ek kyk na wie voorheen die prys ontvang het, is dit duidelik dat ek my in formidabile geselskap bevind. Die toekenning is myns insiens 'n betroubare barometer van werk van gehalte." Dié dosent in Afrikaanse Letterkunde aan die Universiteit van Kaapstad is ook 'n PhD-student aan die Departement Afrikaans en Nederlands van die Universiteit Stellenbosch. Dis ook hier wat sy haar BA- en meestersgraad verwerv het.

Sy het vir tien jaar "aan en af" aan *Sirkusboere* gewerk. "Die boek gaan nie oor die Anglo-Boereoorlog nie, maar oor wat ná die tyd gebeur het. Wat het mense met hul trauma gedoen?" Dis 'n vraagstuk wat meer as 'n eeu ná die oorlog steeds geld. "Daar is mense wat ná honderd jaar steeds kies om die trauma met hulle saam te sleep. Ek kyk ook

na waarom sommige mense kan opstaan en aangaan, terwyl ander eenvoudig nie kan nie. Ook onder die nuwe gesaghebbers sit eietydse Afrikaners, nes die mense van destyds, met die uitdaging van hoe hulle inhoud kan gee aan die verleie wat hulle met die magverskuiwing ervaar het." Loots het St Louis besoek in die hoop om iets van die destydse opwindende vas te vang. In die moderne stad kon sy egter niets daarvan kry nie. "Ek moes op my verbeelding staatmaak."

Sy het egter wél baie wys geword met haar vele besoeke

ing na Piet Cronjé se troue van nader te bekijk." Cronjé het met die weduwe Johanna Sterzel, wie se man onder Cronjé geveg en in die oorlog gesneuwel het, getrou. Volgens die gegewe in *Sirkusboere* het die vrou van die ou korrelkopgeneraal hom opdraande gegee. Loots skets nie 'n vleiende prentjie van Cronjé – wat ná 'n uitmergelende stryd uiteindelik by Paardeberg moes oorgee – óf van Viljoen nie.

"Nee," sê Loots, "my navorsing het hulle nie ontluster nie, maar hulle net meer interessant gemaak. Hulle is nie meer die

geworrel. Benewens die magsverlies wat hulle ervaar het, was daar ook die vraag of hulle in die land moes bly of hulle elders gaan vestig. Dat soveel Boere besluit het om Amerika toe te gaan, du op hul begeerte om hul horisonne te verbreed. Ek het begin hou van dié mense wat ek voorheen nie verstaan het nie en wat net figure op swart-en-wit foto's was." Sy sê nog Viljoen nog Cronjé is onbesproke. "Ek het van die begin geweet Cronjé was 'n problematiese karakter. Maar ek het nie vooraaf besef hoe opportunisties Ben Viljoen was nie."

Hoewel die Boere nie in die mees vleiende lig gestel word nie, sê Loots sy het net een negatiewe reaksie gehad. "Van 'n anonieme mens wat kennelik nie die boek gelees het nie. Sy tirade was hysteries en patriargaal, maar dit is ondergrawe deur die inhoud van die boek."

Loots sê sy het tien jaar lank "geloop en dink" oor die verhaal wat sy moes skryf. Haar eerste weergawe was egter 'n louwarm poging. Toe sy egter eers werklik aan die gang kom, het sy die boek in tien maande klaar geskryf. Haar vorige boek, die novelle *Spoor*, het in 1995 verskyn en het ook 'n geskiedkundige inslag gehad. "Die geskiedenis boei my."

Ek hou van die leemtes, die stories wat nie vertel word nie, dit wat jou aan die raai hou."

• Besoek www.woordfees.co.za vir meer inligting oor die Woordfees en die Woordtrofee.

STUDENTE MAAK 'N VERSKIL!

Finalejaar-Maties het vroeër vanjaar met die stigting van die "Finalejaars 1...2...Give"-projek 'n uitdaging aan US-alumni gerig om óók die US Beursfonds te ondersteun. Dié projek, 'n eerste vir die Universiteit, is in April bekend gestel en moedig finalejaarstudente aan om ander ook 'n geleentheid te bied om deel van die Matie-familie te word. By die bekendstellingsgeleentheid het 58 studente skenkings gemaak, en daar word nou heeljaar gewoeker om méér studente by dié inisiatief van die Alumnikantoor te laat hiskakel. "Ons sê nie dat ons die wêreld gaan verander nie,

R82 000! By die geleentheid het ABSA Bank ook 'n skenking aan die US Beursfonds oorhandig. Elke keer wat 'n kaarthouer die US affiniteitskaart gebruik, skenk ABSA 'n persentasie van die transaksie aan die Universiteit. Op die foto is Juan Diergaardt, takbestuurder van ABSA Stellenbosch in die Studenteleefstylsentrum; Chrizelda van Reenen, Gebiedsbestuurder: Verkope vir ABSA Stellenbosch; Mariana Louw, voorstander van die reëlingskomitee vir die "Finalejaars 1...2...Give"-projek, en Anina Botha, Studenteraadsvoorsitter.

DAGBOEK / DIARY

22 Aug	Media paneelbespreking, Johannesburg / Media panel discussion, Johannesburg
7-9 Sep	Serruria 35 reünie, Stellenbosch / Serruria 35, Stellenbosch
14-16 Sep	Nemesia 36 Reünie, Stellenbosch / Nemesia 36 reunion, Stellenbosch
14 Sep	1960's Ingenieurswese Reünie, Stellenbosch / 1960's Engineering Reunion, Stellenbosch
28 Sep	1960's Ingenieurswese Reünie, Johannesburg / 1960's Engineering Reunion, Johannesburg
29 Sep - 2 Nov	Alumni Netwerkgeleenthede, Namibië / Alumni Networking Events, Namibia
7 Nov	Jaarlike Skenkers Erkenning geleentheid, Stellenbosch / Annual Donors Recognition Event, Stellenbosch
8 Nov	Studenteraad (SR) Voorsitters jaarvergadering, Stellenbosch / Student Representative Council Chairperson's (SRC) Annual Meeting, Stellenbosch
24 Nov	50 jaar reünie MB ChB-klas van 1962, Stellenbosch. (Skakel met prof Kobus van Zyl by tel 021 949 8424, kobus@kingsley.co.za)
11 - 14 Des	Gradeplegtigheid & verwelkomingsgeleentheid vir nuwe alumni / Graduation & welcoming event for newest alumni
13 Des	Fakulteit Ekonomiese Bestuurswetenskappe Klasdag, Stellenbosch / Faculty of Economic Sciences Class Day Stellenbosch

Skakel met Marvin Koopman by 021 808 9265, marvin@sun.ac.za of besoek alumni.sun.ac.za vir meer inligting. / Liasie with Marvin Koopman at 021 808 9265 or marvin@sun.ac.za or visit alumni.sun.ac.za for more information and upcoming events.

Matieland

HOW TO CONTINUE RECEIVING MATIELAND

This is the last *Matieland* that will be sent to alumni automatically. Alumni are requested to give an indication on whether they still want to receive the magazine – as usual jam-packed with the latest university and alumni news. And it seems, based on a recent alumni survey, a great number of alumni would like to receive the online version of the magazine.

A whopping 42,5 % of our English-speaking alumni, closely followed by 34,1% of Afrikaans-speaking Maties alumni, indicated that they would prefer to receive the online version of *Matieland*.

This sentiment echoes the University's increased drive to reduce its impact on the environment and to decrease

its carbon footprint. It is a fact that the earth's resources are under threat and it is with this ever-increasing pressure looming that the University has decided to review its policy regarding the distribution of the alumni magazine.

We are however offering our readers in South Africa and Namibia the option to still receive a free, printed copy or to opt for the online version. Alumni living abroad and in neighbouring countries have already become part of the new strategy of receiving the magazine online.

Those alumni opting for the online version will be able to choose between a mainly Afrikaans version or a mainly English version.

In order for us to honour your requests, we will need a valid e-mail and postal address.

HOW TO RECEIVE YOUR MATIELAND

Please make use of one of the following options to make sure that you receive your *Matieland*:

1. PHONE us at 021 808 2709 / 10 / 11 (+27 21 808 2709 / 10 / 11 from Namibia), OR
2. FAX the form provided with this *Matieland* to 021 882 8405 (+27 21 882 8405 from Namibia), OR
3. E-MAIL us at alumni@sun.ac.za with your contact details, whether you would like to receive the printed version or the online version and language option (please include the number next to your mailing address on the form that came with this *Matieland*), OR
4. Use the enclosed envelope to return the form to us.

HOE OM JOU MATIELAND TE ONTVANG

Alumni wat steeds *Matieland* wil ontvang, kan kies tussen die gedrukte weergawe per pos – wat steeds gratis aangelever sal word – en 'n aanlyn weergawe. Hier kan alumni kies tussen 'n *Matieland* wat meeslaai in Afrikaans sal wees of 'n Engelse weergawe:

1. SKAKEL ons by 021 808 2709 / 10 / 11 (+27 21 882 8405 van Namibië af), OR
2. FAKS die ingeslotte vorm na 021 882 8405 (+27 21 882 8405 van Namibië af), OR
3. E-POS ons by alumni@sun.ac.za met jou kontakbesonderhede, of jy die gedrukte of aanlyn weergawe verkieks en ook taalvoortkeur indien jy die aanlyn opsie verkieks. (voeg asb die nommer by soos gedruk op die adresblad), OR
4. Gebruik die **ingeslotte koevert** om die ingeslotte vorm aan ons terug te pos.

Nyukela Notes

Nyukela Notes, meaning 'going up' in isiXhosa, is the space where Stellenbosch Alumni can share their achievements – be it on the sports field, in the boardroom or even on the catwalk! This is your space, SU graduates! Send your submissions to matieland@sun.ac.za

From left: Francois Groepe, Paul Brown and Kirsten Goss

Francois Groepe, former Managing Director and CEO of Media24, has been appointed as Deputy Governor of the South African Reserve Bank. Groepe joined Media24 as CFO in 2003, was appointed CEO of Media24 Newspapers in 2007, and was promoted to group CEO in 2008. He completed an MBA degree at SU. He has also served on the South African Rugby Board (SARB) as a non-executive director since 2004. (Source: University of Stellenbosch Business School)

Paul Brown, who holds a degree in Economics from SU, was recently appointed as Regional Manager: KwaZulu-Natal for the Hirsch Group. He held the position of Special Projects Manager for the Group before taking up his new position.

Parcival Vandenhoeke has joined the stockbroker team at BoE Stockbrokers, a division of BoE Private Clients. Vandenhoeke holds cum laude honours degrees in both Financial Analysis and Investment Management from Stellenbosch University. (Source: allAfrica.com)

Steve Georgala, CEO of Maitland, an international provider of administration and wealth management services to private, institutional and corporate clients, was recently appointed as a non-executive director at African Copper Plc. He holds BComm and LLB degrees from SU and an HDip in Company Law from Wits. (Source: www.marketwire.com)

Philani Mgwaba took up the editor's chair at the KwaZulu-Natal morning daily, The Mercury. Mgwaba, a former editor of The Sunday Tribune, started his journalism career at The Mercury in 1991. He holds a Master's degree in classical culture from Stellenbosch University. (Source: www.mediaupdate.co.za)

A creation by **Kirsten Goss**, a Stellenbosch University-qualified jewellery designer, was voted the Most Beautiful Object for 2012 at this year's Design Indaba Expo. Her creation, the Lily Pad Ring, "exemplifies Kirsten's contemporary design style, combining intriguing organic lines with a playful edge" – according to reports. Goss returned to South Africa after launching her design label in

London in 2002.
(Source: www.themarketingsite.com)

Grant Daly is the new captain at the helm of Safmarine – an international company with a globalised fleet of huge ships sailing the seas between no less than 130 countries. His journey with Safmarine started in 1994, immediately after he obtained his bachelor's degree in economics from Stellenbosch. He has held various positions in the company, amongst others in Singapore and Dubai. (Source: The New Age)

Alan Snyman has been appointed Executive Chef at the Amwaj Rotana Hotel in Dubai. Snyman has a degree from Staffords Cookery School, along with a BComm degree (with Law subjects) from Stellenbosch University. With more than 18 years' experience in the culinary field, he will lead the hotel's kitchen team. Snyman has worked in Dubai, South Africa, Saudi Arabia and Ireland, and will now oversee and develop the culinary direction for the hotel's acclaimed restaurants. (Source: www.ameinfo.com)

Photo: Shanna Jones

Commander Handsome is at the helm

By Liezl Scholtz

HE DREAMT OF BECOMING a marine engineer and sail the seven seas on a cruise ship. An advertisement for a position in the SA Navy brought him closer to his desire to sail, but these days instead of being part of the crew on a luxury cruise liner, he is at the helm of his own submarine.

Commander Thamsanqa Matsane, (34), better known as 'Handsome' to other naval members, is the first black officer to assume the command of a Type 209 submarine, the SAS Queen Modjadji I. He was sworn in at a ceremony held at the Simon's Town naval dockyard on 26 April this year.

So how did a young boy from Bosbokrand in Mpumalanga, where great bodies of water are not so common, end up in the Navy? "I always wanted to sail – I wanted to spend my time as a marine engineer on a cruise ship," says Thamsanqa. An advertisement for this position in the Navy made him apply and in 1998 he enlisted and completed his Military Training for Officers Part 1 in December

of that year. Shortly after this he completed his BSc with mathematics and nautical science as majors in the Faculty of Military Science at the Military Academy in Saldanha.

He has a self-proclaimed love of figures and says if given a problem featuring numbers he will have a solution.

So what is it like to be part of a submarine crew? "It's a dangerous job where your brain is working all the time. If something breaks, you can't just go outside to fix it. It's a big responsibility and you have to keep your wits at all times. The biggest thing is that you have to trust your crew members. No matter how junior a crew member might be, you have to trust him – that's the most important thing on a submarine."

The Queen Modjadji I can take up to 45 crew members and according to Thamsanqa you need to have a healthy mind and body to cope with being in such a confined space along with so many other crew members. "This is probably why I spend so much of my free time

in the gym", he says jokingly. Being the commander of a submarine rests heavily on the shoulders. Thamsanqa says every time he gets behind the helm of his submarine, he is reminded that he is responsible for a "R2 billion piece of equipment."

His naval career has taken him to various ports of the world – he has been to countries such as Brazil, Jamaica, Chile, Argentina, Norway, the Netherlands and Spain. Some of his career highlights include taking part in the Cape to Rio race in 2003 as well as the four months he spent on the sailing ship BE Esmeralda on a round the world voyage from Chile.

What lies ahead for the new commander of the SAS Queen Modjadji I? First thing on Thamsanqa's mind is on the preparations that must be made for the voyage to the East Coast where his crew will carry out patrol duties. He is also contemplating whether to further his studies. One thing is for sure, no matter what he takes on – he is set on a course for success.

Commander Thamsanqa "Handsome" Matsane

EX-MATIES HOCKEY STALWART RETURNS AS MEMBER OF GREAT BRITAIN TEAM

A former stalwart of the Maties Hockey Club, **Ken Forbes**, recently visited Stellenbosch as a member of the Great Britain team that squared off against South Africa in a three-test series earlier this year. As a linchpin for South Africa, Forbes earned an impressive 101 caps between 2001 and 2008. At the time of writing, the 33-year-old Forbes, who represented Maties from 1996 to 2001, had earned a total of six caps for Great Britain and

three caps for England, and was hoping to win a place in the Great Britain squad for the Olympic Games. Forbes received his first exposure to Maties hockey when he attended the club's renowned holiday camp for scholars in 1995. Forbes began playing semi-professionally in both Belgium and the United Kingdom, while also laying the foundation for a 'post-hockey' career in the financial services sector. He has since obtained British citizenship. • *The 30th Maties Hockey holiday camp is being held this year.*

ALUMNA AN INTERNATIONAL TRIATHLON FORCE

Robyn Taylor (born Anderson), who completed her BA honours degree in Psychology at Stellenbosch University (SU), is fast becoming an international force in triathlon. *Matieland* reported on her achievements in 2010. While at SU, Robyn achieved honours for underwater hockey, having represented the South African team who won the World Championships in Durban in 1996, and also competed in triathlon. She has since obtained her master's degree from Manchester University in England, where she resides in Preston with her husband, Roger. In January of this year, Robyn came first in the senior division of the Abu Dhabi International Triathlon. She was also selected to represent Great Britain in Las Vegas in 2011 – possibly becoming the first female student from Stellenbosch to represent both South Africa and Great Britain.

OUD-MATIE (75) IS BOBAAS-SWEMMER ÉN WISKUNDIGE

Stellenbosch-alumnus Francois Swanepoel van Port Elizabeth het nie net onlangs in 'n swemkompetisie uitgeblink nie, hy spog ook met 'n wiskundige teorema! Hy vertel selfmeer: Ouer oud-Maties sit allermens net op die stoep! Op 18 Februarie vanjaar het ek tweede gekom in die 70-99-ouderdomsgroep in die Redhouse River Mile, wat jaarliks hier naby Port Elizabeth gehou word.

Ek is in 1954 Stellenbosch toe vir BSc en SOD. Hierna het ek nie so 'n rustige bestaan gehad nie. Daar was prospekteerwerk in die ou Noord-Rhodesië, en werk in die Vrystaat se goudmyne. Ook was ek deel van die heel eerste poging om diamante vanaf die seebodem te suig al langs die Kus

van die Dood van die destydse Suidwes. Verder was daar gehaltebeheer by fabriek landwyd vir die Suid-Afrikaanse Buro vir Standaarde, en dan ook die onderwys. Die huidige Dekaan van die Fakulteit Natuurwetenskappe, prof

Eugene Cloete, was een van my leerlinge op Lady Grey. Ek was skoolhoof en hy hoofseun in sy matriekjaar.

Benewens die swem en lidmaatskap van 'n stap-, skrywers- en sterrekykkub, is ek ook 'n bewonderaar van Einstein. Hierbenewens vind ek die maak van eenvoudige wiskundemodel-

letjies van groot terapeutiese waarde. Gaan kyk gerus na my teorema, Swannies Gaan Theorem of sommer net Swannies Art, op die internet, en ook <http://swannie.webplus.net>. Ek glo graag ek het 'n bydrae gemaak tot die kuns van wiskunde!

ALUMNUS LEADS IEC

SU alumnus, **Mr Mosotho Moepya**, has been appointed the new Chief Electoral Officer of the Independent Electoral Commission (IEC). He holds a BCom and Higher Education Diploma from the University of the North, as well as an honours degree in Business Administration and an MBA, both from the University of Stellenbosch Business School. Moepya joined the IEC in 1998 as the Director of Electoral Logistics.

He was promoted in 1999 to the position of Senior Manager (Chief Director): Electoral Logistics, Planning and Voting Station Infrastructure. In 2001, he was promoted to the position of Deputy Chief Electoral Officer, and he served in this position until his appointment as Chief Electoral Officer in 2012.

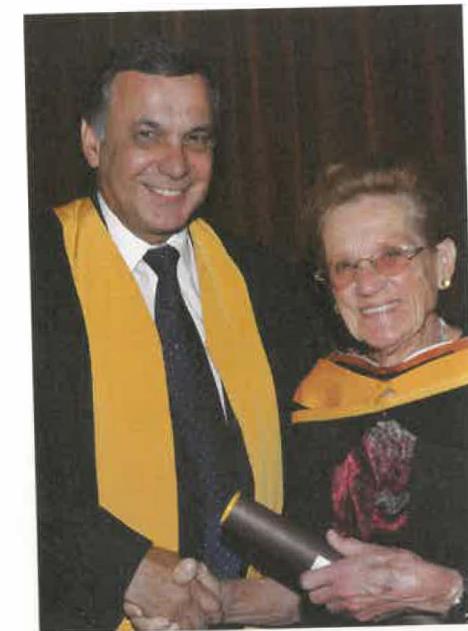
ALUMNI VEREER VIR RUIMTEWOORDEBOEK

Die Wes-Kaapse regering het proff **Christo Viljoen** en **Jan du Plessis** vroeër vanjaar vir hul aandeel aan die internasionale ruimteoordeboek vereer. Dié woerdeboek bevat 20 tale, waaronder Afrikaans, en is in Oktober 2011 in Kaapstad by die internasionale kongres van die Internasionale Akademie vir Astronoutiek (IAA) bekend gestel. Die IAA het besluit om 'n Afrikataal by dié meertalige woerdeboek in te sluit. Die keuse het op Afrikaans gevall, aangesien dit 'n volledig ontwikkelde akademiese en wetenskapstaal is en algemeen in die Suid-Afrikaanse ruimtebedryf gebruik word. Viljoen en Du Plessis is albei direkteure van die firma SunSpace, 'n wêreldleier op die gebied van mikrosatellietontwikkeling. SunSpace is 'n afwentelmaatskappy van die Universiteit Stellenbosch, en het ontstaan uit die ontwikkeling van Sunsat, Suid-Afrika se eerste mikrosatelliet, deur personeel en nagraadse studente van die Fakulteit Ingenieurswese. Die woerdeboek is elektronies op die internet beskikbaar en bevat meer as 3 500 terme wat elk uit een taal in enige van die ander 19 tale vertaal kan word. Dit word later vanjaar in gedrukte vorm uitgegee. • Prof Christo Viljoen is die President van die Konvokasie.

ALUMNUS BIED AL 40 JAAR LANK GEWYDE MUSIEK-PROGRAM AAN

Nie almal kan spog met 'n radioprogram wat reeds 40 jaar lank aangebied word nie. Oud-Matie Fanie Smit, aanbieder van Loof die Here op Radio Sonder Grense (RSG), bied dié program reeds sedert 1972 (met 'n kort onderbreking in 1985 en 1986) aan! Dit is na alle waarskynlikheid die langlopende program deur een aanbieder op Suid-Afrikaanse radio. Nadat hy sy opleiding as predikant aan die Universiteit Stellenbosch (US) in 1963 voltooi het, was hy vier jaar lank verbond aan die Nederduitse Gereformeerde (NG) Kerk se sendingaksie in Malawi. Hierna word hy predikant by die NG gemeente Birchleigh, en in 1973 aanvaar hy 'n pos as omroeper en regisseur by die destydse Afrikaanse diens. Hy vervaardig TV-programme, waaronder Bybel-ABC en Op die Voetspore van Christus. In Februarie 1972 begin hy met sy vryskutprogram Alle Volke Loof die Here – vandag bekend as Loof die Here. "Hierdie 40 jaar

het my die waarde van volharding geleer. Ek het maar net vasgebyt en aangehou om die program lewendig te hou, wat ook al die omstandighede. Gaandeweg het ek geleer dat hoe meer aandag ek aan my teks en musiekkeuses bestee, hoe beter was die reaksie. En foute hou jou nederig en op jou tone!" vertel Fanie. In Mei vanjaar het die ATKV die radioman tydens 'n spesiale 'RSG Loof die Here'-feeskonsert vir sy bevordering van godsdienstige en koormusiek op radio vereer. Fanie, wat ook musiektoere na die bekende teaters en operahuise van Europa aanbied, en sy vrou, Hester, het Johannesburg onlangs vir Port Alfred in die Oos-Kaap verruil.

82-JARIGE VERWERF MPHIL-GRAAD IN TROETELTAAL

Die 82-jarige me **Gerda Simpson** het in Maart een van die oudste studente tot dusver geword om aan die Universiteit Stellenbosch (US) te graduueer. Ná haar aftrede op 78 as ontvangsdame by haar seun, dr André Simpson, se mediese praktyk kon sy nie stilsit nie en het sy besluit om haar meestersgraad in Leksikografie onder prof Rufus Gouws van die Departement Afrikaans en Nederlands aan te pak. "Hy het gesê hy sien kans om die pad saam met die ou tannie te stap," vertel sy vroeër vanjaar. "Hy en my seun was my twee grootste steunpilare." Haar verhandeling bied 'n taalkundige en leksikografiese beskouing van troeteltaal in Afrikaans. Sy het met verskeie hoërs en laerskole inveral platteland gebiede geskakel en die leerders 'n vraelys laat invul oor wat hulle onder troeteltaal verstaan en of hulle troeteling van hul ouers ervaar. "Die meeste kinders het geen benul gehad van wat die woord 'troetel' beteken nie, maar die woord het hulle aan liefde laat dink," sê sy. Simpson glo dat tale moderne ouers dikwels so besig is dat hulle nie altyd tyd het om die nodige troeteling aan hul kinders te gee nie. Simpson was oor die jare onder meer onderwyseres, en betrokke by die destydse Departement van Nasionale Opvoeding. Sy het as bloedjong 17-jarige haar BA graad aan die US verwerf.

Konvokasie

Die balans tussen uiteenlopende aansprake

UNIVERSITEITE WERELDWYD

moet 'n kompromis vind tussen, wat prof HW Rossouw, in sy artikel "Opmerkings rondom die idee van die universiteit"**1 noem "polère spanningsverhoudinge tussen uiteenlopende aansprake." Volgens hom gaan "dit in 'n sekere sin om die stryd tussen aan die een kant die aansprake wat voortvloeи uit die erflikheidselemente van die universiteit, aan die ander kant die aansprake wat uitgeoefen word deur die kontemporäre omgewing van die universiteit."

Rossouw bespreek enkele van hierdie konseptuele kragtevelde wat polère spanningsverhoudinge tot gevolg het: identiteit versus relevansie, universaliteit versus partikulariteit,

elitisme versus egalitarisme, outonomie versus beperking, en gemeenskap versus korporasie.

Die eerste hiervan, kennelik 'n "erflikheidselement," was reeds 'n eeu gelede die onderwerp van intense debat op Stellenbosch. Dit het naamlik gegaan oor die vraag of die destydse Victoria Kollege by die voorgestelde Engels-eentalige SA Kollege (SACS) in Kaapstad ingelyf moes word om die Universiteit van Kaapstad te vorm.

Die regering het die voorstaanders van 'n afsonderlike "Afrikaans-Hollandse" Universiteit van Stellenbosch uitgedaag om die fondse te vind om die ideal te realiseer. US se waldoender, Jannie Marais, het geantwoord deur £100 000 te skenk (R200 miljoen in vandag se geldterme)

om die US te vestig, met uitdagings soos wat in 'n vooruitskouende artikel

"Die Nuwe Stellenbosch" beskryf is in die Gedenkboek van het Victoria Kollege, uitgegee deur die Unie van Oudstudente (met ander woorde die Konvokasie!) gepubliseer in 1918:

Die nuwe Stellenbosch sal 'n rol hê om te speel in Suidafrika. ...Stellenbosch het nie die universiteit geword vir die Westelike Provinsie nie. ...Stellenbosch is [ook] nie 'n hoëskool vir Kaapland alleen nie. Dit moet 'n veel groter rol speel: dit moet die Afrikaans-Hollandse Hoëskool vir Suidafrika word...

In 'n ander destydse artikel "The Making of a University"**2 deur prof SJ Shand, skryf hy oor die wese van die universiteit, in 'n era toe universiteite beskou was as primér inrigtings vir die verspreiding van bestaande kennis:

"A university is not a lecture-theatre, or a library, or a laboratory; it is not a building or a place at all; its essence is a frame of mind... the true charter of a university is the "will to knowledge." ... the will to possess it and still more the will to advance it"

Sy betoog sluit hy af met die opmerking: "There are in South Africa numbers of scientific and sociological problems of great political and economic importance for which solutions are urgently needed; to whom shall the country turn for solutions of these problems if not to the professors of its universities?"

Die wêreld het sedertdien drasties verander; die internasionalisering van kennis en studente en dosente verg steeds

dat die behoud van die karakteristiese karakter van 'n universiteit aan die een kant, en aansprake van en dienslewering aan

'n groter internasionale

gemeenskap aan die ander

kant, met mekaar versoen

sal word. Dit beteken

besondere uitdagings om te

verseker dat 'n inklusiewe

"Afrikaans-Hollandse

Hoëskool" in só'n omgewing

kan gedy om 'n universiteit

van internasionale aansien

en gehalte te wees: 'n

unieke taalverbintenis aan

die een kant, en groter

toeganklikheid aan die

ander kant. Dit is waarom

dit geen verrassing is dat

die debat na 'n eeu steeds

op Stellenbosch gevoer

word nie. Dit is my wens dat

dit met 'n waardigheid, op

onpersoonlike wyse, en op

grond van wetenskaplike en

logiese argumente steeds

voortgesit sal word.

H Christo Viljoen
President: US Konvokasie

* HW Rossouw: Opmerkings rondom die idee van die universiteit, 1991, S-Afr. Tydksr. Wysb. 10(5).

** SJ Shand: The Making of a University, 1916, Stellenbosch Students' Quarterly, Junie.

Die volgende vergadering van die Konvokasie is op Donderdag 8 November om 19:00. Die Bestuur van die Konvokasie is prof Christo Viljoen, President, adv Jan Heunis, Visepresident, mnr Jared Abels en me Nadia Marais, bykomende lede.

Maties se Heerden en Charl na Spele

Hulle het nog nooit vir harde werk en 'n groot uitdaging geskrik nie en daarom is dit geen verrassing dat Heerden Herman en Charl Bouwer die een goeie vertoning ná die ander lewer nie.

DIÉ TWEE MATIE-SWEMSTERRE verteenwoordig Suid-Afrika vanjaar by onderskeidelik die Olimpiese en Paralimpiese Spele in Londen. Herman (21), 'n Aktuariële Wetenskap-student, het vir die Spele in aanmerking gekom deur die 1 500 m-vryslag by die Suid-Afrikaanse nasionale byeenkoms in Durban in 15:07.99 af te lê. Die Olimpiese A-kwalifiserende tyd is 15:11.83. Dié item is uitmergeland, en Herman se vertonings is vergelykbaar met van die beste vanjaar. Daarby is hy die Suid-Afrikaanse kampioen in dié nommer én in die 400 m-vryslag.

Om Suid-Afrika by die Spele te verteenwoordig is 'n eerste vir Herman, wat die Beijing-Spele in 2008 met 'n skrale drie sekondes misgeloop het. "Tot dusver beleef ek 'n goeie jaar. Ek het nog geen

beserings of siektes opgedoen nie en alles is op koers vir die Spele. Ek sien nou ook baie daarna uit om oorsee te gaan oefen"

Herman en Bouwer het onlangs na Europa vertrek om daar te gaan oefen.

"Dit is moeilik om nou op Stellenbosch te oefen, want dit is baie koud!" het Bouwer (22) – tot onlangs nog 'n student aan die Universiteit – gesê. "Dit is nou somer in Europa, en daar sal ek saam met die Paralimpiese span in Berlyn gaan oefen, en sal ook vir 'n ruk in Italië saam met Heerden oefen. Ek sien baie daarna uit."

Bouwer, wat in klas S13 deelneem, is met die geneties oordraagbare Stargardt-siekte gebore en het net randsig.

Vir sowel Herman as Bouwer is die genotfaktor baie belangrik. Dít is iets wat beroepsportlui maklik afskeep, maar vir dié duo is pret deurslaggewend.

Wat die Spele betref, is dit vir Herman die heel belangrikste om sy persoonlike beste tye te lewer. "Indien ek dit regkry, weet ek dat ek my alles gegee het. Ek wil ook elke oomblik geniet. Die Spele is iets waarvoor ek 11 jaar gewerk het. Dit is vir

my belangrik om die talent wat God my gegee het, optimaal te benut."

Vanjaar se Paralimpiese Spele is Bouwer se derde. In 2004 (Athene) was hy op 14 die jongste lid van die Suid-Afrikaanse Paralimpiese groep tot in daardie stadium.

"Ten opsigte van tye het ek vir my sekere doelwitte vir die Spele gestel, maar ek kan nie medaljes belowe nie! Dit sal natuurlik baie lekker wees, maar medaljes is net 'n bonus. Dit is vir my belangriker om my tyd daar te geniet."

Bouwer neem aan verskeie items deel. Ofskoon die 400 m-vryslag een van sy sterkste items is (hy is die Paralimpiese kampioen daarin), is hy tans die wêrelrekordhouer in die 100 m-vryslag.

"Ek wil my beste gee in alles wat ek doen. Die groot doelwit is om eendag die beste in my klas in soveel moontlik items te wees." Maties se Pierre de Roubaix is die trots afriger van Herman én Bouwer. Volgens De Roubaix is albei ongelooflik talentvolle swimmers, maar is hulle ook bereid om hard te werk en die nodige opofferings te doen vir hul sport.

Foto: Anton Jordaan

Londen 2012!
Charl Bouwer en
Heerden Herman

KORTSPORT

WATER WARRIORS' POLO PRIDE

Maties' waterpolo team played a big role in Western Province's success at the South African National Aquatic Championships held at the Kings Park Aquatics Centre in Durban. Maties were represented by Nicholas Schooling (Western Province A), Shuan Marshall (Western Province B), and Tarryn Schooling and Kimberly Schooling (both Western Province A women). The Western Province's women's team won the gold medal by beating the team from KwaZulu-Natal by 13 goals to eight. The Western Province's men's B team also had success when they got the better of KwaZulu-Natal B in the final, which the Province lads won 8-6. And even though Western Province's A team lost in the final, Matie Nicholas Schooling was one of the star players in the event.

MORE CANOEING VICTORIES FOR KIME

Robyn Kime successfully defended her K2 title at the Dusi canoe marathon, which took place over three days. Her teammate was Abbey Ulanski. Robyn's brother, Lance, and his partner, Kwanda Mhlope, won the under-23 division and finished fourth overall. Another Matie, Tamika Haw, and her partner, Jen Hodson, finished fifth. In the one-day non-stop Dusi, Robyn was once again victorious, this time in her K1, while Lance and Kwanda won the K2 division.

NÓG 'N REKORD VIR VAN DYK

Ernst van Dyk (rolfietsafdeling) het die Outeniqua-rolstoelwedren in George oor 42,2 km in 'n rekordtyd van 1 uur, 8 minute en 29 sekondes gewen. Van Dyk is tans besig met sy voorbereiding vir die Paralimpiese Spele later vanjaar in Londen. Hy het vier jaar gelede in Beijing vier medaljes verower.

GOEIE SEISOEN VIR MATIES KRIEKET

Maties se krieketspan het 'n uitstekende seisoen afgesluit deur in die eindstryd van die nasionale klubkampioenskappe te speel. Ongelukkig het die span in die eindstryd teen Tukkies verloor. Die Maties het die Boland in die toernooi verteenwoordig.

MATIES GOOI FRISBEE BY NASIONALE KLUBKAMPIOENSKAPPE

Die Maties se Ultimate-klub – die jongste toevoeging tot Maties Sport – het vroeër vanjaar aan die nasionale Ultimate-klubkampioenskappe in Kaapstad deelgeneem waar hulle 'n 13de plek behaal het. Dit word allerweé beskou as 'n goeie uitslag vir deelname aan 'n nasionale kompetisie. Die sport het voorheen as "ultimate frisbee" bekend gestaan.

Foto: Anton Jordaan

KAPTEIN JEAN!

Maties se Jean de Villiers was Springbokkaptein aangewys. Die senter van die Springbokke en die Stormers/Westelike Provinsie, Jean de Villiers, is as Springbokkaptein aangewys. Jean is die 15de toetskaptein van die Maties, vir wie hy steeds as speler geregistreer is. Hy het reeds in 2002 sy Springbokkleure verwerf toe hy die 162ste speler geword het om die groen-en-goud oor die kop te trek – maar eers na hy met trots die maroentrui gedra het. Die 31-jarige De Villiers het (voor die toetsreeks teen Engeland) al 72 keer vir die Springbokke uitgedraf en spog met 19 drieë agter sy naam.

Foto: Anton Jordaan, SSFD

Kathleen Taylor en Heerden Herman was onderskeidelik 2011 se Maties Sportvrou en Sportman van die Jaar.

Victory for Maties soccer women

THE MATIES WOMEN'S SOCCER TEAM won the 2011/12 SAFA Cape Winelands ABSA division. They ended the season as regional league champions, top scorers, and the only unbeaten team in the division. In 20 matches played from mid-October until late May, Maties won 19 and drew just once (1-1 against local rivals Nietvoorbij in the first game of the season), scoring 159 goals and conceding just seven. This saw Maties finish the season more than 100 goals ahead of the team in second place on the log. The team's leading scorer was Larchenay Alexander with 28 goals, while Julia Jardim weighed in with 21, Jessie Heatley netted 17, and Alicia Willemse (15), Astrid Boks (14), Jaylin Leleur (13) and Jean-Marie Barnard (12) also reached double figures.

The victorious Maties Soccer team.

Maties goed verteenwoordig in Olimpiese en Paralimpiese spanne

SES MATIES neem vanjaar aan die Olimpiese Spele in Londen deel. Hulle is die swimmer Heerden Herman, die vrouehokkiespelers Kathleen Taylor en Mariette Rix, die manshokkie-hulp-afrigter Kurt Cefontyne, die swimmer Trudi Maree en die atleet Shaun de Jager.

Twintig sportlui van die US is vir die Paralimpiese Spele gekies. Hulle is Dyan Buis, Charl du Toit, Arnu Fourie, Ilse Hayes, Hilton Langenhoven, Anrune Liebenberg, Jan Nehro (met die gids Duane Fortuin), Jonathan Ntutu, Anika Pretorius, Zanele Situ, Marius

Stander en Fanie van der Merwe (atletiek) met hul afrigters Suzanne Ferreira en Karin le Roux wat die groep sal vergesel. Roxy Burns, Madré Carinus, Stuart McCreadie en Ernst van Dyk sal Maties verteenwoordig as deel van die fietsryspan tesame met hul bestuurder, Mike Burns. Die swemmers is Renette Bloem, Charl Bouwer, Achmat Hassiem en Hendri Herbst. Karin Hugo (afrigter) en Eeden Meyer vergesel die swemmers.

Die fisioterapeut Greshne Davids sal saam met die span gaan as deel van die algemene spanbestuur.

Athletes with disabilities shine on national stage

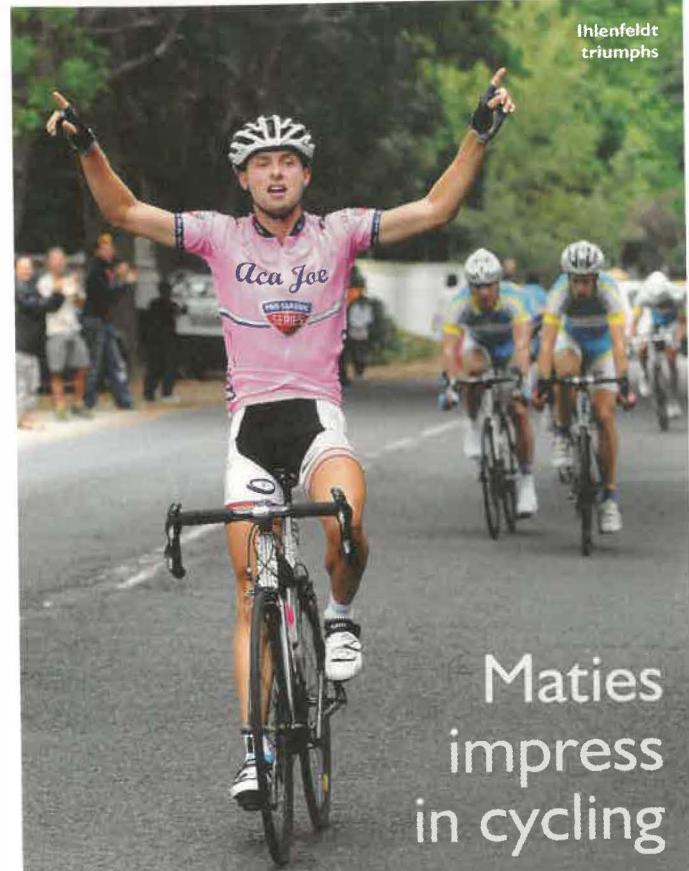
THE Nedbank National Championships for the Physically Disabled, held in Durban on 26 March, saw a number of Maties-Helderberg athletes produce fine displays on the national stage. The event served as important preparation for the 2012 Paralympic Games to be held in Londori this year. Hilton Langenhoven (T12 100 m, 200 m, 400 m), Ilse Hayes (T13 100 m, 200 m, F13 long jump) and Dyan Buis (T38 100 m, 200 m, F38 long jump) each obtained three gold medals at the championships, while Arnu Fourie (T44 100 m, 200 m), Jonathan Ntutu (T13 100 m, 200 m) and Fanie van der Merwe (T37 100 m, 200 m) each obtained two gold medals in their respective events.

Stellenbosch continues to attract top athletes

COETZENBURG ATHLETICS STADIUM

has been a hive of activity over recent months with a number of world-class athletes conducting their warm-weather training in Stellenbosch in preparation for the 2012 Olympic Games in London. This included the entire United Kingdom athletics squad, who again made use of the support services offered by

the Stellenbosch University Sport Performance Institute (SUSPI). The squad included many well-known names, such as sprinter Dwain Chambers and hurdler Dai Greene. Stellenbosch's reputation as an ideal training destination is well known, and international athletes particularly appreciate the weather, facilities and seclusion that the location offers.

Ihlenfeldt triumphs

Foto: Andrew Swarts

Maties impress in cycling

THE SMITH&ASSOCIATE/OBIKE MATIES CYCLING TEAM continues to impress in 2012. Not only did Stefan Ihlenfeldt win the Aca Joe Summer League by ending first in the Wellington Lions Race over 94 km and the Bay City Cycle Tour over 84 km, but the team also won the Rollercoaster event in Constantia earlier this year – another one of Ihlenfeldt's triumphs. Members of the team also took part in the Western Province winter series held in Epping Industria in April, where they claimed all three positions on the podium.

Victory was also obtained by Alex Heward in the June event of this series, also held at Epping Industria. These fine results were followed by a similarly impressive performance at the Atlantis Criterium (circuit race) in May, with Jan de Beer (1st), Alex Heward (2nd), Hans Werner Heuer (4th) and Kyle Basson (5th) again doing the team proud. Another standout performer for the team has been 19-year-old Ashleigh Blackwell, who claimed the national student title for women at the South African student championships, and also performed well at the Tour de Free State race containing top international riders. She competed as part of the CSA Toyota Cycling Academy team in this race.

IN MEMORIAM

Matieland huldig graag oud-studente wat oorlede is, maar benodig volledige inligting. Dit sluit in volle name, noemnaam, van (en nootensvan, indien van toepassing), geboortedatum, datum waarop persoon oorlede is, grade behaal aan die Universiteit Stellenbosch (of ander verbinis met die Universiteit, soos ontvangers van eregrade) en 'n bondige beskrywing van die persoon se beroepslewe. Foto's is welkom, maar plasing hang af van die beskikbare ruimte. Stuur asseblieb die inligting aan me Malena Fourie by tel 021 808 4843, faks 021 882 8405 of e-pos alumni@sun.ac.za

• **Ds Rossouw Badenhorst** van George (53). Oudinwoner van Eendrag. Verwerf die grade BA (1980), BTh (1983) en LisTeol (1984).

• **Mr Lammert (Lamb) Belgrove** of Gonubie (21). Former resident of Dagbreek. Obtained the degrees BA (2011) and HonsBA (2011). Described as an "outstanding student who was in the top 10% of his class".

• **Mnr Johan Bester** van Port Elizabeth (66), vroeër van Ceres. Oudinwoner van Dagbreek. Verwerf die graad BSc (1967).

• **Mnr Piet Bezuidenhoud** van Brackenfell (64). Oudinwoner van Helderberg. Verwerf die graad BA (1979) en Dipl ODLO (1972). Verteenwoordig Maties- en WP rugbyspanne. In die vroeë 1970's was hy dirigent by Intervarsity.

• **Ds Zacharias Boshoff** van Langenhovenpark (75). Verwerf die grade BA (1970), BTh (1973) en LisTeol (1974). Bedien die gemeentes Olifantshoek, Twee Toringkerk in Bloemfontein, en met sy afrede, Gardeniapark in Bloemfontein.

• **Mnr Tonie Botha** van George (66). Oudinwoner van Helderberg.

• **Mnr Johannes Brink** van Groenkloof (92). Oudinwoner van Dagbreek. Verwerf die graad BA (1939).

• **Mnr Douglas Brown** van Kaapstad (84). Oudinwoner van Helderberg. Verwerf die graad BA (1949) en 'n SOD (1950). Was vir nagenoeg 30 jaar onderhoof van SAKS Hoërskool.

• **Mnr Wentzel Burger** van Kaapstad (39). Oudinwoner van Dagbreek. Verwerf die graad Blng (1996). Werk as rekenaarkonsultant by PIC Solutions in Mowbray, waar hy in 2009 as werkneem van die jaar aangewys is.

• **Mr Jock Cawse** of Kent on Sea

(84). Obtained the degree BScFor in 1949. Worked in government before joining Sappi. President of the South African Institute of Forestry from 1977 to 1978.

• **Mev Cornelia Christian** (geb Jansen) van Bellville (74). Verwerf die graad MEd (1995).

• **Mr Keith Dally** of New Hanover (82). Former resident of Dagbreek. Obtained the degree BScFor (1952).

• **Mev Gloudina de Kock** (geb Meiring) van Witvryer (71). Oudinwoner van Huis ten Bosch. Verwerf die graad BA (1962).

• **Mnr Wouter de Wet** van Robertson (82). Oudinwoner van Wilgenhof. Verwerf die graad BSc in Landbou (1950).

• **Dr David de Villiers** van Stellenbosch (94). Oudinwoner van Wilgenhof. Verwerf die grade BA in 1942 en LLB in 1942. Medestigter van Sasol, en dien in die direksies van onder meer Volkskas, Saamboon en Naspers. Was Voorsitter van die US-Raad en raadslid van die SAUK. Ook bekend onder sportlui, en was erevoorsitter van die SA Atletiekafrigtersvereniging, lid van die SA Rugbyraad, en ondervoorsitter van die SA Sportstigtingbeheeraad.

• **Mnr Ignatius Ferreira** van Stellenbosch (90). Verwerf die graad BSc in Landbou (1944).

• **Mev Marie Gerber** (geb Brink) van Kaapstad (61). Oudinwoner van Lydia. Verwerf die grade BA (1971), HonsBA (1972) en MA (1997). Parlementêre vertaler, Hansard-beriggewer vertaler van oorgeklaante Duitse TV-reeks soos Derrick en Misdaad, en later vryskutvertaler van skoolhandboeke en onderwysersgidsje.

• **Ds Hendrik Geyer** (87) van Pretoria. Verwerf die grade BA (1946) en MA in Sielkunde (1950). Was predikant op onder meer Cathcart, Bedford en Alwal-Noord. Het vanaf 1969 vir meer as 20 jaar by die Weskoppies-hospitaal as pastorale sielkundige gewerk.

• **Mnr Bruno Huygebaert** van België (50). Verwerf die graad MA Klassieke Kultuur (1987). Ná sy terugkeer na België word hy as een van die bekendste Vlaamse radiojournaliste beskou en spesialiseer hy in ekonomiese beriggewing.

• **Mnr Dries Gous** van Atlasville (83). Verwerf die graad BComm (1948).

• **Mev Mary Grobbelaar** (geb Rabie) van Cradock (85). Oudinwoner van Huis de Villiers. Behaal die graad BA in 1946 en 'n SOD in 1947.

• **Prof Hans (Boet) Heese** van Rondebosch (83). Verwerf die graad BSc (1948).

• **Mnr Casper Heunis** van Bridgetown (95). Oudinwoner van Dagbreek. Verwerf die graad BA (1937) en 'n SOD (1939). Onderwyser op Britstown, en later onderhoof. In die

1970's word hy die rektor van die Suid-Kaapse Onderwyserskollege, en onderburgemeester van Oudtshoorn. Ná sy afrede was hy vir 10 jaar burgemeester van George.

• **Prof Hein Heydenrych** (87) van Durbanville. Behaal die grade BSc (1949), MSc (1951) en MMed (1964). Hy het in 1986 die eerste pankreasplanting in die suidelike halfstrand saam met prof DF du Toit by Tygerberg-hospitaal gedoen. Hy was ook die stigter van die Departement Pediatrysie Chirurgie by die US, en was vir 21 jaar hoof van dié departement, eers by Karl Bremer-hospitaal en later by Tygerberg. Prof Heydenrych was ook 'n gekwalfiseerde elektriese ingenieur.

• **Mev Milla Hopkins-Louw** (geb Louw) van Emerald Hills (89). Oudinwoner van Sonop. Verwerf die graad BA (Maatskaplike Werk) in 1944. Lei as veteraanaktrise en stemafregter vir sowat 60 jaar van die grootste name in die plaaslike bedryf op. Later bekend as

hy hom op natuurbewaring toe en word later 'n stigterslid van die Stilbaai-bewaringstruk.

• **Mev Aletta Joubert** (geb Retief) van Dealesville (97). Oudinwoner van Harmonie. Verwerf die graad BA (1935). Een van die eerste studente om die graad in Maatskaplike Werk te volg.

• **Prof John Kannemeyer** van Stellenbosch (72). Oudinwoner van Dagbreek. Verwerf die grade BA (1959), HonsBA (1960), MA (1962) en DLitt (1964). Werk as buitengewone professor in die Departement Afrikaans en Nederlands aan die US, en word as een van die voorste kenners op die gebied van die Afrikaanse literatuur gerekend. Ontvang in 2009 'n eregraad van die US.

• **Mev Gertruida Kitshoff** (geb Van Wyk) van die Strand (94). Oudinwoner van Harmonie. Verwerf die graad BSc (1937).

van Dagbreek. Verwerf die graad BA (1940), 'n SOD (1942) en die graad MA (1946).

• **Prof Ockie Lucas** van Gauteng (71). Oudinwoner van Helderberg. Verwerf die graad BComm (1962).

• **Mnr Nic Lubbe** van Oudtshoorn (73). Was jare lank die direkteur van die Rekensentrum aan die US. Was ook nauers 'n geliefde wiskunde-onderwyser.

• **Mr Alec Mackenzie** of Howick (87). Obtained the degree BScFor (1949). Joined the SA Air Force as a navigator in 1943, and returned from Italy at the end of 1945. He was a forest officer in Nelspruit from 1945 to 1950. Later, he became the chief forester at Sappi. Other positions included General Manager: Natal/Zululand Forestry and Director: Forestry at Sappi. He retired to Paarl in 1990, relocated to Stellenbosch, and moved to Howick in 2009.

by die Landboukollege op Potchefstroom (1952–1954). Hy is met 'n beurs na Amerika om navorsing oor ontwatering en droging van groente en vrugte te onderneem. Met sy afrede was hy adjunkdirekteur van die Roodeplaat-navoringsstasie buite Pretoria.

• **Mev Stella Oosthuysen** (geb Steenkamp) van Worcester (89). Oudinwoner van Monica. Verwerf die graad BA Maatskaplike Werk in 1949, sowel as 'n Sertifikaat vir Spraak en Voordrag. Sy was 'n dosent by die Minnie Hofmeyer-kollege vir Maatskaplike Werk in Harrington. Gee ook klas aan die Windhoek-kollege en later aan die Universiteit van Namibië. Medestigter van die Afdeling Gemeenskapsontwikkeling in die Departement Gesondheid van Namibië. Verhuis met haar afrede na Worcester. Sluit aan by die ACV, en tree op as mentor en opleier in boekhouing vir personeel van die Xolani-crèche in Zwelenthembu.

• **Mnr Pieter Schoonees** van Stellenbosch (84). Oudinwoner van Wilgenhof. Verwerf die graad BScEng (1949). Stadsingenieur van Stellenbosch, en bekend onder sportlui. Hy was Boland-kampioen in sowel pluimbal as tennis. Verteenwoordig Suid-Afrika as veterantennispeler in verskeie toernooie oorsee.

• **Mnr Eddie Singleton** van Jeffreysbaai (75). Behaal die graad BA (1959) en 'n SOD (1960). Kaptein van die US se o.19 c-rugbyspan in 1955. Hou 31 jaar lank skool, waarvan die laaste 30 jaar by Hoëskool Wittedrift.

• **Mnr Hennie Hanekom** van Yzerfontein (86). Oudinwoner van Dagbreek. Behaal die graad BComm in 1946. Hy begin sy loopbaan by die redaksie van Die Burger, waarna hy as partyorganiseerder by die gewese Nasionale Party (NP) aansluit. In 1958 tot Volksraadslid van die kiesafdeling Stellenbosch verkieks, en blyklike dié amp tot 1982. In die 1970's was hy ook die redakteur van die NP se nuusblad, Kruithoring. Tree op Yzerfontein af.

• **Dr Thinus Stander** van George (63). Oudinwoner van Wilgenhof. Verwerf die graad MBChB (1973). Praktiseer tot 2004 as geneesheer op George.

• **Regter Jan Strydom** van Pretoria (91). Verwerf die grade BA (1949) en LLB (1950). Oudinwoner van Dagbreek. Begin sy studie aan die US in 1945, gedurende die Tweede Wêreldoorlog, as voortvlugtige geïnterneerde onder die skuilnaam Zacharias Francois Ellof. Hervat vanaf 1946 sy studie onder sy regte naam. Word later 'n regter in Namibië en Pretoria.

• **Prof Carl Swanevelder** van Vlottenburg (83). Verwerf die grade BA (1951) en MA (1953), 'n SOD (1953) en die graad DPhil (1965). Begin sy loopbaan by die Hoëskolekool Paarl, gevvol deur ses jaar by die Militêre Akademie op Saldanha. Was veral bekend as senior lektor in die US se Departement Geografie, en 32 jaar lank koshuisvader van die Privaatsudenteorganisasie (PSO). Hy was ook bekend vir sy liefde vir diere, en was 'n bekende perdeteler en vertoner van Nasionale Instituut vir Steenkoolhavorsing van die Wetenskaplike en Nywerheidhavorsingsraad.

• **Dr Ilse Naudé** (geb Weder) van Northcliff, Johannesburg (98). Oudinwoner van Monica. Verwerf die grade BSc (1933) en MSc (1934), 'n SOD (1935) en die graad MEd (1938). Beskryf as die steunpilaar van haar legendariese eggenoot, dr Beyers Naudé. Oudpresident Mandela het gesê as iemand hom sou vra hoe 'n nuwe Suid-Afrikaner moet wees, sal hy sê: "Kyk na Beyers en sy vrou, Ilse." In sy outobiografie het dr Beyers sy vrou daarvoor krediet gegee dat sy die saadjie van nierassigheid by hom geplant het.

• **Mnr Werner Scholtz** van Stellenbosch (66). Oudinwoner van Helderberg. Verwerf die grade BA (1966), HonsBA (1967), MA (1968) en 'n ND Vertaling (1999). Was ten tyde van sy dood direkteur van die Stellenbosch-museum. Liefhebber van klassieke musiek, en vryskutromoeper by Fine Music Radio. Dien 28 jaar in die diplomatieke korps van die Departement Buitelandse Sake, onder meer in Madrid, Spanje – sy laaste diplomatieke sending voor sy afrede.

• **Mnr JB (Johannes) Uys** van Stellenbosch (70). Verwerf die grade BSc (1962), HonsBSc (1964) en MSc (1965).

• **Mev Suzanne van Niekerk** (geb Nichols) van Somerset Wes (81).

Oudinwoner van Huis ten Bosch. Verwerf die Dipl HPOD (1951).

• **Mnr Carel van Zyl** van Citrusdal (79). Oudinwoner van Dagbreek. Verwerf die graad BSc in Landbou (1953). Vestig hom op die familieplaas, en was later nou betrokke by die boerderybedange van sy twee seuns op Bergendal en Heidedal in die Citrusdal-distrik.

• **Mnr Thys Visser** van Stellenbosch (58). Oudinwoner van Helderberg. Verwerf die grade BComm (1975) en HonsBComm (1977). Begin na sy studie by Remgro werk. Ten tyde van sy aferwe was hy onder meer die hoof- uitvoerende beampte van Remgro, nie-uitvoerende direktore van RMB Holdings Limited, en direktore by verskeie maatskappe, waaronder Distell en Nampak. Hy was ook die voorstitter van Stellenbosch Trust.

• **Dr Emile Welgemoed** van Knysna (41). Oudinwoner van Huis Marais. Verwerf die graad MBChB (1993). Dr Welgemoed was 'n narkotiseur by 'n privaat hospitaal op Knysna.

• **Mnr Noël Wium** van Oos-Londen (85). Oudinwoner van Dagbreek. Verwerf die graad BScEng (1947).

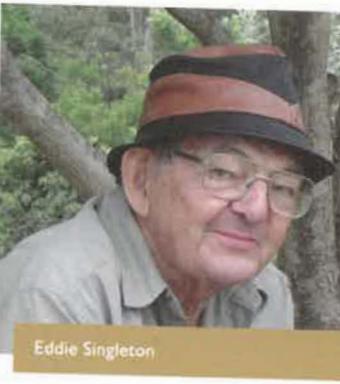
• **Mev Helena Wolfaardt** (geb Smit) van Dan Pienaar (85). Oudinwoner van Huis de Villiers en Huis ten Bosch. Verwerf die Dipl HPOD (1946). Sy is gedurende haar studiejare as Joolkoningin gekroon.

REGSTELLING

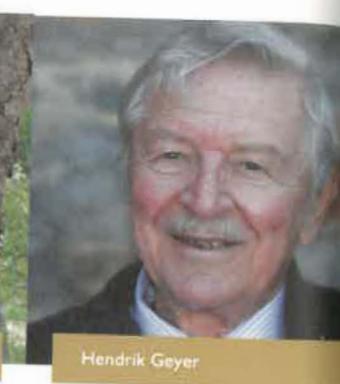
In die vorige uitgawe van Matieland is onvolledige inligting oor prof Pieter en mev Anna Smith geplaas. Die volledige inligting verskyn hier onder.

• **Prof Pieter Smith** van Moorreesburg (76). Oudinwoner van Helderberg. Verwerf die grade BA (1955), HonsBA (1958), B Godsgleerdeheid (1959), HonsBA (1967), MA (1970) en DLitt (1977). Was predikant op Cathcart van 1959 tot 1964, en op Aurora van 1964 tot 1970. Dosent in Bybelkunde by die Universiteit van Wes-Kaapland, en later professor in Semitiese Tale. Betree later die finansiële sektor en tree in 2002 in Moorreesburg af.

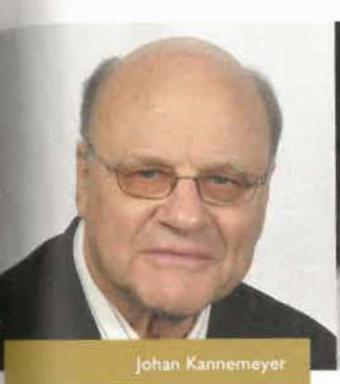
• **Mev Anna Smith** (75) van Moorreesburg. Oudinwoner van Monica. Verwerf 'n Onderwysdiploma in Musiek (Klavier) in 1957, sowel as 'n Sertifikaat in Koopopleiding (1957). Was onderwyses by onder meer Paul Roos Gimnasium op Stellenbosch sowel as op De Aar. Word later die orreliste op Aurora en vul gereeld aflosposte in Bellville. Sy het tot haar afrede die koor van die NG Kerk Moorreesburg afgereg, waar sy ook die orreliste was.

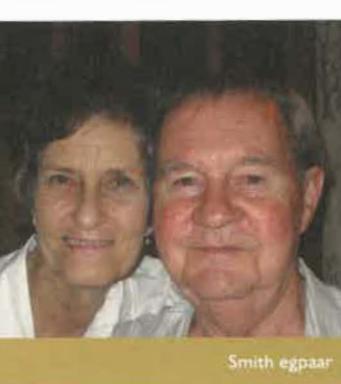
Eddie Singleton

Hendrik Geyer

Johan Kannemeyer

Smith egpaar

tannie Schoeman in die gewilde sepie 7de Laan. Ook voorheen betrokke by Egoli, waar sy akteurs met stemafrigting gehelp het. Speel ook in die Afrikaanse gunsteling Nommer Asseblie.

• **Prof Thomas Kruger** van Plumstead (85). Oudinwoner van Dagbreek. Verwerf die graad BA (Maatskaplike Werk) in 1944. Hy was hoof van die Departement Sielkunde aan die Universiteit van Fort Hare van 1966 tot 1973. In 1974 het hy hoof van die Departement Sielkunde aan Rhodes-universiteit geword. Hy was een van die baanbrekers op die gebied van die fenomenologie. Hieroor skryf hy vyf boeke, wat ook in Amerika voorgeskryf is.

• **Dr Jozef le Grange** van Prince Albert (64). Verwerf die graad MBChB (1972). Dr Le Grange was 'n algemene praktisy op Camarvon en Prince Albert.

• **Mnr Tobias Joubert** van Stilbaai (99). Oudinwoner van Wilgenhof. Verwerf die grade BSc in Landbou (1936) en MScAgric cum laude in 1937. Word in 1973 met die Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns geou medaie vir natuurwetenskappe bekroon, en in 1974 tot volle Akademield verkies. Ná sy afrede spits

• **Mev Helena Malherbe** (geb

Van Plato tot Bacchus

NOSTALGIE IS DIE SPESERY wat aan oudword 'n aangename smaak gee.

Sonder herinneringe verloor die verlede sy glans en vervaag dit tot 'n kleurlose waas sonder betekenis. Daarteenoor hou 'n hunkering na die vreugdes en vriende van vervloë dae 'n bekoring in wat met die verloop van jare al hoe meer digterlik dromend nagejaag word.

Ek moet nog die oud-Matie ontmoet wat nie met volslae ge-noegdoening en onverbloemde nostalgie terugdink aan sy of haar studentedae op Stellenbosch nie, beproewende predikatedae en uitmergelende eksamens ten spyt. Die herinnering aan pure studentwees, uitbundige karnavaltyd, opwindende intervarsities, romantiese wandelinge langs die Eersterivier, lê by die meeste van ons vlak in die geheue.

Voordat ek in my derde studiejaar 'n vierdehandse Volla kon bekostig, was ek op die Akker op dapper en stapper aangewese. Menigmaal het ek in die koue Kaapse winter bedremmeld soos 'n natgeregde hoender in die klas gaan sit, maar gou daarvan vergeet wanneer ek my aan die voete van Gamaliëls soos W.E.G. Louw of D.J. Opperman bevind het.

Gestewel en gespoor, gebaadjie en gedas moes ons op snikhete somerdeae lesings bywoon. Slegs as dit die dosent behaag het, en mits die dames nie beswaar gehad het nie, kon ons ons baadjies uittrek.

Wanneer ek ná 'n vakansie tuis my koffer laataand van die stasie af Eendrag toe moes piekel, het ek my soms die weelde van oom Vissie se taxi veroorloof. Wie kan vergeet hoe die innemende oom Vissie die kapasiteit van sy ou Mercedes-Benz se bagasieruim verdriedubbel het met 'n reuseplank wat agter uitgesteek het en die bagasie van tot ses studente daarop gelaai het? Ek moes per trein huis toe en terug ry. Maar nie Ig van der Westhuizen nie. Nee, dié man had styl. Hy het per skip van Kaapstad af Durban toe en terug gereis. Ander het duimgery, maar daarvoor het ek nooit kans gesien nie.

Dikwels wonder ek wat het van al my ou studentemaats geword... André Kritzinger, bygenaamd Pettou, wat vanuit sy ouer-

huis op die dorp studeer het en soms met sy ma se spoggerige Fiat 1500 swierge draaie gegooi het; die bedeesdae Andries Laubscher, my kamermaat van 1965; Jan Vosloo... die jeugdige gesigte bly my by soos gister.

Met ander het ek kontak behou, soos Chris Ackermann, Etienne Britz, Julius Schmidt en Johann Verreyne, saam met wie ek die Groot Skrik opgedoen het nadat ons Daan van der Merwe se skaapvel van sy Volla se sitplek af gegaps het om hom 'n poets te bak en hy dit by die polisie aangemeld het. Hy moes die saak gaan terugtrek en die polisiesersant het ons deeglik geroskam.

Die Groot Brag voor intervarsity en die jaarlikse sangfees was geleenthede waarna almal uitgesien het. Helmut Holzapfel wat saam met ons in die sangfeeskoor gesing het, het later as internasionale tenoor die gesogte titel Kammersänger van die Staatsopera in Stuttgart, Duitsland, ontvang. Dagbreek en Minerva het daardie jaar as wenner uit die sangfees getree, maar die res van ons het geglo dit was net omdat hulle daarin geslaag het om die Vlootorkes te kry om hulle te begelei.

Teug ek aan 'n goeie Kaapse rooie, dink ek verleë terug aan die brandewyn- en bierkultuur waarmee ek in 1965 uit Johannesburg op Stellenbosch aangekom het. Verder as nagmaalwyn het my kennis van die vrug van die wingerd nie gestrek nie. Ook maar goed dat 'n mens jou op Stellenbosch nie net vakkundig gaan bekwaam het nie, maar ook

met die genoeëns van die Kaapse wynkultuur kennis gemaak het.

My nostalgie oor Stellenbosch en my alma mater, besef ek vandag, is perfek gebalanseer. Dit strek van Plato tot Bacchus.

Riaan Cruywagen
TV-nuusaanbieder, SABC2

Gebruik jou slimfoon om na 'n onderhou met Riaan Cruywagen tydens die Woordfees te kyk of besoek hierdie web-adres: <http://bit.ly/KUhjsg>

